

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LIPIANY NA LATA 2017-2023

Szczecin – Lipiany 2017

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lipiany został ekspertów Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Przedsiębiorstwo Społeczne Sp. z o.o. w Szczecinie oraz Green Wood Sp. z o.o. w Warszawie, w następującym składzie: Włodzimierz Durka (kierownik), Romana Krzewicka, Antoni Sobolewski, Marika Oksynów przy współudziale członków zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji Gminy Lipiany, w następującym składzie: Krzysztof Ireneusz Boguszewski (przewodniczący), Krzysztof Szabatowski (zastępca przewodniczącego), Elżbieta Pietkiewicz, Małgorzata Kuczyńska, Monika Klemenska, Jan Jurkiewicz, Dorota Chrobrowska, Renata Kostkiewicz, Mariola Dębecka, Ryszard Tański, Iwona Tabor, Ireneusz Kostka, Małgorzata Wojcieszńska Czarnota, Zygmunt Kosiorek, Stanisław Jurkiewicz, Karol Ilnicki, Bożena Kryśków, Bogdan Sawa, ks. Andrzej Stolarski, Les Gondor.

Opracowanie „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lipiany na lata 2017-2023” dofinansowano ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

1.	Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu.....	5
2.	Uwagi wstępne	8
3.	Diagnoza	10
3.1.	Analiza obecnej sytuacji Gminy	11
3.1.1.	Charakterystyka demograficzna	14
3.1.2.	Rynek pracy i bezrobocie w Gminie Lipiany	15
3.1.3.	Aktualny stan pomocy społecznej w Gminie.....	16
3.1.4.	Gospodarka	19
3.1.5.	Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna	21
3.1.6.	Wartości kulturowe na obszarze Gminy.....	23
3.1.7.	Obiekty przyrodnicze i tereny chronione	25
3.1.8.	Podsumowanie: diagnoza sytuacji problemowych w gminie Lipiany	26
3.2.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	28
3.2.1.	Metodyka diagnozy	28
3.2.2.	Sfera społeczna.....	30
3.2.3.	Sfera gospodarcza	34
3.2.4.	Sfera techniczna	36
3.2.5.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	39
3.2.6.	Sfera środowiskowa	47
3.2.7.	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	49
3.2.8.	Wskazanie obszarów rewitalizacji	52
3.3.	Uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizacji	60
3.4.	Przebieg konsultacji społecznych	61
	Aktywność świetlicy w Jedlicach	63
3.5.	Udział lokalnych aktorów w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany ..	65
4.	Strategia	66
4.1.	Wizja Gminy Lipiany oraz cel główny rewitalizacji	67
4.2.	Cele szczegółowe oraz kierunki działań rewitalizacyjnych	68

4.3.	Powiązanie celów LPR z innymi dokumentami strategicznymi Gminy Lipiany	69
	Diagnoza oraz planowane działania na rzecz obszarów rewitalizacji w lokalnych dokumentach strategicznych.....	72
5.	Projekty rewitalizacji	76
5.1.	Opis projektów rewitalizacyjnych	77
5.2.	Komplementarność projektów.....	134
5.3.	Indykatywne ramy finansowe planowanych przedsięwzięć	140
5.4.	Harmonogram realizacji LPR	144
6.	System wdrażania i monitorowania realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	146
6.1.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	146
6.2.	System monitoringu	147
6.3.	Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	148
7.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	150
8.	Spis tablic i rysunków	151

1. Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu

ASOS – Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FIO – Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020

FS – Fundusz Spójności

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

IZ RPO WZ – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

JST – jednostka samorządu terytorialnego,

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

PDK – Program Dziedzictwo Kulturowe

PE – Program Edukacja

POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

PRIK – Program Rozwój Infrastruktury Kultury

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

RPO WZP 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020

SOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

SSW – Specjalna Strefa Włączenia

SWOT – strengths (silne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) i threats (zagrożenia),

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Pojęcia przedstawione poniżej, pochodzą z "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020", Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, z 3 lipca 2015 r.

Rewitalizacja – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób

spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno- funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej Gminy.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji – inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu

kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

2. Uwagi wstępne

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się niejednorodnym poziomem rozwoju społeczno- gospodarczego, którego pochodną są wyróżniające się obszary problemowe. Drogą do zmiany istniejących dysproporcji jest prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych.

Właśnie rewitalizacja staje się obecnie kluczowym sposobem prowadzenia zintegrowanych działań mających na celu przywrócenie dotychczasowych lub nadanie nowych funkcji obszarom objętych wieloaspektowym kryzysem w wymiarach: społecznym, ekonomicznym, przestrzennym i technicznym. W krajowych dokumentach strategicznych pojawia się jednoznaczne stwierdzenie, że cele rewitalizacji sytuują się w sferach społecznej i gospodarczej, zaś działania techniczne i planistyczne powinny być uzupełniające (narzędziowane) wobec celów społeczno-gospodarczych oraz, że rewitalizację należy prowadzić i realizować poprzez współdziałanie zróżnicowanych podmiotów z niezbędnym, szerokim udziałem lokalnych społeczności.

Rewitalizacja to – wg rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych – *proces odnowy przestrzennej, technicznej, społecznej i ekonomicznej obszaru zdegradowanego, prowadzący do jego zrównoważonego rozwoju*. Działania na rzecz rewitalizacji danego obszaru są ściśle powiązane z ekonomią społeczną, która polega na rozwoju społecznym danej wspólnoty lokalnej przy wykorzystaniu instrumentów ekonomicznych.

Przyjęte uchwałą nr 653/14 z dnia 22 kwietnia 2014r. przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego opracowanie „*Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań inwestycyjnych*” wskazuje metodologię wyznaczania Specjalnej Strefy Włączenia (SSW) oraz jej aktualizacji. Zgodnie z ww. metodologią delimitacja SSW dokonywana jest na podstawie analizy wartości zestawu sześciu mierników syntetycznych wyznaczonych dla poszczególnych obszarów problemowych (dostępność do usług publicznych, demografia, infrastruktura techniczna, problemy miejscowości popegeerowskich, potencjał gospodarczy, ubóstwo), na podstawie której wskazywane są gminy z deficytami w wymienionych. obszarach. Do delimitacji SSW, a więc obszaru o najbardziej niekorzystnych wskaźnikach rozwoju społeczno – gospodarczego, przyjęto zasadę kumulacji deficytów, co oznacza, że SSW obejmuje gminy, w których występują deficyty w co najmniej trzech obszarach problemowych.

W Mieście i Gminie Lipiany występują deficyty w trzech obszarach problemowych: demografii, potencjale gospodarczym oraz występujące problemy na obszarach popegeerowskich.

Prezentowany w tym miejscu *Lokalny Program Rewitalizacji* został dofinansowany w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, zatwierdzonego decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 9 grudnia 2014 roku nr C(2014) 9550, przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego „Pomoc Techniczna 2014-2020” do wsparcia z Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudniania”.

Najważniejszym celem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest wytworzenie procesów zmierzających do rewitalizacji obszarów zdegradowanych, m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (RPO), poprzez pomoc w przygotowaniu programu rewitalizacji

służącego rozwiązywaniu problemów rewitalizacyjnych na obszarze wymagającym szczególnej interwencji, z uwzględnieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań gminy. Ponadto Program ma upowszechnić rozumienie rewitalizacji jako procesów kompleksowych, interdyscyplinarnych przemian ukierunkowanych na wyprowadzenie obszaru zdegradowanego z kryzysu. Działania powinny wzmocnić zdolność gminy do tworzenia mechanizmów partycypacji społecznej oraz zaangażowania mieszkańców, podmiotów publicznych, prywatnych oraz innych interesariuszy w przygotowanie programów rewitalizacji. Lokalny Program Rewitalizacji jest również niezbędnym instrumentem podczas ubiegania się o pomoc finansową z Unii Europejskiej.

LPR ma również na celu wzmacnianie działań na rzecz poprawy jakości życia na obszarach, na których zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Działania rewitalizacyjne w Mieście i Gminie Lipiany wynikają ponadto z dokumentów strategicznych: *Strategii rozwoju Miasta i Gminy Lipiany na lata 2008-2020* (założenie zrównoważonego rozwoju gminy) oraz *Strategii rozwiązywania problemów społecznych*. Ponadto, prezentowany program nawiązuje do swego poprzednika - *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany na lata 2010-2017*.

3. Diagnoza

Gmina Lipiany, wchodzi w skład powiatu pyrzyckiego, leży w południowo-zachodniej części Województwa Zachodniopomorskiego, na skraju Pojezierza Myśliborskiego, przy starym trakcie komunikacyjnym łączącym Pomorze z Wielkopolską.

Zgodnie z podziałem fizyczno geograficznym Polski (J. Kondracki) gmina Lipiany leży w makroregionie Pojezierza Zachodniopomorskiego, na obszarze mazoregionu Pojezierza Myśliborskiego. Obszar ten reprezentuje typ krajobrazu postglacjalnego. Dominują tu formy ukształtowania terenu, stanowiące pozostałość działania lodowca – liczne pagórkowate wzniesienia o znacznej niekiedy amplitudzie wysokości oraz przecinające je rynny jeziorne. Szczególnie ważną rolę w przyrodniczych powiązaniach zewnętrznych obszaru gminy odgrywają rynny subglacjalne ze znajdującymi się na ich dnie nieckami jezior. Wraz z ciekami wodnymi ich obudową w postaci ciągów zieleni tworzą ważne korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym.

Lipiany są gminą o rolniczym charakterze. Użytki rolne stanowią dominujący element jej struktury przestrzennej. Łączna powierzchnia użytków rolnych 6,3 tys. ha stanowi 67% jej powierzchni całkowitej. Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne, stanowiące 5,4 tys. ha, daje to 86% powierzchni rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Udział najlepszych gleb według kompleksów przydatności rolniczej (drugiego pszennego dobrego i czwartego żytniego bardzo dobrego z glebami klas II, IIIa, IIIb oraz IVa) stanowi 62% ogólnej powierzchni tych użytków. Największe skupiska gleb o wysokiej przydatności dla potrzeb rolnictwa występują w rejonie miejscowości: Batowo, Dębiec, Józefin, Nowice, Mielęcinek, Połczyno, Skrzyńka, Wołczyn, Żarnowo.

Lasy i tereny zieleni zajmują nieznaczny, w porównaniu z innymi użytkami odsetek powierzchni całkowitej gminy, wynosi on 13,6%. Największe zwarte kompleksy leśne położone są w wschodniej części gminy w rejonie miejscowości Miedzyn i Skrzyńka, znajdujące się pod zarządem Nadleśnictwa Myślibórz. Mniejsze powierzchnie leśne znajdują się również w otoczeniu jezior Będzin, Chłop, Wądół oraz Długie Mielęcińskie.

Gminę tworzy dwanaście sołectw:

- 1) Batowo,
- 2) Derczewko,
- 3) Dębiec,
- 4) Jedlice,
- 5) Krasne,
- 6) Miedzyn,
- 7) Mielęcinek,
- 8) Nowice,
- 9) Osetna,
- 10) Połczyno,
- 11) Skrzyńka,
- 12) Wołczyn.

Obok miejscowości sołeckich w obszarze gminy znajduje się dziesięć miejscowości bez statusu sołectwa, należą do nich:

- 1) Będzin,
- 2) Brzostowo,

- 3) Głębokie,
- 4) Józefin,
- 5) Mironów,
- 6) Mokronos,
- 7) Przywodzie,
- 8) Sokolniki,
- 9) Świerszczyki,
- 10) Żarnowo.

W miejscowościach wyróżnić można trzy podstawowe typy zagospodarowania:

- 1) zabudowa dawnych wielkoobszarowych gospodarstw rolnych wraz z towarzyszącą im zabudową mieszkaniową jednorodzinną, powstała na bazie dawnych folwarków lub jako nowe miejscowości towarzyszące kombinatom rolniczym, we wsiach: Skrzyńska, Batowo, Wołczyn, Krasne, Połczyn, Mielęcinek i Mironów;
- 2) pozostałe wsie z dominującą w nich zabudową zagrodową pojedynczych gospodarstw rolnych: Derczewko, Dębiec, Jedlice, Miedzyn, Nowice i Osetna;
- 3) osady złożone z pojedynczych, rozproszonych gospodarstw lub grup tego typu zabudowy.

Początki miasta Lipiany sięgają VIII/IX wieku naszej ery. Lokalizacja w miejscu o naturalnych walorach obronnych, jakie stanowiły wody Jeziora Wądół i Jeziora Kościelnego, otaczając miasto od północy, wschodu i południa wpłynęła na historię miasta. Lipiany częstokroć były burzone przez maszerujące wojska niemieckie, austriackie, szwedzkie, czeskie, rosyjskie i francuskie. Często były niszczone przez nawiedzające miasto pożary i epidemie.

Zachowany układ urbanistyczny wrzecionowaty pochodzi z okresu przedlokacyjnego miasta i to dzięki niemu, jak i zachowanej starej zabudowie z licznymi zabytkami kultury materialnej - miasto Lipiany zostało wpisane do Centralnego Rejestru Zabytków.

3.1. Analiza obecnej sytuacji Gminy

Podstawowe dane statystyczne dotyczące gminy prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne o gminie (2015)

Lp	Cecha	Wielkość
1.	Powierzchnia gminy ogółem w ha	9491
2.	Ilość sołectw	12
3.	Ilość miejscowości	24
4.	Ilość miejscowości wiejskich	23
5.	Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem	5 969
6.	Wskaźnik urbanizacji	67,15%
7.	Przyrost naturalny ogółem	-5

8.	Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym	16,9%
9.	Odsetek ludności w wieku produkcyjnym	62,5%
10.	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym	20,6%
11.	Pracujący ogółem	666
12.	Liczba kobiet pracujących	358
13.	Ilość mieszkań	2107
14.	Ilość izb	7761
15.	Powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	133 675
16.	Liczba obiektów noclegowych	1
17.	Ilość przedszkoli	1
18.	Ilość szkół podstawowych	1
18.	Ilość gimnazjów	1
19.	Ilość liceów	1
20.	Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej (w km)	46,2
21.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	30,9

Źródło: BDL GUS 2017.

Miejsce gminy Lipiany na tle innych gmin regionu bardzo dobrze ukazuje opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego syntetyczny miernik rozwoju¹. Miernik został opracowany w związku z analizą zróżnicowania wewnątrzregionalnego województwa zachodniopomorskiego prowadzącą do identyfikacji Specjalnej Strefy Włączenia. Do obleczenia poszczególnych mierników szczegółowych wykorzystano materiały diagnostyczno – analityczne, jakie przygotowano w trakcie tworzenia Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego, Programów Strategicznych oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020. Na tej podstawie wytypowano sześć głównych obszarów tematycznych, w których deficyty stanowią istotne bariery dla inicjowania i dynamizowania procesów rozwojowych:

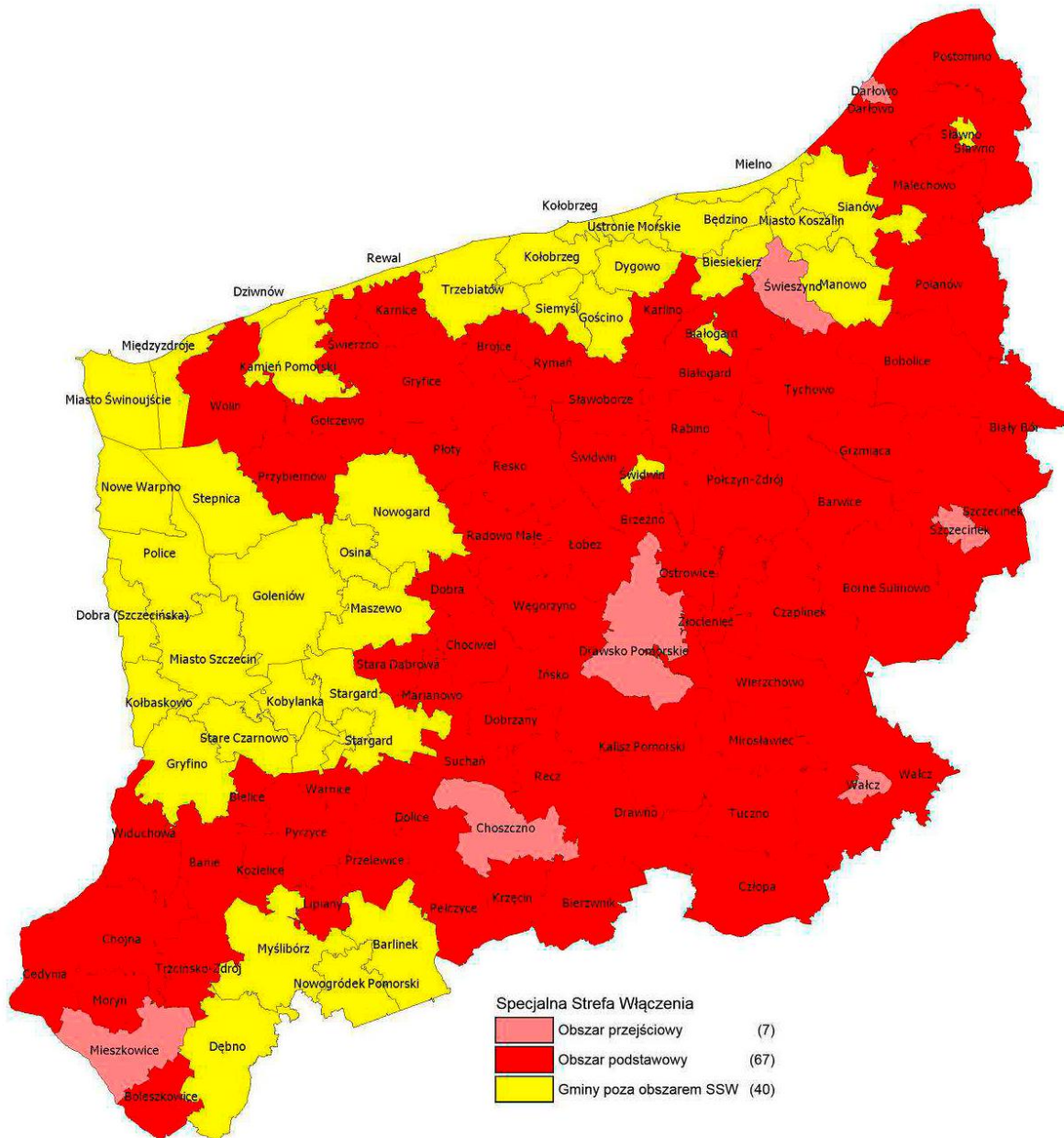
¹ Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Zarządzania Strategicznego, Szczecin, czerwiec 2016.

- **demografia** (udział ludności w wieku produkcyjnym w liczbie ludności ogółem, udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem, ludność na 1 km² (gęstość zaludnienia),
- **infrastruktura techniczna**(udział korzystających z instalacji wodociągowej w liczbie ludności ogółem, udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem, zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca, odsetek ludności korzystającej z przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków, sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km²),
- **dostępność do usług publicznych** (odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym dzieci w wieku 3 – 5 lat, średni wynik egzaminu gimnazjalnego, w tym angielski na poziomie podstawowym, liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną, liczba porad lekarskich na 1 000 mieszkańców, liczba podmiotów gospodarczych Sekcji R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - na 1 000 mieszkańców, dostępność transportowa (kołowa) do miasta regionalnego),
- **potencjał gospodarczy** (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, saldo migracji (2010 – 2014) na tle średniej liczby mieszkańców (2010 – 2014), dochody gmin z tytułu udziału w dochodach z PIT na 1 mieszkańca, dochody z gmin z tytułu udziału w dochodach z CIT na 1 mieszkańca),
- **problemy popegeerowskie** (odsetek mieszkańców problemowych miejscowości popegeerowskich w liczbie ludności wiejskiej ogółem w danej gminie (dostępne dane według stanu na koniec 2012 r.), odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi w liczbie ludności wiejskiej w wieku produkcyjnym w danej gminie (dostępne dane według stanu na koniec 2010 r.), odsetek mieszkańców żyjących w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na obszarze wiejskim w danej gminie (dostępne dane według stanu na koniec 2012 r.),
- **ubóstwo**(udział wydatków w rozdziale 85214 – Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ujęte w wydatkach gminnych ogółem, kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych na 1 mieszkańca, udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku, udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem).

Analiza wskaźników we wskazanych 6 obszarach pozwoliła na wskazanie Specjalnej Strefy Włączenia. W tym celu, w każdym z obszarów problemowych wskazano gminy z deficytem, tj. te, dla których miernik syntetyczny przyjmuje wartość mniejszą od wartości mediany. Następnie dla każdej z gmin wyliczono częstość występowania deficytów, tj. w ilu obszarach miernik syntetyczny dla gminy przybiera wartość niższą od mediany. Przy ostatecznej delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia, a więc obszaru o najbardziej niekorzystnych wskaźnikach rozwoju społeczno – gospodarczego, przyjęto zasadę kumulacji deficytów, co oznacza, że SWW powinna obejmować gminy, w których występują deficyty w co najmniej trzech obszarach problemowych.

Generalnie, do SWW zaliczono 67 ze 114 gmin województwa zachodniopomorskiego. Gminy te zlokalizowane są głównie w centralnej i wschodniej części województwa. Obejmują obszary wiejskie i małe miasta w przeważającej części związane z gospodarką rolną.

Gmina Lipiany znalazła się w grupie gmin zaliczanych do SSW z trzema obszarami problemowymi, co plasuje gminę między 47 a 67 miejscem.

Rysunek 1. Specjalna Strefa Włączenia (kolor czerwony) w 2016 roku

Do obszarów problemowych zaliczono sytuację demograficzną, występujące problemy popegeerowskie oraz sytuację gospodarczą. Oznacza to, że w tych obszarach sytuacja gminy jest gorsza niż przeciętnie w województwie.

3.1.1. Charakterystyka demograficzna

Gmina i Miasto Lipiany zamieszkiwane jest przez ponad 6 tys. mieszkańców. Więcej niż połowa z nich (65%) znajduje się w wieku produkcyjnym (tzn. mężczyźni w wieku 18-65 lat, w przypadku kobiet jest to wiek do 60 lat). W okresie lat 2012-2015 całkowita liczba ludności gminy spadła o 149 osób, jednak liczba ludności w wieku produkcyjnym spadła w większym stopniu bo o 255 osób. Liczba mężczyzn w

wieku produkcyjnym zmniejszała się przez lata 2012-2015 proporcjonalnie do zmian w całej populacji – zmniejszyła się o 140 osób. Równie znacząco spadła liczba kobiet w wieku produkcyjnym – o 125, co oznacza, iż w roku 2015 liczba takich kobiet stanowiła 93,3% liczby z 2012 roku. W roku 2012 wśród możliwych kandydatów do pracy (osób w wieku produkcyjnym) znajdowało się 45,3% kobiet, w roku 2014 stanowiły one niemal taki sam udział – 45,0% ogólnego zasobu osób zdolnych (z racji wieku) do podjęcia lub kontynuowania pracy. Struktura zbiorowości osób w wieku produkcyjnym zmienia się, a zmiany te muszą być uwzględniane przy planowaniu wszelkich posunięć odnoszących się do działań na rynku pracy. Staje się on w coraz większym stopniu rynkiem, na którym obecni są raczej mężczyźni niż kobiety. Udział liczby mężczyzn zdolnych do podjęcia pracy pozostaje stale o ponad 10 punktów procentowych większy niż ma to miejsce w przypadku zbiorowości kobiet.

Tabela 2. Całkowita liczba ludności i liczba ludności w wieku produkcyjnych w podziale na płeć

Rok	Liczba ludności			W tym w wieku produkcyjnym			Odsetek osób w wieku produkcyjnym wśród		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiet	Mężczyźni
2012	6 158	3 071	3 087	4 198	1 903	2 295	68,2	62,0	74,3
2013	6 093	3 047	3 046	4 099	1 858	2 241	67,3	61,0	73,6
2014	6 052	3 022	3 030	4 025	1 824	2 201	66,5	60,4	72,6
2015	6 009	3 004	3 005	3 943	1 778	2 165	65,6	59,2	72,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, obliczenia własne

Sytuacja zmienia się jednakże jeśli wziąć pod uwagę liczbę ludności w wieku produkcyjnym mobilnym tzn. w wieku 18-44 lat. Uwidacznia się wtedy liczebna przewaga kobiet. Ma to pewne znaczenie dla procesów zachodzących na rynku pracy i na możliwych kierunkach lokalnej polityki rynku pracy. Kobiety, choć stanowią mniejszą część osób w wieku produkcyjnym, tworzą prawie równie liczebną zbiorowość osób najłatwiej poddających się procesom zmiany pracy, nabywania nowych umiejętności, przekwalifikowywania się itp.

3.1.2. Rynek pracy i bezrobocie w Gminie Lipiany

W latach 2012-2016 liczba osób zarejestrowanych w urzędzie pracy, a zamieszkujących gminę charakteryzowała się stałymi spadkami. W latach 2012-2014 liczba bezrobotnych przekroczyła wielkość 500 osób, a wskaźnik bezrobocia wynosił 13,4-16%. W latach następnych liczba bezrobotnych powoli spadała, z najniższymi stanami zanotowanym w roku 2016 – poniżej 400 osób i wskaźnikiem w wysokości 11-12%. W momentach granicznych – w 2012 roku i w czerwcu 2016 roku liczba osób bezrobotnych jest o 250 mniejsza. Wskaźnik bezrobocia na koniec 2015 roku, był o 5 punktów procentowych niższy niż w 2012 roku. Bezrobocie dotykające nieco więcej niż co dziesiątego zdolnego (nominalnie, z uwagi na znajdowanie się w wieku produkcyjnym) mieszkańca gminy, a przy tym wciąż charakteryzujące się tendencją malejącą znamionuje pewne ustabilizowanie się procesów zachodzących na rynku pracy. Nie oznacza to jednak całkowitego zażegnania niebezpieczeństwa dezaktywizacji zawodowej, nawet jeśli ma ono charakter pojawiającego się cyklicznie a nie endemicznie. Wielkości związane z wysokością bezrobocia wskazują z jednej strony na utrwalanie się

liczby miejsc pracy i brak zagrożeń znaczącą liczbą zwolnień, z drugiej jednak strony wskazują na niemożność wchłonięcia dodatkowych kandydatów na nowe miejsca pracy, które nie powstają w zadowalających ilościach.

Tabela 3. Liczba bezrobotnych i wskaźnik bezrobocia

Rok	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni
2012	645	296	349	16,13	13,59
2013	582	271	311	14,84	12,69
2014	517	249	268	13,36	11,73
2015	435	209	226	11,55	10,04
2016	395	184	211	10,18	8,62

Źródło: Bank Danych Lokalnych, obliczenia własne.

Liczba kobiet znajdujących się w wieku produkcyjnych i nominalnie zdolnych i gotowych do podjęcia pracy nieustannie się zmniejsza, choć w dalszym ciągu stanowią one niewielką większość w zbiorowości osób pozostających bez pracy. W latach 2012-2016 zmniejszyła się ona o 138 osób. W tym czasie liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym pozostających bez pracy zmalała w mniejszym stopniu - zmniejszyła się o 114 osób. Mimo tego wskaźnik bezrobocia wśród kobiet zawsze był i jest wyższy niż wskaźnik bezrobocia wśród mężczyzn, w niektórych latach poziom bezrobocia był wśród kobiet nawet dwa razy wyższy niż poziom bezrobocia wśród mężczyzn. Rynek pracy w gminie jest rynkiem pracy w większym stopniu otwartym dla mężczyzn niż dla kobiet, a wynika to zarówno z ich większej obecności w kręgu pracy (liczba potencjalnych kandydatów), jak i z większej możliwości znalezienia pracy (mniejsza liczba bezrobotnych).

3.1.3. Aktualny stan pomocy społecznej w Gminie.

Pomoc społeczna w gminie realizowana jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

OPS realizuje następujące formy pomocy:

- **Zasiłek stały** jest to świadczenie obowiązkowe (obowiązkowe) przysługujące na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, spełniającym kryterium dochodowe i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego.
- **Zasiłek okresowy** przysługuje na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej i adresowane jest do osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, zwłaszcza ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
- **Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy.** Jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39 ustawy o pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży.

- **Specjalny zasiłek celowy** jest świadczeniem przysługującym na podstawie art. 41 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie następujących dokumentów:

- 1) dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość;
- 2) skróconego odpisu aktu urodzenia dziecka lub książeczki zdrowia dziecka (do wglądu) – w przypadku, gdy dziecko nie figuruje w dowodzie osobistym opiekuna prawnego;
- 3) dokumentów określających status cudzoziemca w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury, świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego;
- 5) orzeczenia komisji do spraw inwalidztwa i zatrudnienia wydanego przed dniem 1 września 1997 r., orzeczenia lekarza orzecznika o niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji, orzeczenia komisji lekarskiej;
- 6) orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;
- 7) zaświadczenia pracodawcy o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe;
- 8) zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub spółdzielni kółek rolniczych (usług rolniczych), zawierającego informacje o potrąconej zaliczce na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz
- 9) dowodu otrzymania renty lub emerytury, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- 10) zaświadczenia urzędu gminy o powierzchni gospodarstwa rolnego w hektarach przeliczeniowych;
- 11) decyzji o uznaniu lub odmowie uznania za osobę bezrobotną, utracie statusu osoby bezrobotnej, o przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu, wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku dla bezrobotnych, dodatku szkoleniowego, stypendium, dodatku aktywizacyjnego albo zaświadczenia o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych lub poszukujących pracy;
- 12) zaświadczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego potwierdzającego zobowiązanie do opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników;
- 13) zaświadczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zadeklarowanej podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą;
- 14) zaświadczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej, wydanego przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego;
- 15) oświadczenia o uzyskaniu dochodu, o którym mowa w art. 8 ust. 11 i 12 ustawy;
- 16) zaświadczenia lub decyzji organów przyznających świadczenia pieniężne;

17) oświadczenia o stanie majątkowym.

OPS w Lipianach przyznaje i wypłaca także świadczenia rodzinne:

- Zasilek rodzinny
- Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - "Becikowe"
- Zasilek pielęgnacyjny
- Świadczenie pielęgnacyjne
- Specjalny zasilek opiekuńczy

Osobną aktywnością OPS jest wypłacanie **dotatków mieszkaniowych**.

Do zadań OPS-u należy także monitorowanie przemocy w rodzinie, czym zajmuje się także Zespół Interdyscyplinarny (tzw. niebieskie karty).

Pomoc społeczna – zagrożenie ubóstwem

Z powodu niskich dochodów, a także splotu niekorzystnych okoliczności pewna część mieszkańców gminy ubiega się o pomoc ze strony ośrodka pomocy społecznej. Z pomocy społecznej każdego roku korzysta około 190 rodzin (i liczbę tę można uznać za stałą), w skład których wchodzi zawsze około 750-630 osób. Udzielane im świadczenia sięgają wartości około 2,5 tysięcy złotych rocznie (co oznacza około 700-800 zł na 1 osobę).

Tabela 4. Beneficjenci pomocy społecznej i udzielone świadczenia

Rok	Beneficjenci pomocy społecznej		Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy (zł)	Średnia kwota świadczenia	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach		Na rodzinę	Na 1 osobę
2012	190	631	459 144	2416,55	727,65
2013	193	631	446 119	2311,50	707,00
2014	179	578	373 866	2088,64	646,83
2016	198	586	485 330	2451,16	828,21

Źródło: Wydział Spraw Społecznych, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, obliczenia własne

Odniesienie liczby beneficjentów pomocy społecznej do całkowitej liczby mieszkańców gminy wskazuje, jaka część z nich jest niesamodzielna w zaspokajaniu potrzeb oraz przezwyciężaniu trudności – niezależnie od tego czy problemy występują stale czy okresowo (a nawet jednorazowo). Wskaźnik zależności od pomocy społecznej w latach 2012-2016 był ustabilizowany przybierając wartości koncentrujące się wokół 10%. Oznacza to, że w sytuacjach wymagających stałego lub okresowego wspomaganie ze strony wspólnoty (gminy) znajduje się niemal co dziesiąty mieszkaniec gminy i jest to wielkość dotycząca rokrocznie nie tylko tej samej liczby mieszkańców, ale w dużej mierze także stale tych samych mieszkańców.

Tabela 5. Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej w gminie

Rok	Liczba mieszkańców	Liczba osób (w rodzinach) korzystających z pomocy społecznej	Wskaźnik zależności od pomocy społecznej	Średnia wielkość świadczenia na 1os/1m-c
2012	6 158	631	10,2%	60,64
2013	6 093	631	10,4%	58,92
2014	6 052	578	9,6%	53,90
2016	6 009	586	9,8%	69,02

Źródło: Wydział Spraw Społecznych, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, obliczenia własne

Podstawowymi powodami udzielania pomocy są ubóstwo oraz bezrobocie – oba zjawiska zresztą silnie ze sobą powiązane albowiem brak pracy zawsze prowadzi do zmniejszenia lub pozbawienia środków do życia. Znamionuje to strukturalną niemożność zaspokajania podstawowych potrzeb. Do rzędu takich samych, strukturalnych przyczyn uzasadniających sięganie do wsparcia ze strony wspólnoty zaliczyć należy niepełnosprawność i długotrwałe choroby, w pewnym zaś stopniu sytuacje związane z wielodzietnością i potrzebą ochrony rodziny. Powody udzielania pomocy, które można nazwać „koniunkturalnymi” i nie wynikającymi bezpośrednio z przyczyn obiektywnych (jako przykład mogą służyć alkoholizm i narkomania, ale także zdarzenia losowe) są na tle przyczyn strukturalnych znacznie rzadziej reprezentowane. Nie oznacza to, że nie są tym samym żadnym problemem dla społeczności gminnej.

3.1.4. Gospodarka

Liczba zakładów pracy (podmiotów gospodarczych), w których mogą znaleźć zatrudnienie mieszkańcy gminy na przestrzeni lat 2012-2016 wykazuje zmienność polegającą jednakże na zmniejszaniu się tej liczby.

Interesującym wskaźnikiem jest aktywność mieszkańców w zakładaniu nowych firm. W badanym okresie liczba nowozakładanych podmiotów gospodarki narodowej jest na mniej więcej tym samym poziomie. Liczebność takich podmiotów zawierała się od 53 w 2012 roku, przez 55, 47 i 57 w kolejnych latach, aż do 59 w 2016 roku. Liczba nowozakładanych podmiotów gospodarczych rokrocznie wrasta w badanym okresie.

Równie interesującym wskaźnikiem jest liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne. Jeśli w 2012 roku w gminie funkcjonowało 405 takich podmiotów, to w kolejnych latach już mniej: 399 (2013), 404 (2014), 386 (2015) i 389 (2016). Spadki nie są jednak znaczne i ogólna liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne jest w badanym okresie na zbliżonym poziomie.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON

Klasy wielkości (liczba zatrudnionych)	Liczba podmiotów				
	2012	2013	2014	2015	2016
ogółem	596	609	601	602	616
0 - 9	568	584	576	577	592
10 - 49	19	16	17	17	16
50 - 249	9	9	8	8	8

Źródło: BDL, stat.gov.pl.

Liczba gospodarujących podmiotów nie musi jednak mieć bezpośredniego przełożenia na inne procesy zachodzące na lokalnym rynku. Wyraźny spadek liczby podmiotów począwszy od roku 2013 nie przekłada się np. na wzrost liczby bezrobotnych. Ta utrzymywała się na najwyższych poziomach w latach 2009-2013, aby od roku 2014 (w którym ponownie można było zaobserwować spadek liczby zarejestrowanych podmiotów) znowu się zmniejszać. Obszar gminy nie jest jedynym, na którym jej mieszkańcy mogą znajdować pracę, wielu poszukuje jej i znajduje na innych, poza lokalnych rynkach pracy.

Profil gospodarczy podmiotów działających na terenie gminy jest określony przez trzy branże: handel, rolnictwo i budownictwo. Dwie pierwsze branże mniej lub bardziej, ale jednak systematycznie tracą na ważności (określanej miarą liczebną), trzecia zaś, również tracąc w wymiarze ilościowym, zyskuje na udziale (liczonym w odsetku od całkowitej liczebności podmiotów gospodarczych) tylko z uwagi na kłopoty w innych branżach. Na znaczeniu traci również przetwórstwo przemysłowe, a wzrost liczebny notują podmioty z zakresu: usług administrowania i działalności wspierających. Pozostałe branże i sektory w zasadzie utrzymują stan posiadania z poprzednich lat.

W przeważającej, prawie wyłącznej mierze, podmioty gospodarcze zlokalizowane w gminie to jednostki zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników. Z reguły firmy takie nie są zdolne do absorpcji większych zespołów pracowników, a ruch zatrudnienia odbywa się w nich na zasadach zastępowania pracowników odchodzących. W gminie nie jest zlokalizowany żaden zakład zatrudniający więcej niż 250 pracowników, ale 8-9 o zatrudnieniu w przedziale 50-249 pracowników.

Do najważniejszych firm działających na terenie Gminy Lipiany należą:

Zakłady produkcyjne

- ArecoProfiles Sp. z o.o.
- BPI Polska Sp. z o.o.
- Fabryka Armatur Lipiany Trading Sp. z o.o. – masa upadłościowa
- Inelco A/S
- Koordynator Polska - Skandynawia - Niemcy Sp. z o.o.
- Krężel Sp. z o.o.
- PowerConcept Sp. z o.o.
- Piekarnia s.c.
- Prignitz Meble Pomorskie Sp. z o.o.
- Pro-Trailer Sp. z o.o.

Firmy usługowe:

- Agencja Ubezpieczeniowa Szelağ Tomasz
- Antyki - renowacja mebli Dykiert Ireneusz
- ASGUM Serwis ogumienia Adrian Sudak
- "Auto - Części". Sklep motoryzacyjny Kałek Jerzy
- Auto Handel-Komis Klęczar
- Deco - Art
- "Foto - Studio" Usługi fotograficzne T. i T. Szymańscy
- F.U.H "M Partner" Dariusz Marciniak
- F.U.H. "TOMBUD" Tomasz Cichocki
- GPM Pojazdy Handlowe i Usługowe Sp. z o.o.
- Galeria kwiatów i upominków Augustyn Dorota
- Kwiaciarnia "Aga" Kibic Agnieszka
- Kwiaciarnia "MANGO" Edyta Felińczak-Hrynkiewicz
- PHU Stacja Paliw Chromicz Wiesław
- P.P.U.H. "KLON" Lönn Małgorzata
- P.P.H.U. JAG-STONE, Hurtownia Kamieni Naturalnych
- Produkcja mebli Piasecki Piotr
- Meble MB Borys Marcin
- Roboty ziemne, usługi transportowe Siepracki Jarosław
- Usługowy Zakład Kominiarski Jan Sochacki
- Usługi Komunalne Grażyna Biernacka
- Usługi tapicerskie Jankowski Eugeniusz
- Zakład Elektromechaniczny Janik Małgorzata

3.1.5. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna

Dodatki mieszkaniowe

Ważnym elementem polityki mieszkaniowej gminy są dodatki mieszkaniowe. Umożliwiają one utrzymanie ciągłości w uiszczaniu opłat za media, co ma ważny wpływ na finanse komunalne, a także pozwalają rodzinom zagrożonym marginalizacją na utrzymanie aktualnego poziomu życia.

Tabela 7. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Forma własności	Jednostka miary	2012	2013	2014	2015
ogółem	szt.	1 058	893	834	735
	zł	187 058	173 360	154 353	131 883
w zasobie gminnym	szt.	582	557	523	445
	zł	103 019	113 815	97 131	75 361
w zasobie spółdzielczym	szt.	321	221	215	149
	zł	64 952	44 229	45 545	32 376
w zasobie wspólnot mieszkaniowych	szt.	97	96	76	69
	zł	13 093	12 234	9 482	9 259
w zasobie prywatnym	szt.	36	13	20	22

	zł	2 466	1 700	2 195	1 805
w zasobie innym	szt.	22	6	0	50
	zł	3 528	1 382	0	13 082

Źródło: Bank Danych Lokalnych; bdl.stat.gov.pl.

W badanym okresie liczba dodatków mieszkaniowych oraz kwota wydatkowanych na ten cel środków systematycznie malała. Nie mniej jednak liczba rodzin (gospodarstw domowych) objętych tym wsparciem jest znacząca.

Sieci wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe

Wyposażenie w urządzenia techniczno-sanitarne jest jednym z najważniejszych wskaźników określających poziom życia mieszkańców.

W badanym okresie (2012-2015) poziom wyposażenia mieszkań w tego typu instalacje ulegał stałej poprawie. Dotyczy to wszystkich sfer wyposażenia technicznego, jak i lokalizacji. Poprawa nastąpiła bowiem zarówno na obszarach wiejskich, jak i w mieście.

Tabela 8. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Lokalizacja	Urządzenia techniczno-sanitarne	Rok			
		2012	2013	2014	2015
ogółem	wodociąg	2 047	2 051	2 058	2 072
	ustęp spłukiwany	1 996	2 000	2 007	2 021
	łazienka	1 907	1 911	1 918	1 932
	centralne ogrzewanie	1 493	1 497	1 504	1 518
	gaz sieciowy	188	189	192	217
w miastach	wodociąg	1 504	1 507	1 510	1 520
	ustęp spłukiwany	1 464	1 467	1 470	1 480
	łazienka	1 408	1 411	1 414	1 424
	centralne ogrzewanie	1 129	1 132	1 135	1 145
	gaz sieciowy	186	187	190	215
na wsi	wodociąg	543	544	548	552
	ustęp spłukiwany	532	533	537	541
	łazienka	499	500	504	508
	centralne ogrzewanie	364	365	369	373
	gaz sieciowy	2	2	2	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych; bdl.stat.gov.pl.

Pomimo stopniowej ogólnej poprawy nasycenia w urządzenia sanitarno-techniczne występuje wysoka dysproporcja pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi. Taka konstatacja dotyczy zwłaszcza dostępności do kanalizacji i sieci gazowej. Jedynie 38% mieszkańców wsi korzysta z kanalizacji, zaś z instalacji gazowej odsetek korzystających nie przekracza nawet 0.5%, czyli mniej niż co dwutysięczny mieszkaniec obszarów wiejskich w gminie Lipiany korzysta z gazu sieciowego.

Tabela 9. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Lokalizacja	Sieci	2012	2013	2014	2015
ogółem	wodociąg	96,7	96,7	97,5	97,5
	kanalizacja	74,1	74,0	79,2	79,5
	gaz	8,6	9,2	9,9	10,9
w miastach	wodociąg	98,7	98,7	100,0	100,0
	kanalizacja	92,0	92,0	100,0	100,0
	gaz	12,7	13,5	14,6	16,1
na wsi	wodociąg	92,5	92,5	92,5	92,6
	kanalizacja	37,5	37,5	37,5	38,2
	gaz	0,3	0,3	0,3	0,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych; bdl.stat.gov.pl.

3.1.6. Wartości kulturowe na obszarze Gminy

W czasie drugiej wojny światowej Lipiany nie uległy zniszczeniu i większość zabudowy pochodzi sprzed tego okresu. Centrum starego miasta w obrębie dwóch Baszt Obronnych: Myśluborskiej i Pырzyckiej oraz ulicy Okrzei (biegnącej na linii dawnej fosi obronnej) nie zostało praktycznie zmienione, jedynie na ulicy Sienkiewicza i Górnej postawiono bloki mieszkalne. Pozostała substancja mieszkaniowa i układ przestrzenny stanowi stara substancja, wymagająca podjęcia praktycznie natychmiast prac remontowych, celem nie tylko przywrócenia do odpowiedniego stanu, ale i zabezpieczenia przed katastrofami budowlanymi.

Stare Miasto stanowi najcenniejszy zabytek Gminy Lipiany. Poza murami średniowiecznego grodu znaleźć można jednak także nieliczne inne zabytki. Pełną inwentaryzację prawnie chronionych zabytków zawiera tabela 10.

Tabela 10. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	numer	data	Nr decyzji
Lipiany	teren Starego Miasta	43	30.07.1955	Kl.V.-0/22/55
Lipiany	ratusz	221	25.02.1957	Kl.V.-0/236/57
Lipiany	kościół Wniebowzięcia NMP	222	25.02.1957	Kl.V.-0/237/57
Lipiany	budynek mieszkalny, ul. Szkolna 17	265	22.10.1957	Kl.V.-0/290/57
Lipiany	budynek mieszkalny, ul. Armii Krajowej 29/31	264	22.10.1957	Kl.V.-0/289/57

Miejscowość	Obiekt	numer	data	Nr decyzji
Lipiany	budynek mieszkalny, ul. Oświęcimska 5 (do skreślenia z rej.)	262	22.10.1957	Kl.V.-0/287/57
Lipiany	obwarowania miejskie	261	22.10.1957	Kl.V.-0/285/57
Batowo	pałac (ruina)	815	10.08.1978	Kl.I.5340/11/78
Skrzynka	park dworski	918	02.11.1980	KL.I.5340/40/80
Krasne	park dworski	922	01.12.1980	KL.I.5340/44/80
Mielęcinek	park dworski	921	01.12.1980	KL.I.5340/43/80
Wołczyn	park dworski	920	02.12.1980	KL.I.5340/42/80
Batowo	park dworski	926	03.12.1980	KL.I.5340/48/80
Połczyno	park dworski	927	03.12.1980	KL.I.5340/49/80
Wołczyn	dwór	1080	07.07.1987	Kl.III.5340/31/87
Krasne	pałac (ruina)	1202	08.11.1991	PSOZ/Sz-n/III/5340/194/91
Lipiany	budynek mieszkalny, ul. Kościuszki 43	1265	17.07.1994	PSOZ/Sz-n/5340/107/94
Lipiany	budynek mieszkalny, ul. Jedności Narodowej 61	1301	19.02.1996	DZ-4200/36/O/95/96
Lipiany	budynek mieszkalny, ul. Jedności Narodowej 63	1302	19.02.1996	DZ-4200/37/O/95/96
Skrzynka	dwór	33	01.03.2000	DZ-4200/49/O/99/2000

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych województwa z wyłączeniem zabytków archeologicznych, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie.

Rysunek 2. Brama Myśliborska w Lipianach, ok. 1903 r.

Źródło: www. fotopolska.eu

3.1.7. Obiekty przyrodnicze i tereny chronione

Na terenie gminy istnieje jeden obiekt ochrony powierzchniowej podlegający całkowitej ochronie prawnej – rezerwat florystyczny „Jezioro Jasne”, utworzony mocą Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 stycznia 1973 r. Obszar północnej części Jeziora Jasnego wraz ze znajdującymi się na niej wyspami o łącznej powierzchni 14,79ha. Położony jest na terenie gmin Lipiany i Myślibórz. Występuje tu należąca do największych osobliwości flory wodnej wolfia bezkorzeniowa (*Wolffia arrhiza*). Masowe jej występowanie uwarunkowane jest korzystnymi warunkami topograficznymi i mikroklimatycznymi, jakie istnieją w dolinie, w której znajduje się Jezioro Jasne. Spotkać tam można również inne rzadkie gatunki wodne, takie jak: zespół rzęs (*Lemna*), lilie wodne (*Lilium*), żabiściek (*Hydrocharis*), osokę aloesowatą (*Stratiotes aloides*).

Część obszaru gminy objęto ochroną w formie Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH320014 Pojezierze Myśliborskie. Obszary te wyznaczono w procesie dopasowywania krajowych przepisów o ochronie przyrody do wymogów obowiązujących w Unii Europejskiej, zgodnie z Dyrektywą w sprawie ochrony dzikich ptaków przyjętą przez Radę Wspólnot Europejskich w 1979 roku jako prawo obowiązujące kraje członkowskie ówczesnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Obecnie dokument ten zwany jest w skrócie Dyrektywą Ptasią i wraz z Dyrektywą w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywą Siedliskową) stanowi główny zbiór przepisów prawa o ochronie przyrody w Unii Europejskiej. Na terenie obszarów Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000 (zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 6 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U Nr 92 poz. 880 ze zmianami). Do obszarów tych należą obszary jezior Będzin, Chłop, Grochacz wraz z częścią ich stref brzegowych.

W gminie występują także obiekty przyrodnicze, objęte ochroną prawną w formie pomników przyrody. Są to:

- 1) Dąb Pokoju w Lipianach
- 2) Obiekty wskazane uchwałą Nr XVI/130/2004 Rady Miejskiej w Lipianach z dnia 21 września 2004 w sprawie uznania za pomniki przyrody następujących obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej:
  - a) drzewa i grupy drzew:
    - a. zespół 27 lip drobnolistnych (*Tiliacordata*) rosnących na terenie działki geodezyjnej nr 56/2 obręb Dębiec na tzw. „Wzgórzu Napoleona” o obwodach pni od 90 cm do 335 cm na wysokości 1,30 m od ziemi i wys. do 20 m;
    - b. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 162 (w linii brzegowej jez. Mielęcińskie Dołgie) obręb Mielęcinek, o obwodzie pnia 408 cm na wysokości 1,30 m od ziemi, wys. ok. 20 m;
    - c. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 167, obręb Krasne (prawa strona w kierunku Lipian), o obwodzie pnia 363 cm na wysokości 1,30 m od Ziemi, wys. ok. 25 m;
    - d. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 167, obręb Krasne (w centrum wsi), o obwodzie pnia 410 cm na wysokości 1,30 in od ziemi, wys. ok. 20 m;

- e. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 167, obręb Krasne (przy sklepie), o obwodzie pnia 408 cm na wysokości 1,30 m od ziemi, wys. ok. 25 m;
  - f. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 172, obręb Krasne (na odcinku drogi Wołczyn - Krasne - prawa strona drogi), o obwodzie pnia 427 cm na wysokości 1,30 m od ziemi, wys. ok. 25
  - g. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 172, obręb Krasne (na odcinku drogi Wołczyn - Krasne - lewa strona drogi), o obwodzie pnia 538 cm na wysokości 1,30 m od ziemi, wys. ok. 25 m;
  - h. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnący na terenie działki geodezyjnej nr 172, obręb Krasne (na odcinku drogi Wołczyn - Krasne - lewa strona drogi), o obwodzie pnia 485 cm na wysokości 1,30 in od ziemi, wys. ok. 25 m;
  - i. robinia akacjowa (*Robinia pseudoaccacia*) rosnąca na terenie działki geodezyjnej nr 26, obręb Skrzyńka (na odcinku drogi Skrzyńka - Lipiany - prawa strona drogi), o obwodzie pnia 344 cm na wysokości 1,30 m od ziemi, wys. ok. 20 m;
- b) głąz narzutowy - granit różowy, średnioziarnisty zlokalizowany na terenie działki geodezyjnej nr 179, obręb Dębiec (Leśnictwo Lipiany), o wymiarach części wystającej ponad poziom gruntu: dł. 3,70 m, szer. 1,8 m, wys. „3 m, obwód 11,8 m.

Uznanie wymienionych obiektów za pomniki przyrody ma za zadanie zapewnienie im ochrony prawnej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

3.1.8. Podsumowanie: diagnoza sytuacji problemowych w gminie Lipiany

Przeprowadzona diagnoza sytuacji w gminie wskazuje na występowanie szeregu problemów wpływających na sytuację mieszkańców gminy.

Jednym z poważnych problemów rozwojowych gminy jest zmieniająca się struktura demograficzna. Liczba ludności maleje, zmienia się także struktura osób w wieku produkcyjnym. O ponad 10 punktów procentowych wśród osób w wieku produkcyjnym liczniejsi są mężczyźni niż kobiety, co wynika z emigracji kobiet poza obszar gminy.

Poziom bezrobocia systematycznie się zmniejsza, ale stopa ponad 10% na koniec 2016 roku to wciąż wskaźnik bardzo wysoki. Głównym problemem lokalnego rynku pracy jest jego terytorialne zróżnicowanie, co bardziej dokładnie zostanie opisane w części drugiej niniejszej diagnozy.

Blisko 10% mieszkańców gminy korzysta z pomocy społecznej. Podstawowymi powodami udzielania pomocy są ubóstwo oraz bezrobocie – oba zjawiska zresztą silnie ze sobą powiązane albowiem brak pracy zawsze prowadzi do zmniejszenia lub pozbawienia środków do życia. Do rzędu takich samych, strukturalnych przyczyn uzasadniających sięganie do wsparcia ze strony wspólnoty zaliczyć należy niepełnosprawność i długotrwałe choroby, w pewnym zaś stopniu sytuacje związane z wielodzietnością i potrzebą ochrony rodziny.

Pozostałe powody udzielania pomocy (alkoholizm i narkomania, zdarzenia losowe) są na tle przyczyn strukturalnych znacznie rzadziej reprezentowane.

Na 616 podmiotów działających na terenie gminy, tylko 24 zatrudniały powyżej 9 osób. Liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (1032) jest dużo niższy niż średnio w województwie, a nawet jest niższy od średniej krajowej. W porównaniu jednak do sąsiednich gmin z powiatu

pyrzyckiego, gdzie liczba firm na 10 tys. mieszkańców wynosi 933, gmina Lipiany wypada najlepiej. Można więc przyjąć, iż liczba działających w gminie firm wynika z przyczyn strukturalnych, a zwłaszcza rolniczego charakteru gminy.

Stan infrastruktury komunalnej ulega w gminie Lipiany stałej poprawie. Występuje jednak wysoka dysproporcja pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi, zwłaszcza w dostępności do kanalizacji i sieci gazowej. Jedynie 38% mieszkańców wsi korzysta z kanalizacji, zaś z instalacji gazowej odsetek korzystających nie przekracza nawet 0,5%, czyli mniej niż co dwutysięczny mieszkaniec obszarów wiejskich w gminie Lipiany korzysta z gazu sieciowego.

Lipiany stanowią ważny ośrodek dziedzictwa kulturowego. Niemal całe Stare Miasto oraz szereg pojedynczych obiektów objętych jest ochroną konserwatorską. Stwarza to mieszkańcom określone problemy techniczne, a zwłaszcza finansowe przy prowadzeniu remontów, które nie mogą być prowadzone w sposób najefektywniejszy, lecz w sposób zgodny z wymogami konserwacji zabytków.

Część obszaru gminy objęto ochroną w formie Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH320014 Pojezierze Myśluborskie. Do obszarów tych należą obszary jezior Będzin, Chłop, Grochacz wraz z częścią ich stref brzegowych. Występujące ograniczenia zniechęcają potencjalnych inwestorów. W rezultacie szanse rozwoju gospodarki turystycznej w gminie, pomimo ich podkreślenia w wielu dokumentach strategicznych, należy ocenić jako niewielkie.

Przyczyn występowania przedstawionych sytuacji problemowych należy poszukiwać w przekształceniach strukturalnych gospodarki. Zmiany właścicielskie w rolnictwie uruchomiły niespotykany dotąd na wsi postęp techniczny. Dla przykładu, jeśli w PGR w Wołczynie w latach 80-tych XX wieku pracowało ponad 60 osób, to obecnie pracuje tam zaledwie kilka osób. Właściciele i dzierżawcy optymalizują koszty zatrudnienia rekompensując je wysokowydajnymi maszynami rolniczymi. Także nieliczne zakłady przemysłowe zlokalizowane w Lipianach nie miały w okresie transformacji zbyt wiele szczęścia. Największe z nich już nie funkcjonują, a niektóre – pozostając własnością okazjonalnych nabywców – podlegają pogłębiającej się dewastacji.

Zła sytuacja na rynku pracy, której efektem jest pauperyzacja społeczeństwa odbija się na sytuacji technicznej budynków mieszkalnych nie tylko w zabytkowej części Lipian, ale także na popegeerowskich wsiach i osadach. Problemem rozwojowym gminy najczęściej wskazywanym przez mieszkańców podczas zajęć warsztatowych i spotkań studyjnych jest niemożność samodzielnego podjęcie kapitalnych remontów ich domów. W tej kwestii jest najwięcej nadziei i oczekiwań.

3.2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

3.2.1. Metodyka diagnozy

Diagnoza zjawisk kryzysowych ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Metodyka została stworzona z wykorzystaniem założeń zawartych w zaktualizowanych „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, Ministerstwa Rozwoju z 2 sierpnia 2016 roku oraz „Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020” z marca 2016 roku. Wytyczne i zasady nie wskazują jednoznacznie ścieżki jaką należy podjąć aby wykonać diagnozę, nie wprowadzają również jej sztywnych ram, dlatego też metodyka diagnozy musi zostać dostosowana oraz dobrana do warunków panujących w danej gminie.

Przyjętą diagnozę można podzielić na kilka etapów, które zostaną scharakteryzowane poniżej:

- Ocena jakościowa Gminy oraz możliwości zbierania danych,
- Zbieranie danych,
- Wstępne naniesienie danych na mapy,
- Podział Gminy na podobszary,
- Agregacja danych do podobszarów,
- Naniesienie danych na mapy,
- Nałożenie (sumowanie) problemów,
- Analiza danych oraz wyników analiz.

Ocena jakościowa Gminy

Pierwszym krokiem była analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych Gminy oraz systemu drogowego, ewentualnie podziału Gminy na miejscowości/ dzielnice/ osiedla. Kluczowym na tym etapie było wyodrębnienie stref, które w naturalny sposób dzielą Gminę, zwrócenie uwagi na tereny mieszkaniowe, obszary niezamieszkałe oraz drogi przecinające kilka potencjalnych obszarów. Krok ten jest bardzo ważny dlatego, że umożliwił odpowiednie zbieranie danych. W Gminie Lipiany występuje naturalny podział na miejscowości/ sołectwa. Miasto Lipiany przeważa pod względem liczby ludności, dlatego – we wstępnej analizie - jako naturalne jednostki przestrzenne uznano ulice, które w kolejnym etapie zagregowano w kwartały.

Zbieranie danych

Po wykonaniu wstępnej oceny przystąpiono do zebrania danych. Głównym ich źródłem były dane Urzędu Miejskiego w Lipianach, jednostek podległych, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej. Dane zbierano z dokładnością do ulic w celu ochrony danych osobowych. Dane posegregowano i zgromadzono w formie arkusza kalkulacyjnego, aby umożliwić wygodne operowanie nimi w dalszych etapach.

Wstępne naniesienie danych na mapy

Krok ten miał na celu wizualizację głównych problemów społecznych na wydzielonych obszarach gminy. Pozwoliło to na wstępną przestrzenną ocenę skali oraz rozprzestrzenienia obszarów problemowych oraz zapobiegło to uniknięciu błędów na kolejnym etapie polegającym na przeprowadzaniu linii podziału podobszarów jedynie w oparciu o uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne.

Agregacja danych do podobszarów

Do podziału na podobszary wykorzystano jednostki pomocnicze – sołectwa oraz inne miejscowości wykazujące odrębność. Miasto Lipiany z uwagi na największą liczbę mieszkańców oraz pełnione funkcje analizowano najpierw w układzie ulic, a następnie 4 kwartałów.

Ostatecznie przyjęto podział na następujące wiejskie jednostki urbanistyczne:

1. **Batowo**
2. **Derczewko**
3. **Dębiec**
4. **Mironów**
5. **Jedlice**
6. **Brzostowo**
7. **Krasne**
8. **Miedzyń**
9. **Głębokie**
10. **Józefin**
11. **Żarnowo**
12. **Mielęcinek**
13. **Nowice**
14. **Osetna**(wraz z miejscowościami: Będzin, Mokronos, Przywodzie, Świerszczyki)
15. **Pończyno**
16. **Skrzynka**
17. **Wołczyn**

W Lipianach analizą objęto wszystkie ulice miasta, tj.: Adama Mickiewicza, Armii Krajowej, Barlinecka, Ciasna, Gen. Józefa Bema, Górna, Henryka Sienkiewicza, Jedności Narodowej, Kornela Makuszyńskiego, Lipowa, Mikołaja Kopernika, Mostowa, Myśluborska, Niepodległości, Osiedle Podmiejskie, Oświęcimska, Polna, Pyrzycka, Romualda Traugutta, Stefana Okrzei, Stefana Żeromskiego, Szkolna, Tadeusza Kościuszki, Władysława Sikorskiego, Wodna, Wolności.

Powyższe ulice przyporządkowano do 4 jednorodnych pod względem funkcjonalno-przestrzennym kwartałów:

Kwartał I, Lipiany – Stare Miasto, obejmujący ulice w śródmiejskiej zabytkowej zabudowie miasta otoczonej murami obronnymi: Adama Mickiewicza, Armii Krajowej, Ciasna, Jedności Narodowej, Lipowa, Niepodległości, Oświęcimska, Stefana Okrzei, Szkolna, Tadeusza Kościuszki, Wodna, Wolności;

Kwartał II, Lipiany – ul. Władysława Sikorskiego (zdegradowany kwartał mieszkalny położony we wschodniej części miasta);

Kwartał III, Lipiany – ul. Myśluborska (obszar inwestycyjny w części południowej Lipian);

Kwartał IV, Pozostały obszar miasta, ulice: Barlinecka, Gen. Józefa Bema, Górna, Henryka Sienkiewicza, Kornela Makuszyńskiego, Mikołaja Kopernika, Mostowa, Myśluborska, Osiedle Podmiejskie, Polna, Pyrzycka, Romualda Traugutta, Stefana Żeromskiego.

W dalszej części diagnozy, analizie poddanych zostało 21 jednostki analitycznych: 17 miejscowości wiejskich oraz 4 kwartały miejskie Lipian.

Podział na jednostki urbanistyczne prezentuje poniższa mapa konturowa.

Rysunek 3. Mapa gminy Lipiany z podziałem na jednostki analityczne

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska, 4 – Lipiany, pozostała część miasta.

3.2.2. Sfera społeczna

Zasadniczym celem rewitalizacji jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe obejmujące przede wszystkim kwestie społeczne oraz kwestie ze sfery gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej. Sfera społeczna występuje więc jako warunek podstawowy, zaś pozostałe sfery w sposób alternatywny.

W analizie sfery społecznej skupimy się na trzech zasadniczych wskaźnikach syntetyzujących problemy niedostosowania działań mieszkańców w stosunku do ich potrzeb, zwłaszcza egzystencjalnych.

W pierwszym planie ukazuje się nam znaczenie skali korzystania z narzędzi pomocy społecznej w gminie. Udzielenie jakiegokolwiek świadczenia z zakresu pomocy społecznej oznacza występowanie sytuacji dysfunkcyjnej, kryzysowej dla mieszkańca gminy i jego rodziny. Skala i poziom tego rodzaju świadczeń w społeczności lokalnej jest bardzo dobrym wskaźnikiem występujących problemów bytowych, które bezpośrednio rzutują na pozostałe sfery życia: wychowawcze, socjalizujące, emocjonalne, kulturowe.

Drugim istotnym problemem społecznym określającym sytuację kryzysową analizowanej jednostki urbanistycznej jest bezrobocie. Także tutaj skala bezrobocia stanowi bardzo dobry wskaźnik sytuacji materialnej analizowanej wspólnoty terytorialnej. Poziom bezrobocia określa nie tylko ograniczenie dostępności środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, ale także na jej ogólny stan. Ponadto występowanie obok siebie wielu rodzin w podobnej kryzysowej sytuacji wzmacnia brak aktywności, wpływa na apatię i społeczną anomię. Dość często prowadzi do wielopokoleniowego bezrobocia.

Tabela 11. Liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zarejestrowanych bezrobotnych według jednostek analitycznych

Sołectwo/ kwartał	liczba mieszkańców	korzystający z pomocy społecznej	bezrobotni ogółem	długotrwale bezrobotni	korzystający z pomocy społecznej [%]	bezrobotni ogółem [%]	długotrwale bezrobotni [%]
Batowo	393	38	28	18	9,7%	7,12%	64,29%
Derczewko	32		2	1	0,0%	6,25%	50,00%
Dębiec	49		4	2	0,0%	8,16%	50,00%
Mironów	78	20			25,6%	0,00%	
Jedlice	217	25	12	7	11,5%	5,53%	58,33%
Brzostowo	28	1			3,6%	0,00%	
Krasne	158	14	13	8	8,9%	8,23%	61,54%
Miedzyń	37		1	1	0,0%	2,70%	100,00%
Głębokie	16						
Józefin	56	6			10,7%	0,00%	
Żarnowo	25	6			24,0%	0,00%	
Mielęcinek	185	21	10	7	11,4%	5,41%	70,00%
Nowice	67		1	0	0,0%	1,49%	0,00%
Osetna	85		5	4	0,0%	5,88%	80,00%
Połczyno	154	52	9	6	33,8%	5,84%	66,67%
Skrzynka	214	58	18	13	27,1%	8,41%	72,22%
Wołczyn	122	36	12	10	29,5%	9,84%	83,33%
I. Lipiany - Stare Miasto	1272	211	152	100	16,6%	11,95%	65,79%
II. Lipiany - ul. Sikorskiego (fragment)	129	21	22	14	16,3%	17,05%	63,64%
III. Lipiany - ul. Myśluborska (fragment)	18	6	4	1	33,3%	22,22%	25,00%

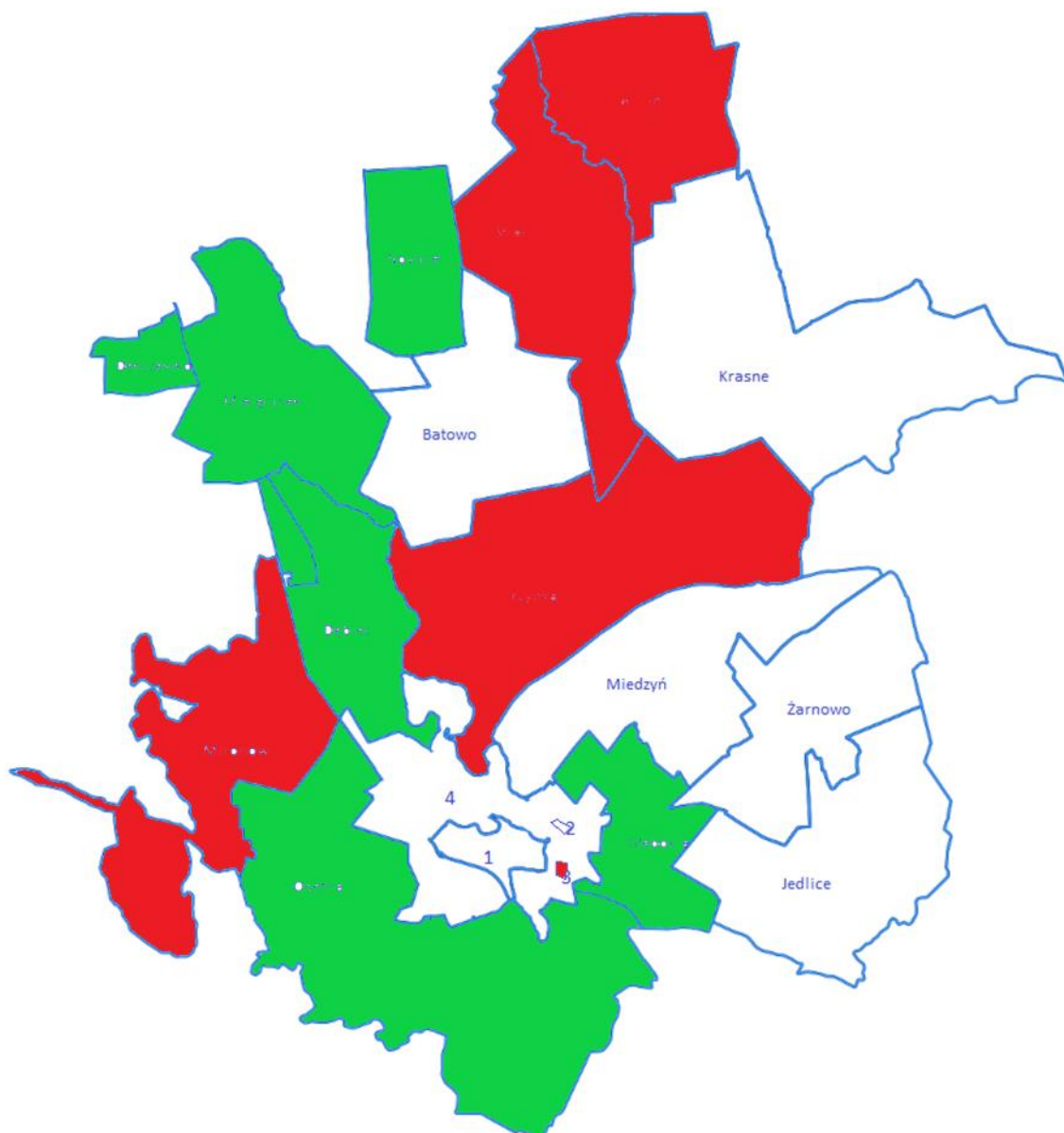
Sołectwo/ kwartał	liczba mieszkańców	korzystający z pomocy społecznej	bezrobotni ogółem	długotrwanie bezrobotni	korzystający z pomocy społecznej [%]	bezrobotni ogółem [%]	długotrwanie bezrobotni [%]
IV. Lipiany - Pozostała część miasta	2548	68	96	52	2,7%	3,77%	54,17%

Źródło: Dane urzędowe OPS w Lipianach i PUP w Pyrzycach.

Analizując zróżnicowanie ilościowe pomocy społecznej w gminie wskazać należy kilka obszarów znacznie wyróżniających się. W miejscowości Połczyno (154 mieszkańców) z pomocy społecznej w 2016 roku skorzystało 33,8% mieszkańców. Podobnie w Wołczynie (29,5%) i w Skrzynce (27,1%).

Mniej dramatyczna sytuacja zdaje się występować na obszarach miejskich. Wyróżniającym się obszarem jest III kwartał – ul. Myśliborska, gdzie z pomocy społecznej korzysta co trzeci mieszkaniec. Jednak pod względem liczby korzystających z pomocy społecznej wyróżnia się Kwartał Lipiany – Stare Miasto. Na obszarze tym z pomocy społecznej korzysta 211 osób, co stanowi 16,6% mieszkańców tego kwartału.

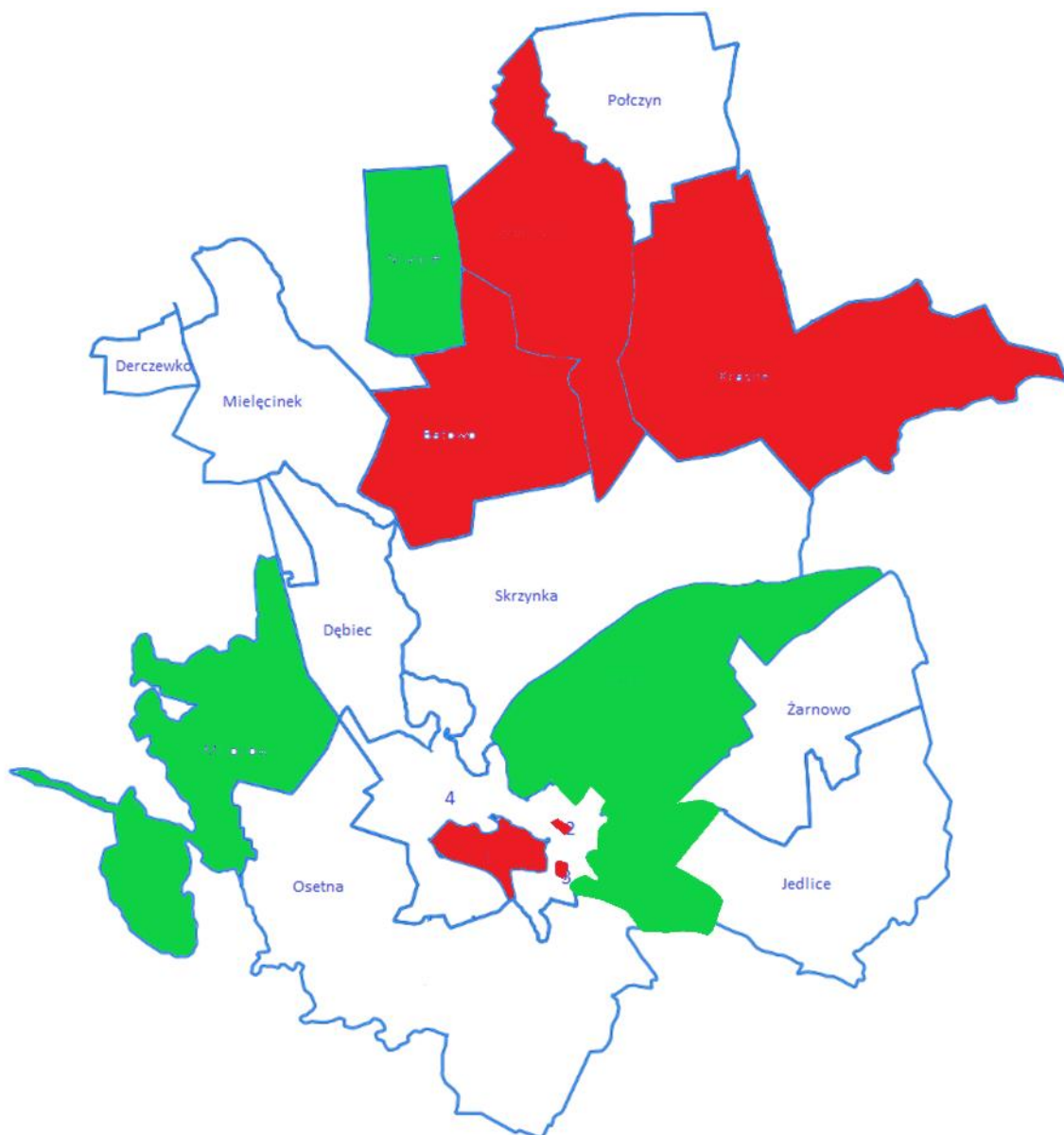
Rysunek 4. Obszary o najwyższym (kolor czerwony) i najniższym (kolor zielony) występowaniu pomocy społecznej

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska, 4 – Lipiany, pozostała część miasta.

Udział bezrobotnych przypadających na mieszkańców miejscowości i kwartałów w gminie Lipiany (od niemowlęcia do seniora) jest znacząco zróżnicowany.

Generalnie wyższe bezrobocie jest w mieście niż na obszarach wiejskich. Najwięcej osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców jest w III kwartale Lipian, na ul. Myśluborskiej (22,22%), a w dalszej kolejności w II kwartale Lipian – ul. Sikorskiego (17,05%) oraz Starym Mieście (11,95%).

Jeśli chodzi o wskazanie większego zbiorowiska osób bezrobotnych w miejscowościach gminy, to najwyższe udziały bezrobotnych w stosunku do ogółu mieszkańców dotyczą miejscowości: Wołczyn, Dąbiec, Krasne, Batowo.

Rysunek 5. Obszary o najwyższym (kolor czerwony) i najniższym (kolor zielony) występowaniu bezrobocia

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska, 4 – Lipiany, pozostała część miasta.

3.2.3. Sfera gospodarcza

Możliwość porównywania danych gospodarczych jest ograniczona względami tajemnicy statystycznej. Oznacza to, że nie są dostępne informacje o podmiotach gospodarczych, jeśli w rezultacie udostępnienia tych danych możliwe będzie ich zidentyfikowanie, a w dalszej kolejności działanie na ich szkodę i stosowanie nieuczciwej konkurencji.

Właściwie jedynym obiektywnym wskaźnikiem świadczącym o aktywności mieszkańców określonego obszaru pozostaje baza podmiotów gospodarczych w systemie REGON. Według bazy REGON według stanu z 31 grudnia 2016 roku, w gminie Lipiany funkcjonowało 620 firm. Zdecydowana większość na obszarze miasta – 482 podmioty. Najciekawsze jest jednak odniesienie liczby działających podmiotów do liczby mieszkańców. Wyniki takiego zabiegu prezentuje tabela 12.

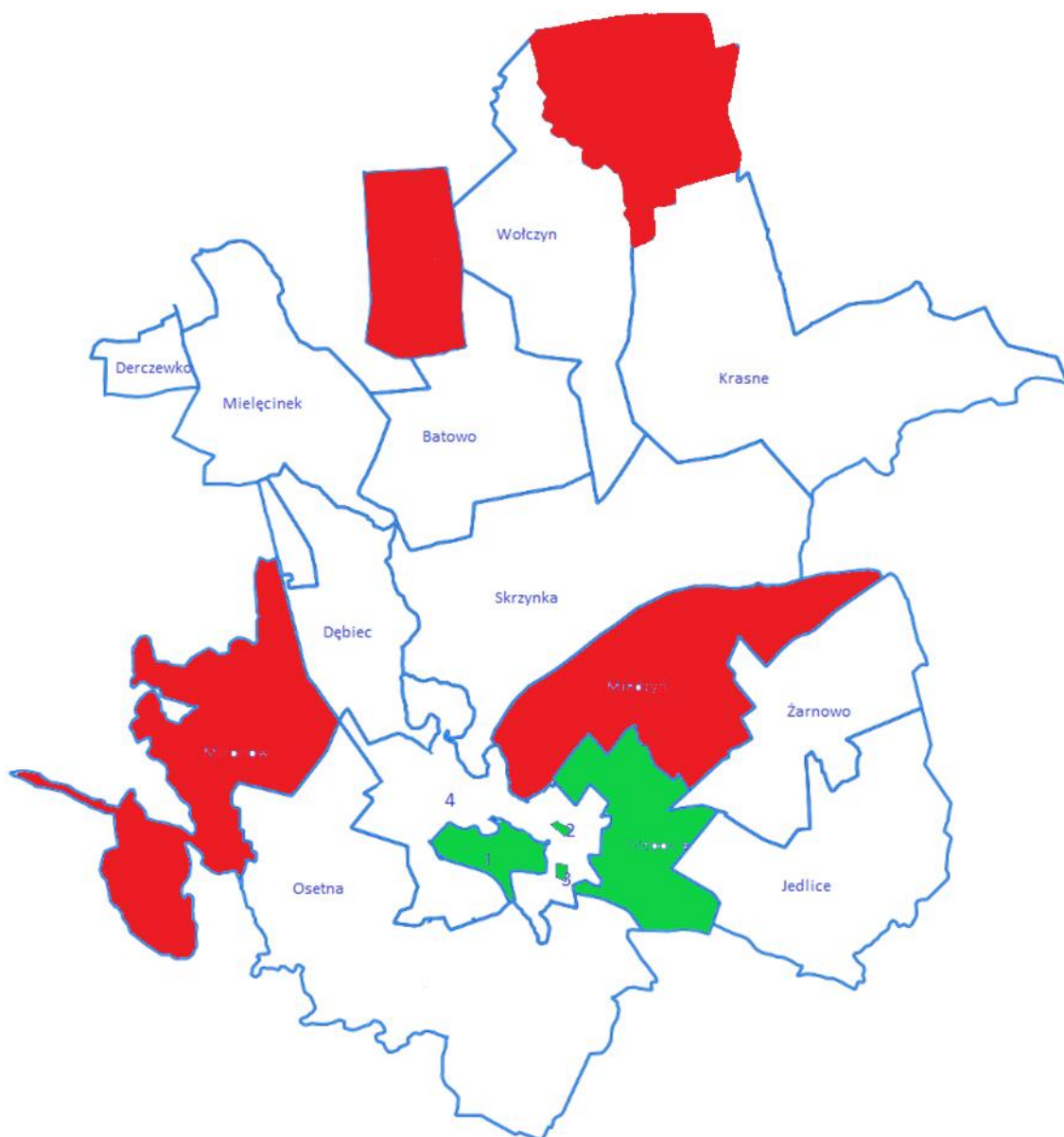
Tabela 12. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na obszarze gminy Lipiany

Miejscowość/ulica	liczba mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszk.
Batowo	393	37	9,415
Derczewko	32	2	6,250
Dębiec	49	4	8,163
Mironów	78	1	1,282
Jedlice	217	22	10,138
Brzostowo	28	2	7,143
Krasne	158	5	3,165
Miedzyń	37	1	2,703
Głębokie	16	3	18,750
Józefin	56	7	12,500
Żarnowo	25	1	4,000
Mielęcinek	185	16	8,649
Nowice	67	2	2,985
Osetna	85	7	8,235
Pończyno	154	6	3,896
Skrzynka	214	10	4,673
Wołczyn	122	12	9,836
I. Lipiany - Stare Miasto	1272	266	20,912
II. Lipiany - ul. Sikorskiego (fragment)	129	16	12,403
III. Lipiany - ul. Myśluborska (fragment)	18	11	61,111
IV. Lipiany - Pozostała część miasta	2548	189	7,418

Źródło: Baza danych systemu REGON. Urząd Statystyczny w Szczecinie. Stan na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Największa gęstość działalności gospodarczej występowała w III kwartale Lipian, na ul. Myśluborskiej. Z porównania tych danych do danych z tabeli 12 wynika, że w tym kwartale mieszkają obok siebie osoby aktywne, prowadzące działalność gospodarczą oraz osoby bierne, korzystające z pomocy społecznej. Bardzo wysoka aktywność gospodarcza występuje także na Starym Mieście, ale pamiętać należy, iż jest to obszar o wysokiej gęstości sieci handlowej i usługowej.

Wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości charakteryzują się także miejscowości Głębokie, Józefin, Jedlice oraz Wołczyn. Najmniej licznie aktywność gospodarcza była reprezentowana w Mironowie, Miedzyń i Nowicach. Niższa aktywność gospodarcza w tych miejscowościach wynika głównie z mniej korzystnej struktury demograficznej.

Rysunek 6. Obszary o najwyższej (kolor zielony) i najniższej (kolor czerwony) przedsiębiorczości

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska, 4 – Lipiany, pozostała część miasta.

3.2.4. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna Gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną, jej lokalizacja, jakość i dostępność mają znaczący wpływ na rozwój jednostki samorządowej.

Dominującą zabudową na terenie Gminy Lipiany jest zabudowa wielorodzinna zlokalizowana w stolicy gminy – Lipianach. W mieście dominują wielorodzinne kamienice wybudowane jeszcze przed 1945 rokiem. Także na obszarach wiejskich gminy występują niedobory techniczne wynikające z wieku budynków oraz błędów budowlanych.

W gminie są także domy jednorodzinne wolnostojące, jednakże znaczącą część zabudowy mieszkaniowej stanowią osiedla po byłych PGR-ach. Wielolokalowe obiekty mieszkalne znajdują się w bardzo złym stanie technicznym. Wymagają kompleksowej termomodernizacji, przebudowy infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niesfunkcjonowanie rozwiązań technicznych”.

W związku z dużym znaczeniem tej sfery dla mieszkańców, a także - w przeważającej części – potrzeb remontowych w przestarzałej, bo pochodzącej sprzed 1945 roku substancji mieszkaniowej, dokonano audytu stanu technicznego budynków mieszkalnych.

Celem oceny było zinventaryzowanie stanu technicznego budynków mieszkalnych, a na tej podstawie wskazanie stanu kryzysowego wskazanych obszarów wymagających interwencji. Diagnoza przeprowadzona została **w oparciu o lustrację wszystkich miejscowości i kwartałów w gminie**. Lustrację przeprowadzili pracownicy Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości Urzędu Miejskiego w Lipinach. W analizie zwrócono przede wszystkim uwagę na dwa wymiary techniczne istniejącej zabudowy:

- wiek zabudowy
- stan techniczny budynków

Wyniki szczegółowej analizy przedstawiają tabele 15 (obszary wiejskie) oraz 16 (ulice miasta Lipiany).

Tabela 13. Stan techniczny budynków mieszkalnych w miejscowościach oraz kwartałach miejskich w gminie Lipiany

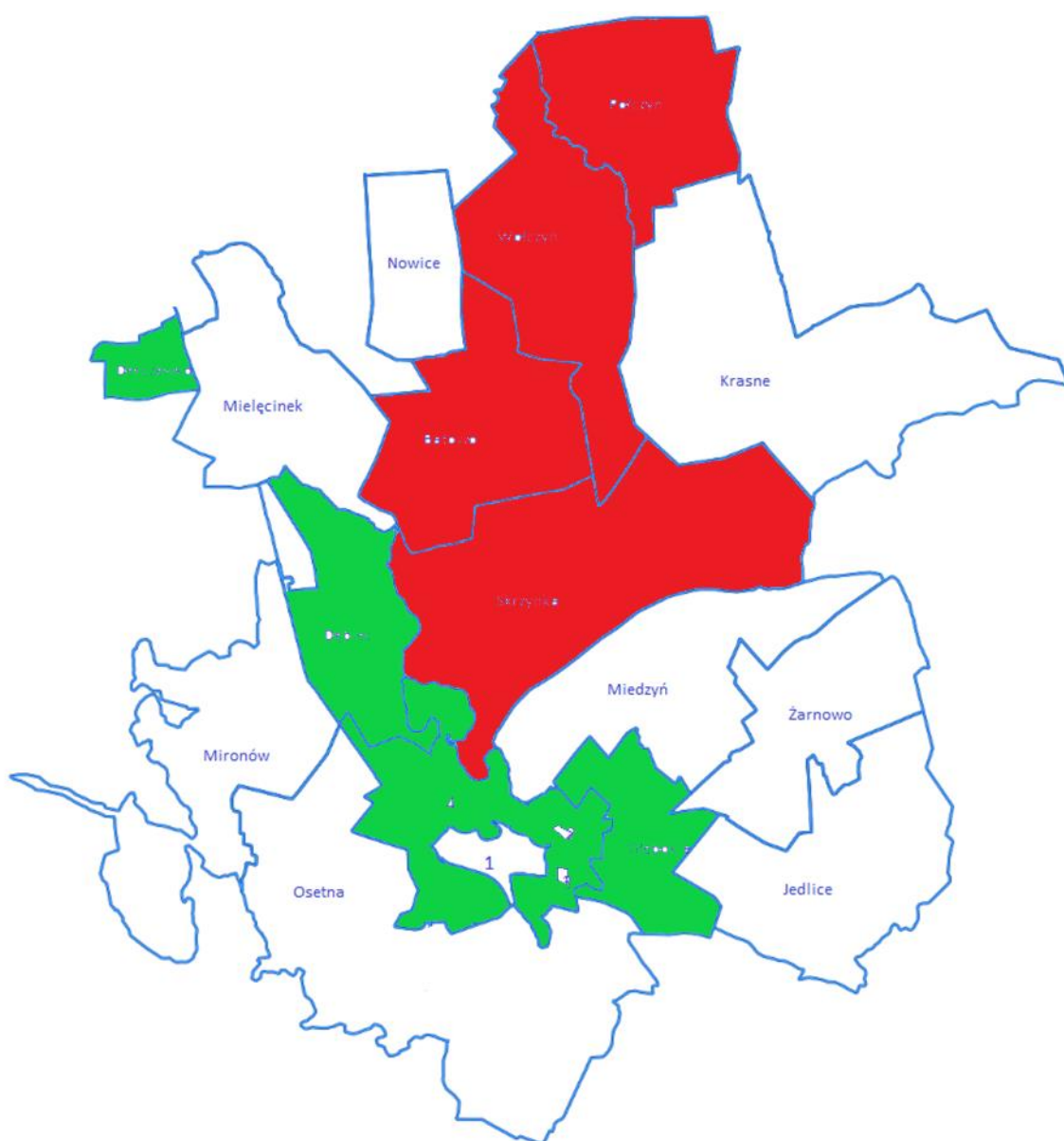
Miejscowości/kwartały	Odsetek budynków wybudowanych przed 1989 rokiem	Odsetek posesji wymagających remontu kapitalnego
Batowo	92	80
Derczewko	100	0
Dębiec	31	0
Mironów	100	25
Jedlice	87	29
Brzostowo	100	0
Krasne	100	33
Miedzyń	100	0
Głębokie	100	0
Józefin	100	0
Żarnowo	100	0
Mielęcinek	91	33
Nowice	100	22
Osetna	71	0
Pończyno	100	75
Skrzynka	93	40
Wołczyn	100	50

I. Lipiany - Stare Miasto	94	27
II. Lipiany - ul. Sikorskiego (fragment)	97	0
III. Lipiany - ul. Myśliborska (fragment)	100	0
IV. Lipiany - Pozostała część miasta	79	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań terenowych.

Uwaga: Odsetki obliczono w stosunku liczby mieszkań ogółem (np. budynek czterorodzinny traktowany był jako 4 jednostki analizy).

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż chociaż obszar gminy stanowią głównie tereny wiejskie, to większość zabudowy ma charakter wielorodzinny. Stan techniczny wymagający remontu kapitalnego całości zabudowy dotyczy jedynie kilku ulic w Lipinach, ale w całej gminie dominuje zabudowa starsza, pochodząca sprzed 1989 roku. Zabudowa ta w zdecydowanej większości nie spełnia wymogów energetycznych.

Rysunek 7. Obszary wymagające w największym (kolor czerwony) i najmniejszym stopniu (kolor zielony) remontu budynków mieszkalnych

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska, 4 – Lipiany, pozostała część miasta.

3.2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Pod tą nazwą kryją się problemy związane z obszarami zdegradowanymi działalnością przemysłową, powojсковą czy też dawną działalnością kolejową. W odniesieniu do gminy Lipiany należy się jednak skoncentrować na pozostałościach związanych z funkcjonowaniem państwowych gospodarstw rolnych, czy też innych form funkcjonowania uspołecznionej gospodarki rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, kółek rolniczych itp.).

Wpływ sposobu gospodarowania w okresie realnego socjalizmu, a zwłaszcza organizacji życia społecznego wciąż ocenić należy na bardzo wysoki. Przeszłość pegeerowska dotyczy jednak stosunkowo niewielkiej części obszaru gminy Lipiany.

Tabela 14. Miejscowości z zabudową popegeerowską

Nazwa miejscowości	liczba mieszkańców	liczba mieszkań ogółem	odsetek mieszkań popegeerowskich
Batowo	393	125	23,2%
Mironów	78	24	25,0%
Półczyno	154	38	36,8%
Wołczyn	122	38	28,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań terenowych.

Uwaga: Odsetki obliczono w stosunku do liczby mieszkań ogółem (np. budynek czterorodzinny traktowany był jako 4 jednostki analizy).

Miejscowości zlokalizowane w gminie Lipiany wykazują określony typ zabudowy warunkujący rozmaite sfery życia społecznego. Warunki te stanowią określone stymulanty i destymulatory procesu rewitalizacji. Poniżej zamieszczono charakterystykę urbanistyczną poszczególnych miejscowości pochodzącą ze „Studium zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipiany”.

Batowo – wieś położona 5 km na północ od Lipian. Obecnie jej ludność, zamieszkująca w zabudowie wielorodzinnej stanowi znaczny udział w liczbie ludności gminy. Miejscowość usytuowana po wschodniej stronie szosy Lipiany - Pstrowice, na południe od drogi Mielęcín- Krasne. Dominującym elementem w zabudowie Batowa stanowił XIX-wieczny folwark, założony prawdopodobnie w momencie fundowania pałacu i parku. Od 1841 r. właścicielem majątku ziemskiego był Karl Schroeder. Pierwotne założenie miało charakter skryształowanego zespołu przestrzennego, składającego się z: podwórze gospodarczego, pałacu z założeniem parkowym, kolonii mieszkalnej.

Pałac ulokowany był we wschodniej części podwórze, z przyległym parkiem. Kolonia mieszkania rozlokowana po obu stronach południowej drogi dojazdowej, złożona z typologicznie jednorodnej zabudowy. Główny wjazd do zespołu był od zachodu, od strony drogi w kierunku Lipian Wszystkie drogi wokół wsi obsadzone były alejami. Park pałacowy o czytelnym, pierwotnym założeniu krajobrazowym, z licznym starodrzewem liściastym (lipy, dęby, kasztanowce), aleją klonową, stawem i punktem widokowym. W północno - wschodniej części parku znajduje się cmentarz rodowy (prostokąt bez alejki z kasztanowcami i klonami) z kryptą grobową rodziny Schroeder i Berger. Na przestrzeni ostatnich lat

pierwotny zespół folwarczny uległ degradacji, pałac pozostaje w stanie ruiny, grozi zawaleniem. Po południowej stronie podwórza gospodarczego, wzdłuż drogi rozlokowana jest kolonia mieszkalna złożona z jednorodnych dwojaków, wzniesionych w latach 20-tych i 30-tych XX wieku. W 1946 r. majątek przejęty został przez Państwowe Nieruchomości Ziemskie, później w latach 1967-74 Batowo należało do Stacji Hodowli Roślin, a od 1974 r. zespół należał do Pyrzyckiego Kombinatu Rolnego. Obecnie w Batowie w południowej części usytuowane są współczesne bloki mieszkalne (w układzie pilastym względem drogi) oraz nowy kościół przy drodze polnej w kierunku wschodnim. Po zachodniej stronie osady usytuowany jest kompleks obiektów suszarni i mieszalni pasz.

Będzin - XIX-wieczny folwark założony na gruntach należących do miasta Lipiany. Jest to jednodworcza osada w sołectwie Osetna, położona ok. 3 km na południe od Lipian przy drodze krajowej Nr 3. Zabudowę stanowi niewielki, czworobocznie zamknięty folwark. Na froncie zagrody posadowiono dwurodzinny dom mieszkalny z końca XIX wieku. Zabudowa gospodarcza zdewaloryzowana. W obrębie tego założenia ulokowany jest współczesny, dwukondygnacyjny dom mieszkalny.

Brzostowo - brak danych historycznych; prawdopodobnie gospodarstwo (niewielki folwark) należący do Lipian. Jest niewielką osadą w sołectwie Jedlice, położoną 4 km na wschód od Lipian przy lokalnej drodze w kierunku kolonii Jedlice. Niewielki, czterobudynkowy folwark (gospodarstwo) rozlokowany po północnej stronie drogi do Lipian. Przy drodze dojazdowej usytuowana była dwubudynkowa zagroda. Zagrody dwubudynkowe małorolne, złożone z 2-osiowych domów mieszkalnych i niewielkich budynków gospodarczych; całość wzniesiona w latach 20-tych XX wieku. Przy drodze w kierunku północnym, na wysokości opisanego układu usytuowane są dwie, częściowo zdekompletowane zagrody o XIX-wiecznej metryce, ale bez wartości kulturowych.

Derczewko - mała wieś sołectwa położona ok. 8 km na północny zachód od Lipian, na terenie pagórkowatym i bezleśnym. Wieś ulokowana przy lokalnej drodze, łączącej okolice miejscowości z Lipianami i Mielęcinem. Niewielki, czworobocznie zamknięty XIX-wieczny folwark posadowiony przy skrzyżowaniu dróg w kierunku Mielęcina i Krzemlina, bez założenia dworsko - parkowego oraz bez kolonii mieszkalnej. Obecnie wieś ma formę krótkiej i zwartej rzędówki, rozplanowanej po zachodniej stronie drogi wiejskiej, na niewielkim wyniesieniu terenu. Pierzeja jest odsunięta ok. 10 m od drogi, poprzedzona niewielkimi ogródkami kwiatowo - warzywnymi oraz przestłonięta szpalerem lip i kasztanowców. Zagrody rolnicze, 3 i 4-budynkowe, z chałupami lokowanymi – kalenicowo lub szczytowo - na froncie parceli. Niektóre domy mieszkalne posiadają część gospodarczą. Jedynym elementem o wartościach kulturowych jest szachulcowo - murowana chałupa nr 2z XIX wieku, posadowiona na wysokości dawnego folwarku.

Dębiec - XIX-wieczny folwark założony na gruntach Lipian. Pierwotnie był to duży folwark rozlokowany bezpośrednio po wschodniej stronie szosy. Podwórze w kształcie regularnego prostokąta, zabudowane w kształcie podkowy otwartej od wschodu, z dużymi budynkami gospodarczymi. Po południowej stronie podwórza posadowione były dwie, niewielkie zagrody, zaś po stronie północnej założony był park z ogrodem. Obecnie wieś składa się z dwóch, historycznych osad: pierwotnego Dębca i Wielic – osady przyległej do wsi od strony zachodniej. Po wschodniej stronie szosy usytuowany jest dwukondygnacyjny budynek restauracyjno-hotelowy, wzniesiony w latach 10-tych XX wieku. Obecnie zdewaloryzowany. Pierwotne podwórze folwarczne zatarte, nieczytelne, zaś w obrębie ogrodu założone są tunele ogrodnicze. Po zachodniej stronie drogi ulokowane są dwie, rolnicze (typologicznie zróżnicowane) zagrody. W zagrodzie Nr 1 całościowo zachowany dom mieszkalny z końca XIX wieku ,

zaś w czterobudynkowej zagrodzie Nr 2 obiekty uległy częściowej dewaloryzacji (w tym szachulcowy dom mieszkalny).

Głębokie- to niewielka osada w sołectwie Miedzyń położona bezpośrednio po wschodniej stronie Lipian, stanowi XIX-wieczne, jednozagrodowe wybudowanie (folwark) założone na gruntach Lipian. Była to osada jednodworcza, z 3-budynkowa z zagrodą usytuowaną po zachodniej stronie drogi. Obecnie jest to trzyzagrodowa, amorficzna osada. Zagrody usytuowane przy trzech drogach (w kierunku Lipian), oddalone od siebie ok. 500 - 700 m. Zabudowa jest zróżnicowana pod względem typologicznym i chronologicznym. Na miejscu pierwotnego folwarku ulokowana jest 4-budynkowa zagroda. Całość założenia posiada obiekty murowane, ceglane, wzniesione w XIX wieku i początku XX wieku. Pozostałe zagrody z lat 30-tych XX wieku, 2-budynkowe, bez wartości kulturowych.

Jedlice - to niewielka wieś sołecka położona 4 km na wschód od Lipian, przy szosie Lipiany – Barlinek. W drugiej połowie XIX wieku był to stosunkowo duży folwark, składał się z: podwórza gospodarczego (o kompozycji zwartej, geometrycznej - zamkniętej), dworu- w zachodniej części podwórza; parku oraz kolonii mieszkalnej - po północnej stronie drogi. Po północnej stronie folwarku usytuowana była cegielnia. Historyczny zespół folwarczny uległ częściowej dekompozycji i dewaloryzacji, które były wynikiem dwukrotnej parcelacji. Dwór, o pierwotnej formie architektonicznej z II połowy XIX wieku, stanowi element zabudowy o wartościach zabytkowych. Park to rozplanowany między podwórzem gospodarczym i drogami, krajobrazowy, liściasty (buk, kasztanowce - nasadzone głównie na obrzeżach), ze stawem; droga wiejska na wysokości parku w formie alei kasztanowców. Pierwotna kolonia mieszkalna złożona z kilku, ceglanych czworaków, posadowionych po północnej stronie drogi. W zagrodach tych znajdują się również stosunkowo duże budynki gospodarcze. Zachodnia część wsi w formie kolonijnej, luźno zabudowanej ulicówki, z zagrodami głównie po południowej stronie drogi. Zagrody głównie 2-budynkowe, w tym chałupy z częścią gospodarczą, wzniesione w latach 20-tych XX wieku. W południowej części kolonii usytuowana jest zagroda 4-budynkowa o XIX-wiecznej metryce. Obecnie wieś ma formę nieregularnej, wydłużonej ulicówki, rozplanowanej po obu stronach drogi. W kompozycji przestrzennej miejscowość charakteryzuje się czytelnym podziałem na część kolonijną i pofolwarczną, obecnie należy do niej również wybudowane domostwa, oddalone około 1.5 km na północ od drogi.

Józefin- brak danych historycznych, prawdopodobnie XIX-wieczne 2 folwarki(gospodarstwo) założony na gruntach miasta Lipiany. Niewielkie, 4-budynkowe zagrody(osada jednodworczna) usytuowane: jedna przy skrzyżowaniu dróg polnych i sąsiadującego lasu z rozciągającymi się po wschodniej stronie zagrody stawami rybnymi oraz druga przy skraju miasta i drodze wylotowej (powiatowej) z Lipian w kierunku Skrzywnki i dalej do Brzeska.

Krasne- wieś o metryce średniowiecznej, wzmiankowana w źródłach w 1337 r. We wsi znajdował się średniowieczny kościół filialny oraz cegielnia i wiatrak. Majątek liczył 3312morgów, w tym czasie posiadłość została zakupiona przez Lucasa von Cranach, który był fundatorem całego założenia pałacowo – parkowego, do majątku należał również folwark Połczyno. Według przekazów kartograficznych z końca XIX wieku wieś miała formę złożoną z dwóch, krótkich ulicówek połączonych pod kątem prostym. Po środku tego układu posadowiony był kościół z przyległym cmentarzem, zaś w części zachodniej zespół folwarczny. Wzdłuż drogi wiejskiej rozlokowano 1 lub 2-budynkowe zagrody robotników folwarcznych. Podwórze folwarczne o kompozycji zwartej - geometrycznej, ukształtowanej w sposób zamknięty. Pałac ulokowany był w południowo - wschodniej części podwórza, przy drodze dojazdowej od strony kościoła. Park tworzył regularne założenie z przyległym od wschodu cmentarzem

i działką kościelną. Pałac o pierwotnej formie architektonicznej, stanowi element zabudowy o wartościach zabytkowych (obecnie nieużytkowany, w ruinie). Park pałacowy zachowany w historycznych granicach, z czytelnym przebiegiem węgłownika, ze szpalerem grabowym i kilkoma drzewami o walorach pomnikowych (lipa, grab). W obrębie parku, w pobliżu alei znajduje się cmentarz rodowy, ze śladami rozrzuconych tablic grobowych. Kolonia mieszkalna złożona z typologicznie jednorodnych czworaków, murowanych z końca XIX wieku. Gotycki, murowany kościół został rozebrany po II Wojnie Światowej, działka kościelna obsadzona kasztanowcami i grabami, ze śladami nagrobków z okresu drugiej połowy XIX wieku i początku XX wieku. Cmentarz poewangelicki położony po południowej stronie kościoła, prostokątny z licznymi fundamentami nagrobków (druga połowa XIX wieku i pierwsza połowa XX wieku), obecnie silnie zarośnięty. Przy głównej drodze wiejskiej, wytyczonej po północnej stronie układu przestrzennego, posadowione są trzy, dwukondygnacyjne bloki mieszkalne wybudowane na przełomie lat 60-tych i 70-tych XX wieku. Po zachodniej stronie wsi, ok. 800 m od strefy zabudowy, usytuowana jest kolonia rolnicza z lat 20-tych XX wieku, złożona z jednorodnych, 3- budynekowych zagród. Obecnie miejscowość o częściowo zatartych lub zdewaloryzowanych pierwotnych elementach układu, czytelnym jest natomiast historycznie wykształcony układ sieci drożnej w formie dwóch, krótkich ulicówek

Miedzyń- mała wieś sołecka położona ok. 3 km na północny wschód od Lipian, usytuowana na południowym skraju niewielkiego kompleksu leśnego, przy lokalnej drodze połączonej z szosą Lipiany - Barlinek. XIX-wieczny folwark założony prawdopodobnie na gruntach należących pierwotnie do miasta Lipiany. Po 1945 r. dawny folwark został przejęty przez Państwowe Nieruchomości Ziemskie, a następnie rozparcelowany wśród osadników. Pierwotnie był to typowy zespół folwarczny o całościowo wykształconej kompozycji przestrzennej, złożonej z podwórze folwarcznego, parku i kolonii mieszkalnej. Całość rozplanowana po północno zachodniej stronie drogi. Podwórze folwarczne w kształcie regularnego prostokąta, szczelnie zabudowane z dworem na froncie dziedzińca. Po zachodniej stronie podwórze założony był niewielki park z ogrodem, oddzielający kolonię mieszkalną, która składała się z dwóch czworaków. Budynki gospodarcze o pierwotnych formach architektonicznych, murowane (cegłane lub ceglano- kamienne) oraz murowano-ryglowe, wzniesione głównie w końcu XIX wieku. Dwór wyburzony po II Wojnie Światowej z czytelnym obrysem fundamentów. Park o założeniu swobodnym, obsadzony głównie robinią akacją, ze stawem znajdującym się w części zachodniej.

Mielęcinek- mała wieś sołecka położona ok. 8 km na północny od Lipian, rozplanowana przy dawnej drodze krajowej nr 3, w terenie pagórkowatym i bezleśnym. Dominuje w niej XIX-wieczny folwark. Po zachodniej stronie drogi posadowiony był dwór, służbówka oraz pojedyncze budynki inwentarskie. Po południowej stronie dworu, na niewielkiej skarpie założono owalny park. Po wschodniej stronie drogi usytuowane podwórze gospodarcze w kształcie szczelnie zabudowanego trapezu, którego krótsze boki opierały się na linii dróg wiejskich. Po północnej stronie podwórze folwarcznego - wzdłuż szosy - ulokowana niewielka kolonia mieszkalna, złożona z dwóch czworaków. W połowie XIX wzniesiono dwór oraz założono park. Po 1945r. całość założenia została rozparcelowana wśród osadników. Historyczny zespół folwarczny uległ częściowemu zatartciu i przekształceniu. Podwórze folwarczne o zatartej kompozycji, tworzy obecnie ciąg kilku obiektów gospodarczych, które zostały zaadaptowane do nowych funkcji (w tym również do celów mieszkalnych), gorzelnia znajduje się w stanie ruiny. Neoklasycystyczny dwór z pierwszej połowy XIX wieku (o pierwotnej formie architektonicznej) posadowiony szczytem do szosy, stanowi element zabudowy o wartościach zabytkowych, od północy przylega również XIX-wieczna, murowana oficyna. Park dworski o charakterze krajobrazowym, zachowany w granicach pierwotnego założenia (na niewielkiej skarpie), ze starodrzewem liściastym

(lipy, dęby, kasztanowce, klony) i kilkoma dębami o cechach pomnikowych, Obecnie park częściowo zakrzewiony, zaniedbany. Kolonia mieszkalna z kilku, murowanych dwojaków i czworaków, obecnie zdewaloryzowane. W obrębie układu wsi zabudowa jest luźno rozmieszczona w większości po wschodniej stronie drogi. Zagrody są typu kolonijnego, rolnicze (mała i średniorolne), z budynkami mieszkalnymi o łączonym programie użytkowym. Całość zabudowy pochodzi z lat 30-tych XX wieku, bez wartości kulturowych.

Mierzawy- to jednodworcza osada w sołectwie Osetna, położona bezpośrednio po zachodniej stronie Lipian przy lokalnej drodze Lipiany – Osetna. Mierzawy to niewielki folwark (gospodarstwo) założony w drugiej połowie XIX wieku na gruntach należących do miasta Lipiany. Historyczna kompozycja zagrody nie uległa zmianie, przy czym budynki zostały zdewaloryzowane. Całość zabudowy wzniesiona została na przełomie XIX/XX wieku, jest murowana, ceglana. Droga dojazdowa do zagrody obsadzona ok. 50 m aleją kasztanowców.

Mironów- niewielka osada w sołectwie Dębiec położona ok. 4 km na północny zachód od Lipian, rozlokowana po wschodniej stronie jeziora Chłop w lekko pofałdowanym i bezleśnym terenie. W XIX wieku był to niewielki zespół folwarczny, złożony z 4-budynkowego zamkniętego podwórze oraz małego parku przyległego od południa. Na początku XX wieku przebudowano i powiększono w kierunku wschodnim podwórze gospodarcze, poszerzono park w kierunku południowym oraz wbudowano czterozagrodową kolonię mieszkalną -bezpośrednio po zachodniej stronie podwórze. Główna droga dojazdowa do folwarku prowadziła od zachodu, po południowej stronie parku. Po 1945 r. folwark upaństwowiono i założono fermę hodowlaną, należącą do PGR.

Mokronos- jednodworcza osada w sołectwie Osetna, położona ok. 3 km na zachód od Lipian, bezpośrednio po północnej stronie jeziora Bandyń. W XIX wieku folwark założony na gruntach należących do miasta Lipiany. Dziś osada w formie 3-budynkowej zagrody, oddalonej ok. 700 m od drogi w kierunku Lipian. Chałupa murowana, zorientowana szczytem do drogi, budynek gospodarczy o przekształconej bryle. Całość bez wartości kulturowych.

Nowice- mała wieś sołecka położona ok. 8 km na północ od Lipian, pierwotnie XIX-wieczny folwark należący do majątku w Ostrowicach (gmina Przelewice). Wieś rozlokowana w terenie pagórkowatym, otoczona ze wszystkich stron polami uprawnymi. Pierwotnie była to typowa osada folwarczna w formie krótkiej ulicówki. Podwórze folwarczne miało kształt wydłużonego prostokąta z zabudową w formie podkowy otwartej od wschodu. Folwark skomunikowany był bezpośrednio od wschodu z drogą do Pstrowic. Po wschodniej stronie podwórze rozlokowana była niewielka kolonia mieszkalna. W obrębie folwarku nie występowało założenie parkowe lub większy ogród. Zabudowa gospodarcza murowana wzniesiona w końcu XIX wieku. Dawna rządcówka (obecnie dom mieszkalny nr 4) o pierwotnej kompozycji architektonicznej, typowej dla zabudowy mieszkalnej z lat 20-tych XX wieku. Przy budynku rządcy grupowe nasadzenia drzew liściastych. Kolonia mieszkalna luźno rozmieszczona po obu stronach drogi dojazdowej na podwórze folwarczne, złożona głównie z murowanych dwojaków i czworaków z wtórnymi obiektami gospodarczymi. Historyczna forma przestrzenna zespołu folwarcznego uległa częściowej dekompozycji i dewaloryzacji, głównie w wyniku parcelacji po 1945 r. Podwórze folwarczne o czytelnym zarysie lecz z ubytkami w części północnej oraz wtórnymi przebudówkami i nawarstwieniami w obrębie pozostałych obiektów.

Osetna- mała wieś sołecka położona ok. 2 km na zachód od Lipian, pierwotnie jako XIX-wieczny folwark założony na gruntach należących do miasta Lipiany. Osada jednodworcza w formie kilkunastobudynkowej zagrody, rozlokowana po południowej stronie drogi w kierunku Lipian. W obrębie założenia nie

odnotowano dworu lub parku. Obecnie zagrody o charakterze rolniczym, zaniedbane, z częściowo zdewastowaną zabudową. Dawny folwark zachował czytelną, pierwotną kompozycję, ale zabudowa została zdewaloryzowana.

Połczyno- sołectwo położone ok. 9 km na północ od Lipian, bezpośrednio po wschodniej stronie jeziora Połczyno, przy lokalnej drodze skomunikowanej ze wsią Krasne. Pierwotnie był to XIX-wieczny folwark należący do majątku Krasne. Po 1945 r. dawny folwark upaństwowiono i włączono do PGR-u w Wołczyń. Po północnej stronie pierwotnego założenia folwarku, usytuowane są dwie kolonie mieszkalne. Przy drodze wytyczonej rozlokowane są jednorodne dwojaki (z podcieniowymi gankami), wzniesione w latach 30-tych XX wieku. Na północnym skraju osady ulokowane są 4 bloki mieszkalne (dwukondygnacyjne) z lat 70-tych XX wieku. W ostatnich latach całość założenia folwarcznego uległa zniszczeniu, obecnie jej pierwotna forma przestrzenna pozostaje nieczytelna, dotyczy to zarówno zabudowań, jak i dawnego parku.

Przywodzie- to niewielka osada w sołectwie Osetna, położona ok. 4 km na zachód od Lipian, bezpośrednio po wschodniej stronie Jeziora Chłop. Niewielki folwark, założony w drugiej połowie XIX wieku na gruntach należących do miasta Lipiany. Historyczna zagroda o pierwotnej, czworobocznej kompozycji z nowym budynkiem mieszkalnym, całość zabudowy bez wartości kulturowych. Bezpośrednio nad jeziorem ulokowany ośrodek wypoczynkowy z drewnianymi domkami kempingowymi.

Skrzynka - średniej wielkości wieś solecka położona ok. 3 km na północ od Lipian przy drodze Batowo - Lipiany, rozplanowana w terenie pofałdowanym, otoczona polami uprawnymi. Wieś o metryce średniowiecznej wzmiankowana w źródłach w 1337 r. Według XIX-wiecznych przekazów kartograficznych wieś miała formę złożoną, w typie słabo wykształconej wielodrożnicy, złożonej z trzech zespołów zabudowy. Główny układ ulicowy wytyczony wzdłuż drogi do Lipian, z zabudową rozmieszczoną głównie w części południowej. Po środku tego układu, po wschodniej stronie drogi, usytuowany był orientowany kościół, z przyległym od północy cmentarzem. Zespół folwarczy rozplanowany po zachodniej stronie opisanego układu, skomunikowany dwiema drogami o kompozycji zorientowanej na osi północ - południe. Podwórze gospodarcze miało kształt wydłużonego prostokąta, szczelnie zabudowane, zamknięte od północy budynkiem dworskim. Po północnej stronie podwórza założony był niewielki park, zaś po stronie wschodniej ogród oraz staw. Na zachód od zespołu folwarcznego, na niewielkim wzniesieniu, ulokowany był wiatrak. Trzeci układ kompozycyjny wytyczony był po południowej stronie zespołu folwarcznego. W tej części wsi zabudowa luźno rozmieszczona po obu stronach drogi, typologicznie zróżnicowana, zdominowana przez małe, 2-budynkowe zagrody. Wszystkie elementy pierwotnej kompozycji są czytelne, za wyjątkiem kościoła, który został wyburzony po 1945 r. ze śladami nagrobków, działka kościelna wygradzona częściowo zachowanym murem ceglany i obsadzona kasztanowcami. Drugi cmentarz usytuowany w południowej części wsi o czworobocznym założeniu (z dwiema, krzyżującymi się alejkami), rozkopany, z licznymi śladami historycznych nagrobków oraz dwiema powojennymi mogiłami. Neogotycki dwór z drugiej połowy XIX wieku stanowi dominantę całego zespołu oraz element zabudowy o wartościach zabytkowych. Jest oddzielony od podwórza szpalerem lip. Park założony na planie niewielkiego prostokąta, krajobrazowy, wygradzony rzędownymi nasadzeniami i zamknięty od południa bryłą dworu. Drzewostan liściasty (dęby, kasztanowce, lipy), skromny, z dwoma pomnikowymi dębami. Po wojnie dawny zespół folwarczy został upaństwowiony i włączony w struktury PGR (początkowo Zespół Rolny w Batowie, następnie KPGGR w Wołczyń).

Sokolniki- niewielka kolonia w sołectwie Skrzyńka, położona ok. 3 km na północ od Lipian. Osada rozlokowana w pagórkowatym terenie, otoczona polami uprawnymi. Pierwotnie XIX-wieczny folwark należący do majątku Skrzyńki. W latach 20-tych XX wieku były tu dwa gospodarstwa chłopskie. Obecnie znajdują się dwie rolnicze zagrody, rozplanowane popołudniowej stronie drogi dojazdowej od strony Skrzynek. Zagrody 3-budynkoweo nieregularnych kształtach, z historyczną (XIX-wieczna) zabudową. Budynki o zróżnicowanej konstrukcji: szachulcowo-murowane (dom mieszkalny nr 29), kamienno-ceglane lub kamienno-drewniane (budynki gospodarcze).

Świerszczyki- niewielka osada w sołectwie Osetna, położona ok. 3,5 km na zachód od Lipian w sąsiedztwie jeziora Chłop. Pierwotnie był to XIX-wieczny folwark założony na gruntach należących do miasta Lipiany. Osada jednodworcza z niewielką, czterobudynkową zagrodą rozlokowaną po zachodniej stronie drogi dojazdowej. Obecnie jest to niewielka kolonia rolnicza. Pierwotne gospodarstwo uległo częściowemu zatarciu. W południowej części osady ulokowane są dwie zagrody rolnicze połączone wspólną częścią mieszkalną. Całość zabudowy bez wartości kulturowych.

Wołczyn- niewielka wieś sołecka położona ok. 9 km na północ od Lipian, po północnej stronie drogi Mielęcín - Bylice, rozlokowana w terenie pagórkowatym i otoczona polami uprawnymi. XIX-wieczny folwark należący pierwotnie do majątku w Pstrowicach. W 1818 r. po regulacji gruntów folwark został wyłączony z obszaru Pstrowic. Od 1845 r. wybudowano dwór, park oraz część budynków gospodarczych. Po 1945 r. majątek został upaństwowiony(wieś nosiła przejściowo nazwę Chrzanów lub Wesołówka), a od 1949 r. gospodarstwo w ramach struktury Państwowych Gospodarstw Rolnych. W latach 1969-74 w Wołczynie założono Stację Hodowli Roślin. Od 1974 r. zespół był siedzibą KPGR-u. Podwórze gospodarcze o kompozycji zwartej - geometrycznej, z zabudową rozmieszczoną w kształcie podkowy, otwartej od południa. Po północnej stronie podwórza posadowiony był dwór, z przyległym założeniem parkowym. Po południowej stronie, przy drodze bocznej, ulokowana była kolonia mieszkalna, rozmieszczona w obrębie czworobocznego założenia, złożona z typologicznie jednorodnych czworaków. Przez podwórze folwarczne przebiegała drogaw kierunku Pstrowic, zaś po stronie południowej wytyczona była aleja w kierunku Batowa. Historyczna kompozycja przestrzenna pozostała bez większych zmian, za wyjątkiem zdewaloryzowanej kolonii mieszkalnej i wtórnych nawarstwień architektonicznych (bloki i budynki inwentarskie), które usytuowano poza pierwotnym założeniem. Neoklasycystyczny, murowany dwór z drugiej połowy XIX wieku stanowi element zabudowy o wartościach zabytkowych, jest również dominantą architektoniczną w osi całego założenia przestrzennego. Park dworski zachowany w historycznych granicach, o układzie swobodnym(głównie liściasty - lipy, dęby i graby), z wewnętrzną aleją lipową i szpalerem grabowym; park o cechach zabytkowych. Pierwotna kolonia mieszkalna uległa wyburzeniu, zaś dwa(historyczne) czworaki zostały zdewaloryzowane. Nowe bloki mieszkalne(dwukondygnacyjne z lat 60/70-tych XX wieku) usytuowane są wzdłuż drogi dojazdowej, popołudniowej stronie folwarku. Bezpośrednio po zachodniej stronie historycznego podwórza folwarcznego ulokowane są współczesne budynki inwentarskie. Droga dojazdowa do Wołczyna od strony południowej na odcinku ok. 700 m skomponowana w formie alei jaworowej.

Żarnowo- niewielka osada w sołectwie Miedzyń, położona ok. 3 km na wschód od Lipian przy lokalnej drodze łączącej okoliczne miejscowości z Lipianami. Osada rozplanowana w terenie równinnym, otoczona ze wszystkich stron polami uprawnymi. Pierwotnie XIX-wieczny folwark założony na gruntach należących do miasta Lipiany. Była to osada jednodworcza - usytuowana po północnej stronie drogi do Lipian, w typie niewielkiego, czworobocznie zamkniętego gospodarstwa. Po zachodniej stronie podwórza założony był niewielki ogród. Obecnie jest to zwarta kolonia rozlokowana po północnej

stronie drogi Brzostowo-Głębokie. Pierwotne podwórze folwarczne uległo zatarciu, budynki wyburzone lub zdewaloryzowane, jedynie dom mieszkalny zachował historyczną formę architektoniczną i stanowi element zabudowy o wartościach kulturowych. Po południowej stronie opisanego układu przestrzennego usytuowane są dwie, małorolne zagrody z lat 30-tych XX wieku.

W analizie sfery przestrzenno-funkcjonalnej uwzględnić należy także poprzemysłowe obszary zdegradowane Lipian - przy ul. Pyrzyckiej oraz Myśluborskiej.

3.2.6. Sfera środowiskowa

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska”.

Jednym z podstawowych problemów środowiskowych, wynikających z działalności byłych państwowych gospodarstw rolnych oraz spółdzielni rolniczych, jest występowanie na terenie gminy wyrobów zawierających azbest. Azbest jest bardzo groźnym czynnikiem chorobotwórczym, stanowiącym poważne zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Włókna azbestu mogą dostać się do organizmu ludzkiego przez wdychanie zanieczyszczonego powietrza, ale również przez wodę, do której azbest trafia z zanieczyszczonych gleb, ze ścieków przemysłowych, atmosfery i rur azbestowo-cementowych.

Zgodnie z prowadzoną ewidencją, Gmina Lipiany ma jeszcze znaczne ilości azbestu do utylizacji. Jeśli chodzi o pokrycia dachowe wykonane z eternitu, utylizacji wymaga jeszcze około 337,8 ton azbestu. Zróżnicowanie koniecznej utylizacji prezentuje tabela 15.

Tabela 15. Ilość azbestu do utylizacji (ton na 100 mieszkańców) – wyliczenia szczegółowe

Miejscowości/kwartaly	liczba mieszkańców	ilość azbestu [Mg]	ilość azbestu na 100 mieszkańców [Mg/os.]
Batowo	393	9,800	2,494
Derczewko	32	18,900	59,063
Dębiec	49		0,000
Mironów	78	58,200	74,615
Jedlice	217	23,400	10,783
Brzostowo	28	0,500	1,786
Krasne	158	10,200	6,456
Miedzyń	37	25,200	68,108
Głębokie	16		0,000
Józefin	56	9,000	16,071
Żarnowo	25		0,000
Mielęcinek	185	48,800	26,378
Nowice	67		0,000
Osetna	85	49,200	57,882
Połczyno	154		0,000
Skrzynka	214	41,800	19,533
Wołczyn	122	100,700	82,541
I. Lipiany - Stare Miasto	1272	20,100	1,580
II. Lipiany - ul. Sikorskiego (fragment)	129	9,600	7,442
III. Lipiany - ul. Myśluborska (fragment)	18	2,900	16,111
IV. Lipiany - Pozostała część miasta	2548	19,800	0,777
Razem	5883	337,800	5,742

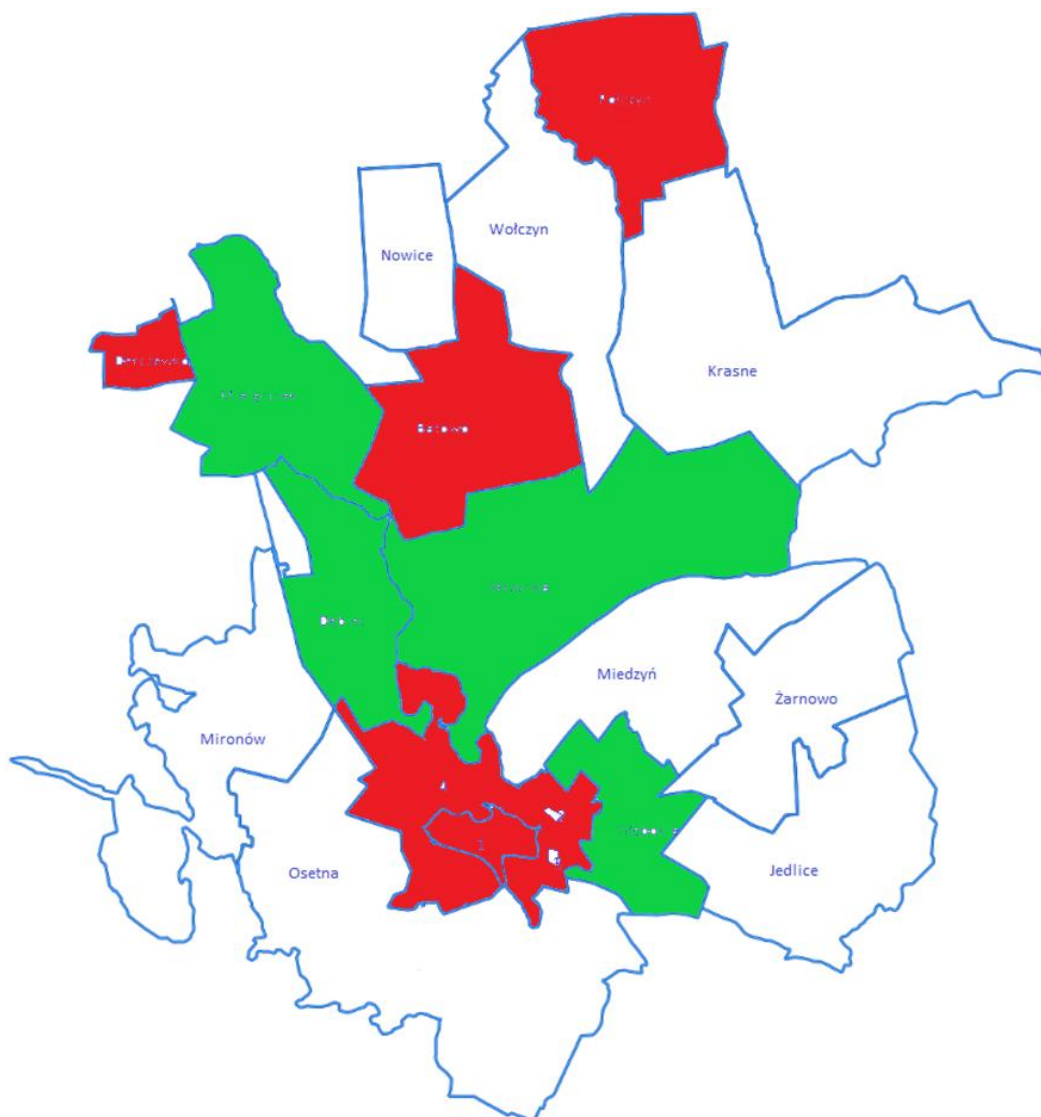
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych urzędowych UM w Lipianach.

Szczególnie wiele eternitu pozostało do usunięcia i utylizacji w Wołczynie, Miedzynie, Osetnej i Derczewku. We wszystkich tych miejscowościach znajduje się ponad 50 ton szkodliwych substancji w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Poza eternitowymi dachami w gminie znajdują się azbestowo-cementowa sieci grzewcze i wodne. Dotyczą one głównie obszarów popegeerowskich:

- Krasne – 3000mb. (2600m śr.250mm, 400m śr.80) – 81,2 Mg,
- Wołczyn – 1100mb. (600m śr.200, 500m śr.100) – 19,3 Mg,
- Batowo – 800mb. (400m śr.200, 400m śr.100) – 13,6 Mg,
- Skrzynka – 300mb. śr.80 – 2,4 Mg,
- Lipiany – ok. 2500mb. (ul. Osiedle Podmiejskie, Pyrzycka 2000mb. śr.100, część ul. Myśluborskiej 500mb.śr.80) - 22 Mg.

Zróźnicowanie zdewastowania środowiska wynikającego z wciąż użytkowanego azbestu wskazuje poniższy rysunek.

Rysunek 8. Ilość azbestu do utylizacji na 100 mieszk. (kolor czerwony – najwyższa, najniższa – kolor zielony).

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska, 4 – Lipiany, pozostała część miasta.

3.2.7. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa w zakresie problemów społecznych, gospodarki, sfery technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej posłużyła do wyznaczania obszarów kryzysowych, na których prowadzone będą działania rewitalizacyjne. Wystandardyzowanie wskaźników podczas analizy umożliwiło porównanie obszarów analitycznych. Standaryzacja jest zabiegiem czysto statystycznym - polega na odjęciu od rzeczywistej wartości wskaźnika jego wartości średniej oraz podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe. W rezultacie tych zabiegów dysponujemy wskaźnikami o wartościach dodatnich lub ujemnych, co obrazuje skalę zróżnicowania badanego zjawiska.

Obliczenie wartości standaryzowanych wskaźników umożliwiło wskazanie odchylenia od normy – średniego natężenia zjawiska w gminie. Wskaźniki przyjmowały wartości ujemne, kiedy sytuacja była lepsza niż średnia dla wszystkich obszarów analitycznych, natomiast, kiedy sytuacja była gorsza - wskaźnik przyjmował wartości dodatnie. Jedynie w przypadku aktywności gospodarczej mierzonej liczbą podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców, sytuacja była odwrotna – im większa liczba podmiotów, tym wartość wskaźnika była niższa (w liczniku wskaźnika zamieniono miejscami średnią z wartością charakteryzującą określony obszar).

Jako obszary kryzysowe wskazano te obszary, na których występowały minimum trzy sytuacje gorsze od średniej w gminie, w tym co najmniej jedna dotycząca sfery społecznej. Tym samym zastosowano podobną metodologię do zastosowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego przy wyznaczaniu Specjalnej Strefy Włączenia dla gmin województwa zachodniopomorskiego. Tam również występowanie trzech wskaźników poniżej wystandardyzowanej średniej wskazywało występowanie obszarów kryzysowych.

Standaryzacji poddano następujące wskaźniki:

- względną liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców;
- liczbę osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców analizowanego obszaru;
- odsetek długotrwale bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem;
- liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców badanego obszaru;
- odsetek budynków mieszkalnych wymagających kapitalnego remontu;
- odsetek budynków wybudowanych przed 1989 rokiem;
- występowanie zdegradowanej zabudowy przemysłowej i popegeerowskiej;
- ilość azbestu do utylizacji na 100 mieszkańców.

Tabela 16. Delimitacja obszarów kryzysowych w gminie Lipiany

L.p.	Sołectwo/ulica	liczba mieszkańców	korzystający z pomocy społecznej	bezrobotni ogółem	długotrwale bezrobotni	budynki wybudowane przed 1989 rokiem	remonty kapitalne budynków mieszkalnych	obszary popegeerowskie oraz przemysłowe	liczba podmiotów gosp.	ilość azbestu na 100 mieszkańców [Mg/os.]	Liczba sfer
1	Batowo	393	-0,237	0,177	0,172	-0,009	2,396	1,313	0,090	-0,673	5
2	Derczewko	32	-1,047	0,024	-0,447	0,489	-0,811	-0,572	0,343	1,329	4
3	Dębiec	49	-1,047	0,359	-0,447	-3,809	-0,811	-0,572	0,190	-0,761	2
4	Mironów	78	1,102	-1,074	-2,617	0,489	0,191	1,477	0,741	1,880	6
5	Jedlice	217	-0,081	-0,103	-0,086	-0,321	0,351	1,313	0,032	-0,379	3
6	Brzostowo	28	-0,748	-1,074	-2,617	0,489	-0,811	-0,572	0,272	-0,698	2
7	Krasne	158	-0,304	0,371	0,053	0,489	0,512	-0,572	0,590	-0,533	5
8	Miedzyń	37	-1,047	-0,599	1,722	0,489	-0,811	-0,572	0,627	1,649	4
9	Głębokie	16	-1,047	-1,074	-2,617	0,489	-0,811	-0,572	-0,658	-0,761	1
10	Józefin	56	-0,149	-1,074	-2,617	0,489	-0,811	-0,572	-0,158	-0,192	1
11	Żarnowo	25	0,965	-1,074	-2,617	0,489	-0,811	-0,572	0,523	-0,761	3
12	Mielęcinek	185	-0,096	-0,125	0,420	-0,071	0,512	-0,572	0,151	0,172	4
13	Nowice	67	-1,047	-0,812	-2,617	0,489	0,071	-0,572	0,605	-0,761	3
14	Osetna	85	-1,047	-0,041	0,854	-1,317	-0,811	-0,572	0,184	1,287	3
15	Połczyno	154	1,783	-0,048	0,276	0,489	2,195	2,542	0,532	-0,761	6
16	Skrzynka	214	1,225	0,403	0,517	0,053	0,792	-0,572	0,469	-0,070	6
17	Wołczyn	122	1,426	0,653	0,999	0,489	1,193	1,723	0,056	2,160	8
18	I. Lipiany - Stare Miasto	1272	0,134	0,709	0,238	0,121	0,191	-0,572	-0,580	-0,705	5
19	II. Lipiany - ul. Sikorskiego	129	0,317	1,920	0,144	0,302	-0,811	-0,572	-0,150	-0,498	4
20	III. Lipiany - ul. Myśliborska	18	1,747	2,827	-1,532	0,489	-0,811	-0,572	-4,052	-0,191	3
21	IV. Lipiany - Pozostała część miasta	2548	-0,802	-0,348	-0,267	-0,819	-0,290	0,207	0,192	-0,734	2

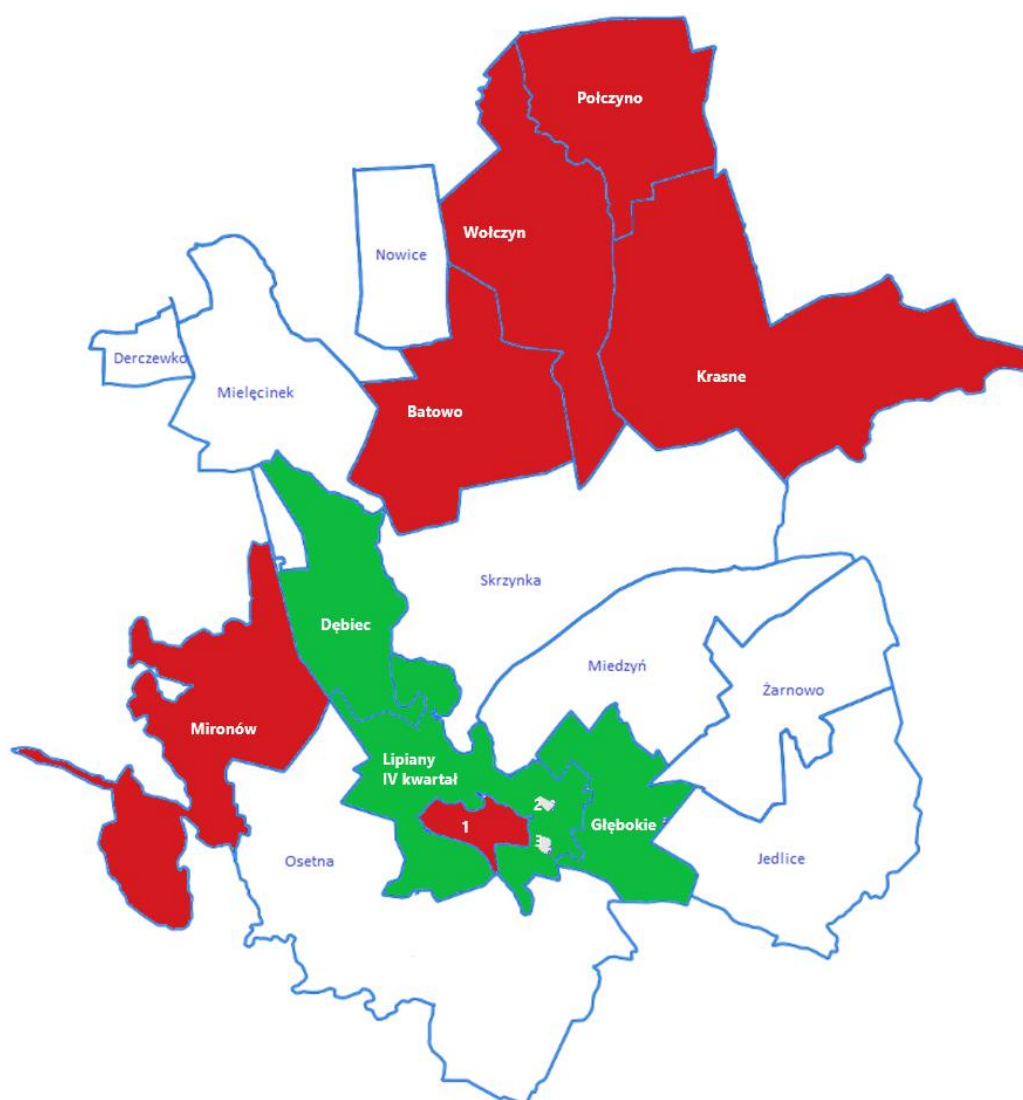
Źródło: dane urzędowe.

Zgodnie z przyjętym kryterium, do obszarów kryzysowych zaliczyć możemy miejscowości: Wołczyn, Połczyno, Skrzyńka, Batowo, Krasne, Mironów, Derczewko, Mielęcinek, Osetna oraz Żarnowo. Obszar kryzysowy stanowią także 3 z 4 obszarów miasta: Stare Miasto, fragment ul. gen. W. Sikorskiego oraz fragment ul. Myśluborskiej.

Do obszarów kryzysowych nie zaliczono miejscowości Dębiec, Brzostowo, Głębokie, Józefin, obszaru miejskiego - IV kwartału Lipian, a także sołectw Jedlice i Nowice, gdyż występujące w tych miejscowościach trzy sfery kryzysowe nie zawierają sfery społecznej.

W miejscowości Wołczyn wystąpiło najwyższe skumulowanie obszarów kryzysowych. W miejscowości tej wszystkie wskaźniki są poniżej średniej w gminie. Nieco niższą liczbę sfer kryzysowych – 6 - obserwujemy w Skrzyńce, Połczynie i Mironowie, a 5 w Batowie, Krasnych i obszarze miejskim Starego Miasta w Lipianach.

Zróźnicowanie obszarów według liczby sfer kryzysowych obrazuje rysunek nr 9.

Rysunek 9. Obszary o najwyższej liczbie (5 i więcej: kolor czerwony) i najniższej (1-2: kolor zielony) liczbie sfer kryzysowych

Uwaga: Cyframi oznaczono kwartały miejskie: 1 – Lipiany, Stare Miasto, 2 – Lipiany, Sikorskiego, 3 – Lipiany, Myśluborska.

3.2.8. Wskazanie obszarów rewitalizacji

Przy wyborze obszarów rewitalizacji – zgodnie z ograniczeniami ustawowymi – nie można przyjąć całego wskazanego obszaru kryzysowego, a jedynie takie obszary, w których mieszka najwyżej 30% mieszkańców gminy na najwyżej 20% powierzchni gminy.

W prace nad wyborem obszarów kryzysowych gminy, które winny zostać objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji został włączony Zespół konsultacyjny ds. rewitalizacji (inne zadania Zespołu związane z wdrażaniem i monitorowaniem LPR zostały opisane w rozdziale 6). W skład Zespołu weszli przedstawiciele Urzędu Miasta w Lipianach, kierowników gminnych instytucji oświatowych, kulturalnych, jednostek komunalnych, liderzy społeczności (do prac zostali zaproszeni sołtysi wszystkich sołectw w gminie), przedstawiciele Rady Gminy Lipiany, stowarzyszeń pozarządowych oraz przedsiębiorcy.

Posiedzenia Zespołu Konsultacyjnego przebiegały w sposób dyskusyjny, ale przyjmowane decyzje miały charakter obligatoryjny, co miało zasadnicze znaczenie dla przebiegu obrad. Przyjmowane decyzje wynikały z prowadzonych rozmów, analiz i prezentowanych argumentacji. W zdecydowanej większości decyzje przyjmowane były poprzez aklamację. Sytuacja taka dotyczyła zwłaszcza delimitacji miasta na kwartały. Uczestnicy w sposób bardzo rzeczowy i odpowiedzialny przyjęli rozwiązanie odpowiadające realnej sytuacji. Dużym zwrotem w prowadzonych analizach było odejście od wskazywania kwartałów o podobnej wielkości, na rzecz wskazywania kwartałów – enklaw miasta, w których, choć na niewielką skalę, to jednak znacząco kumulują się zjawiska kryzysowe o charakterze społecznym – uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej oraz wysokie bezrobocie. W taki właśnie sposób wskazano kwartał na ul. Sikorskiego oraz niewielki kwartał na ul. Myśluborskiej.

W kolejnym etapie określającym obszary rewitalizacji w gminie, w toku prac warsztatowych skupiono się na wskazaniu potencjałów rozwojowych występujących na obszarach kryzysowych. W dyskusji podejmowano m.in. problemy aktywności mieszkańców, zwłaszcza ich gotowości do podjęcia wspólnego działania, istniejący stan prawny nieruchomości, zwłaszcza gotowości właścicieli do ponoszenia nakładów finansowych oraz możliwości techniczno-urbanistyczne dla podjęcia działań naprawczych.

Weryfikacja aktywności społecznej mieszkańców nastąpiła bardzo wcześnie. Systematycznie spadała aktywność sołtysów. Spośród 12 sołtysów uczestniczących na początku prac nad LPR, pod ich koniec uczestniczyło już tylko dwóch. Brak zaangażowania sołtysów wpłynął na niską aktywność mieszkańców poszczególnych sołectw, choć nie występowała tutaj ścisła zależność pomiędzy aktywnością sołtysów a aktywnością mieszkańców sołectw.

Z kwestią aktywności społecznej częściowo powiązana była kwestia sytuacji prawnej. W osiedlach popegeerowskich wciąż pozostają nieuregulowane kwestie części wspólnych budynków mieszkalnych. Nie wszyscy lokatorzy tych lokali należą do wspólnot mieszkaniowych lub powstałych na bazie zasobów popegeerowskich mieszkań spółdzielni mieszkaniowych. Nawet jeśli takie jednostki istnieją, to i tak nie działają one sprawnie, nie podejmują wiążących decyzji i wynikających z nich działań.

Dość znaczne zasoby nieruchomości, zarówno w Lipianach, jak i w innych miejscowościach, pozostają własnością osób, które nie są podjąć jakichkolwiek działań inwestycyjnych. Zakup nieruchomości miał miejsce jeszcze w latach dziewięćdziesiątych. Nabywcy korzystali wówczas ze znacznych ulg, co spowodowało, że nieruchomości pozostają w rękach osób o niewielkich zasobach finansowych. W rezultacie znaczna część nieruchomości ulega dalszej dekapitalizacji, a ich właściciele czekają na

lepszą sytuację na rynku, aby się ich pozbyć. Wytworzył się więc tutaj swoisty mechanizm błędnego koła, który bardzo trudno będzie zmienić.

Także możliwości realizacji przyjętego w Strategii rozwoju gminy celu strategicznego dotyczącego „zwiększenia zainteresowania turystycznego gminą” napotyka na problemy o charakterze prawnym. Przede wszystkim atrakcyjne obszary do zagospodarowania turystycznego znajdują się na terenach prawnie chronionych, a część z nich stanowią użytki rolne, które – w obecnej sytuacji prawnej – praktycznie nie można przekształcić na inne użytkowanie.

Jeszcze inna sytuacja występuje na obszarach poprzemysłowych i popegeerowskich. Właścicielami tych terenów bardzo często nie są mieszkańcy gminy, a niekiedy nawet nie są to polscy obywatele. Ani mieszkańcy, ani władze gminy nie znają planów inwestycyjnych obecnych właścicieli. Pomimo zaproszenia do udziału w pracach nad LPR, poza nielicznymi wyjątkami nie przystąpili do konkretnej współpracy.

O wyborze obszarów rewitalizacji zaważyły wreszcie kwestie techniczne oraz występujące lub spodziewane deficyty w zaspakajaniu potrzeb komunalnych, np. zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków. Deficyty te były szczególnie silnie akcentowane przez służby komunalne i spotykały się z dużym zrozumieniem mieszkańców, którzy w ostatnim czasie na własnej skórze doświadczyli skutków kilku poważniejszych awarii instalacji wodno-kanalizacyjnej.

Przytoczone uwarunkowania znacznie ograniczyły wybór obszarów rewitalizacji.

W toku prac warsztatowych ich uczestnicy z naciskiem i determinacją wskazywali na konieczność kompleksowej rewitalizacji lipiańskiego Starego Miasta. Jedną z najlepiej zachowanych na Pomorzu Zachodnim zabudowa średniowieczna popada w coraz większą ruinę. Ambicją nie tylko mieszkańców miasta, ale wszystkich mieszkańców gminy jest stworzenie w tym miejscu wizytówki ich prywatnej ojczyzny. Kwestia włączenia do obszarów rewitalizacji Starego Miasta była więc poza wszelką dyskusją. Podobnie jako oczywistą przyjęto konieczność rewitalizacji pozostałych dwóch kryzysowych kwartałów miasta: fragmentów ul. Sikorskiego i ul. Myśliborskiej.

Więszym problemem było wskazanie do rewitalizacji obszarów wiejskich. Od początku prac nad LPR wysoką aktywność wykazywali mieszkańcy sołectwa Jedlice, które wykazuje sytuacje kryzysowe w wymiarach techniczno-przestrzennych, gospodarczych oraz środowiskowych. Miejscowość ta nie wykazuje jednak kryzysu w wymiarach społecznych. Nie mniej jednak aktywność mieszkańców i ich gotowość do działania została ukazana w postaci zgłoszonych przez nich projektach komplementarnych.

Miejscowością o najwyższej kumulacji kryzysowej jest wieś Wołczyn. Wskaźniki poniżej średniej gminnej występują tutaj we wszystkich wymiarach. Społeczność lokalna jest jednak mało aktywna i nie udało się wygenerować zaangażowania do wprowadzenia zmian wśród mieszkańców. Jednak w przeciwieństwie do większości miejscowości popegeerowskich w pracach Zespołu Konsultacyjnego uczestniczył przedstawiciel firmy zarządzającej dawnym gospodarstwem rolnym w Wołczynie – firma Agro-Max sp. z o.o., który przedstawił projekt odrestaurowania zabytkowego pałacu wraz z kompleksem budynków gospodarczych. Projekt zakłada przywrócenie historycznego wyglądu oraz funkcji terenu gospodarstwa. Obiekt w przyszłości może pełnić funkcje publiczne, na rzecz lokalnej społeczności.

Zespół Konsultacyjny uznał, że ten opiewający na kwotę 10 mln złotych projekt, może istotnie wpłynąć na poprawę sytuacji w tej miejscowości.

Ostatecznie jako obszary rewitalizacyjne przyjęto następujące lokalizacje:

Tabela 17. Obszary wskazane do działań rewitalizacyjnych

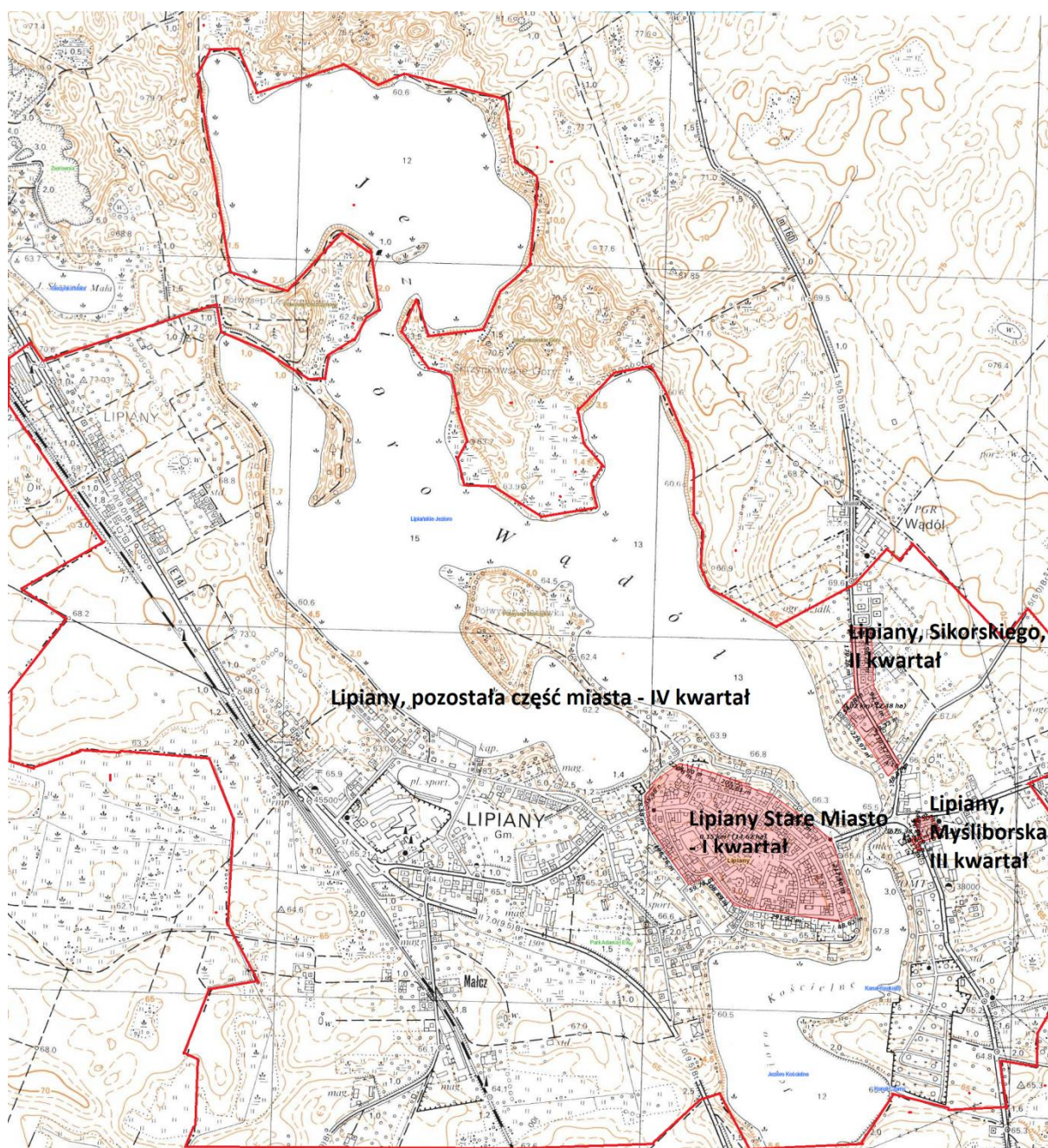
Wydzielony obszar	Liczba ludności	Obszar (ha)
Gmina Lipiany	5883	9491,0
Maksymalne wartości	1765	1898,2
I. Lipiany - Stare Miasto	1272	15,32
II. Lipiany - ul. Sikorskiego (fragment)	129	3,12
III. Lipiany - ul. Myśluborska (fragment)	18	0,40
Wołczyn	122	18,17
Razem	30% >1541	20% >37,01 ha

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 10. Orientacyjna lokalizacja obszarów rewitalizacji w Gminie Lipiany

Źródło: maps.google.com

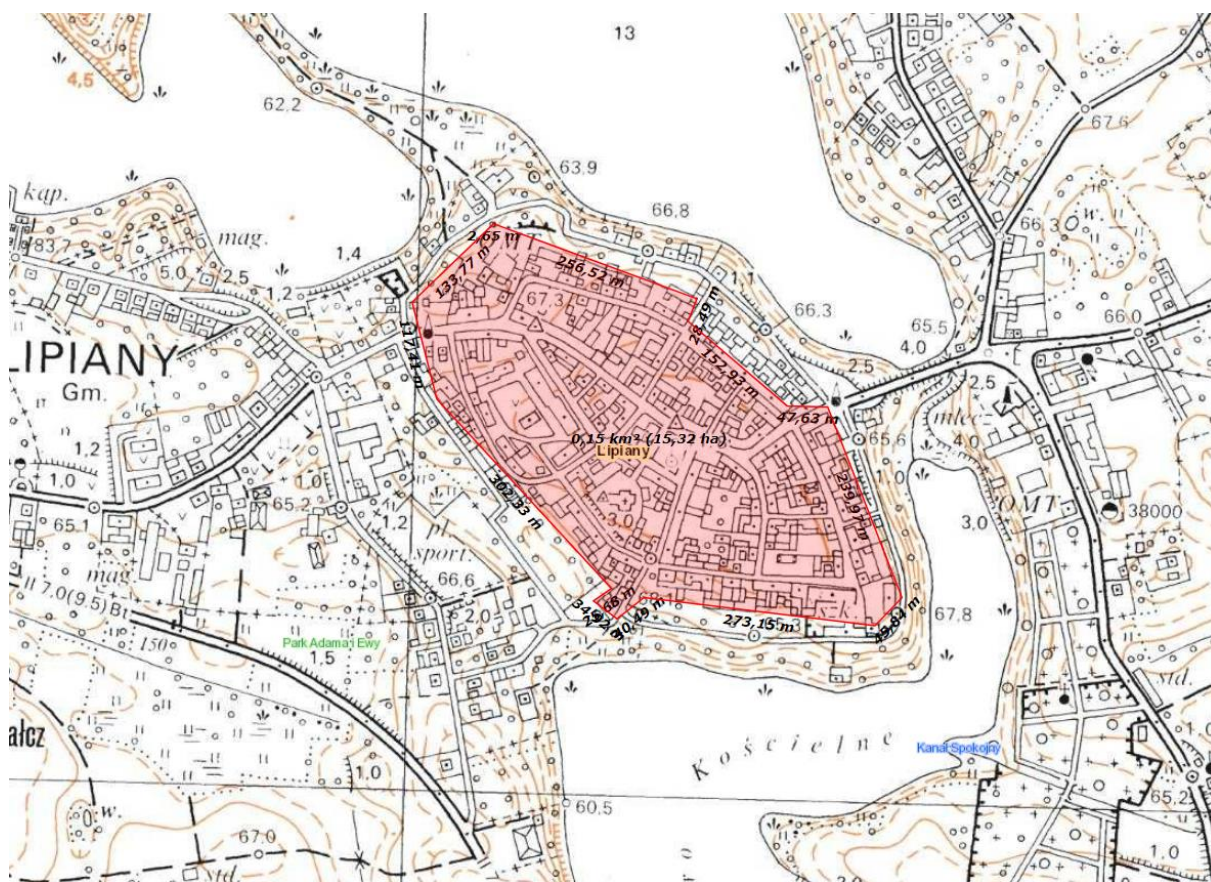

Rysunek 11. Granice kwartałów miejskich w Lipianach

Źródło: geoportal.gov.pl. Skala 1:5000 (obraz skalowany w pionie i poziomie do 28%).

Przy obliczaniu obszarów rewitalizacji uwzględniono jedynie tereny zabudowane, gdyż na użytkach rolnych oraz leśnych nie przewiduje się zmiany ich dotychczasowego użytkowania.

I. Lipiany - Stare Miasto

Rysunek 12. I obszar rewitalizacji - Stare Miasto w Lipianach.

Źródło: www.geoportal.gov.pl. Skala 1:5000 (obraz skalowany w pionie i poziomie do 51%).

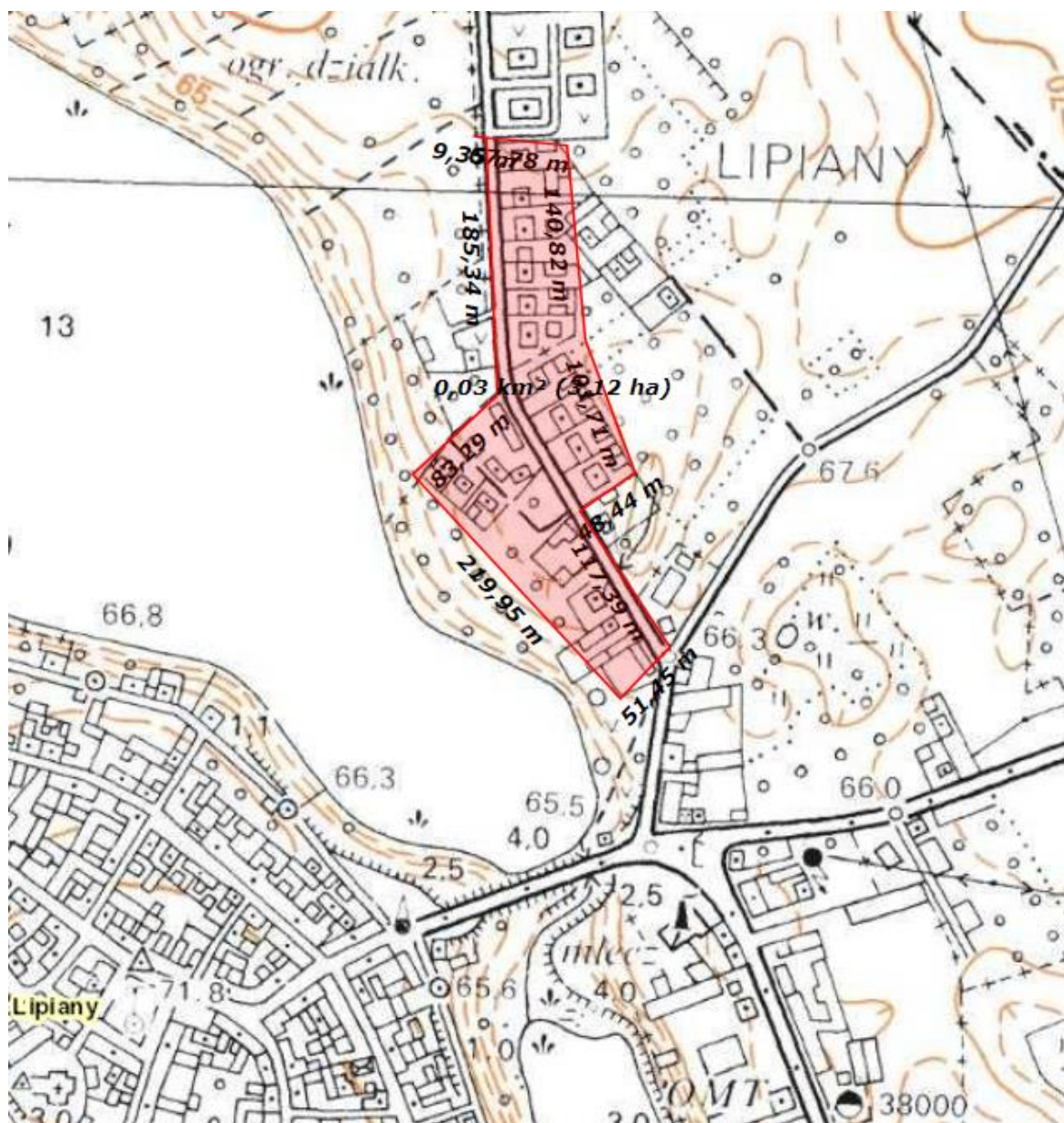
Tabela 18. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: I. Lipiany – Stare Miasto

Nazwa:	Lipiany – Stare Miasto	Obszary kryzysowe:
Liczba ludności:	1272	<ol style="list-style-type: none"> 1. korzystający z pomocy społecznej, 2. bezrobotni ogółem, 3. długotrwale bezrobotni, 4. budynki wybudowane przed 1989 rokiem, 5. odsetek budynków mieszkalnych do remontów kapitalnych
Obszar (ha):	15,32	

Źródło: opracowanie własne.

II. Lipiany - ul. Sikorskiego (fragment)

Rysunek 13. II obszar rewitalizacji - Fragment ul. Władysława Sikorskiego w Lipianach

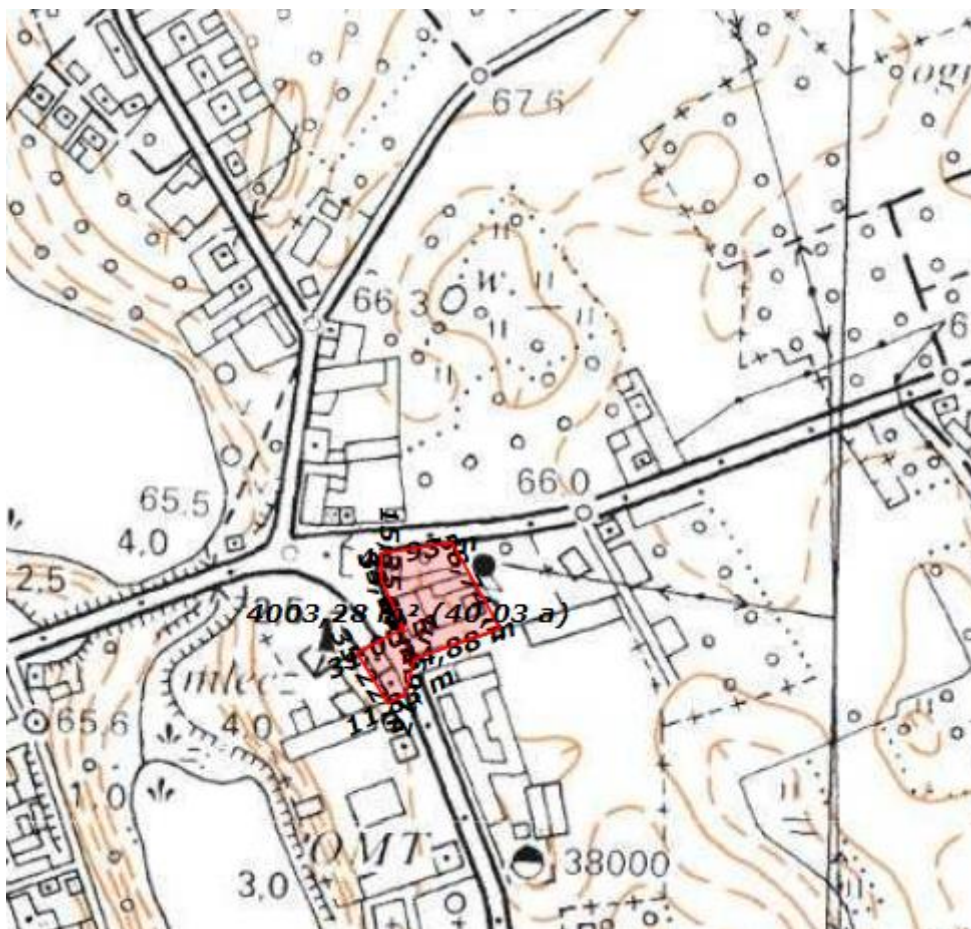
Źródło: www.geoportal.gov.pl. Skala 1:5000 (Obraz skalowany w pionie i poziomie do 94%).

Tabela 19. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: II. Lipiany – ul. Sikorskiego

Nazwa:	Lipiany – Stare Miasto	Obszary kryzysowe:
Liczba ludności:	129	1. korzystający z pomocy społecznej; 2. bezrobotni ogółem; 3. długotrwale bezrobotni; 4. budynki wybudowane przed 1989 rokiem
Obszar (ha):	3,12	

Źródło: opracowanie własne.

III. Lipiany - ul. Myśluborska (fragment)

Rysunek 14. III obszar rewitalizacji - fragment ul. Myśluborskiej

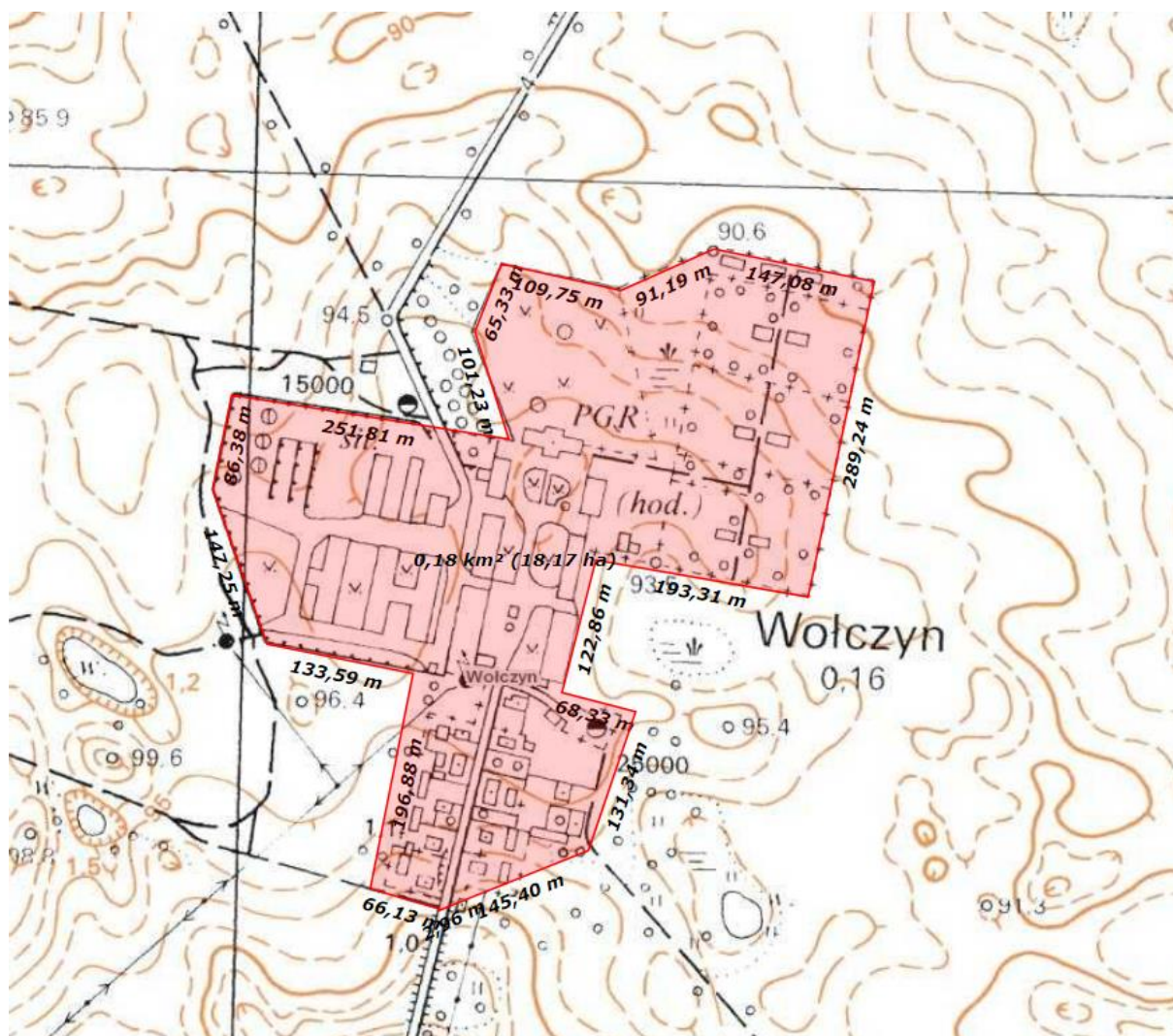
Źródło: www.geoportal.gov.pl. Skala 1:5000 (obraz 100% w pionie i poziomie).

Tabela 20. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: III. Lipiany – ul. Myśluborska

Nazwa:	Ul. Myśluborska (fragment)	Obszary kryzysowe:
Liczba ludności:	18	1. korzystający z pomocy społecznej; 2. bezrobotni ogółem; 3. budynki wybudowane przed 1989 rokiem
Obszar (ha):	0,40	

Źródło: opracowanie własne.

IV obszar rewitalizacji – Wieś Wołczyn

Rysunek 15. IV obszar rewitalizacji - Wieś Wołczyn

Źródło: www.geoportal.gov.pl. Skala 1:5000 (Obraz skalowany w pionie i poziomie do 69%).

Tabela 21. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: IV. Wieś Wołczyn

Nazwa:	Wieś Wołczyn	Obszary kryzysowe:
Liczba ludności:	122	1. korzystający z pomocy społecznej; 2. bezrobotni ogółem; 3. długotrwale bezrobotni; 4. budynki wybudowane przed 1989 rokiem; 5. remonty kapitalne budynków mieszkalnych; 6. obszary popegeerowskie oraz przemysłowe; 7. liczba podmiotów gosp.; 8. ilość azbestu na 100 mieszkańców [Mg/os.]
Obszar (ha):	18,17	

Źródło: opracowanie własne.

3.3. Uzasadnienie wyboru obszarów rewitalizacji

Wybór obszarów podlegających rewitalizacji podyktowany był wynikami diagnozy, która – poza analizą obszarów kryzysowych – obejmowała także ocenę ich potencjału rozwojowego. Decyzja o wyborze konkretnych lokalizacji działań rewitalizacyjnych jest więc wypadkową słabych stron i szans rozpatrywanych społeczności lokalnych.

Fakt, iż diagnoza była prowadzona wspólnie z mieszkańcami w sposób partycypacyjny, pozwalał dodatkowo na dalsze uściślenie decyzji pod kątem oceny rzeczywistego potencjału społecznego lokalnej społeczności. Indywidualna wiedza uczestników warsztatów oraz spotkań studyjnych, a także dokonywane w ich trakcie ustalenia, dały szerokie podstawy do wysokiej optymalizacji procesu decyzyjnego.

Wybór Starego Miasta w Lipianach jako pierwszego obszaru rewitalizacji jest w tym kontekście uzasadniony pod każdym z rozpatrywanych względów. Po pierwsze, jest to obszar o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych. Na tym obszarze występują wyższe niż przeciętnie w gminie wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej, wyższy jest wskaźnik bezrobocia, w tym długotrwale bezrobotnych, a stan techniczny budynków, w znacznej części wybudowanych jeszcze przed II wojną światową, jest bardzo zły, co powoduje, że znaczny ich odsetek wymaga remontów kapitalnych.

Istniejąca substancja mieszkaniowa ma jednak niezaprzeczalny potencjał. Średniowieczny układ urbanistyczny, zwarta zabudowa oraz niewątpliwe walory estetyczne położonego między dwoma jeziorami Starego Miasta, nadają temu obszarowi potencjał centrum handlowo-turystycznego o ponadlokalnym znaczeniu. W kamieniczkach nie tylko istnieje możliwość ulokowania tradycyjnego rzemiosła, ale także nowoczesnych usług, także turystycznych, skierowanych do bardziej wymagających klientów.

Położone w najbliższym otoczeniu jeziora oraz spławna rzeka Mysia, pozwalają budować potencjał tego wyjątkowego miejsca wokół wypoczynku i turystyki. Realizacja takiego celu wymaga jednak poprawy stanu infrastruktury i estetyki miasta. Duży potencjał mają pod tym względem zaniedbane podwórka, które należy poddać głębokiej rewitalizacji technicznej, a przede wszystkim społecznej, która pozwoliłaby na odnowienie kontaktów sąsiedzkich, rozwijania wspólnych zainteresowań oraz wspólnych działań, spędzania wolnego czasu.

W Starym Mieście w Lipianach zlokalizowany jest Urząd Miasta, Komisariat Policji oraz szereg innych instytucji, co dodatkowo wzmacnia potencjał obszaru.

Ulica Sikorskiego położona jest we wschodniej części miasta. Jej zabudowa jest mieszana, ale z przewagą budynków wielorodzinnych powstałych w pierwszej połowie XX wieku. Oprócz budynków wielorodzinnych znajdują się tutaj także zabudowa jednorodzinna oraz ogródki działkowe „Armaturowiec”. W pierwszej części ulica sąsiaduje od strony zachodniej z niewielkim parkiem położonym nad Jeziorem Wądół, a swój bieg kończy na granicy miasta.

Jako obszar poddany rewitalizacji wskazano środkową część ulicy, którą zamieszkuje 129 osób. Kwartal zajmują budynki wielorodzinne wybudowane jeszcze przed 1945 rokiem oraz jeden blok należący do spółdzielni mieszkaniowej wybudowany przed 1989 rokiem. Mieszkańcy częściej niż w gminie korzystają z pomocy społecznej; jest tu wyższe bezrobocie, w tym długotrwale.

Wyróżniającą cechą kwartału jest zły stan techniczny zlokalizowanych tutaj budynków mieszkalnych. Mieszkańcy tych budynków wykazali dużą determinację w działaniach na rzecz podjęcia remontu ich budynków. Z tego niewielkiego kwartału zgłoszono aż 5 projektów remontowo-inwestycyjnych.

Trzeci obszar rewitalizacji obejmuje fragment ul. Myśluborskiej. Jest to najmniejszy kwartał w mieście. Zamieszkuje go zaledwie 18 osób, ale co trzecia z nich pobiera świadczenia socjalne, a co 4 zarejestrowana jest jako osoba bezrobotna.

Podobnie, jak w poprzednich przypadkach, zabudowa kwartału jest przestarzała i zdewastowana. Obok budynków mieszkalnych w kwartale zlokalizowane są tereny inwestycyjne miasta o dużym potencjale wynikającym z dobrej lokalizacji oraz budynek zajmowany przez Zakład Opieki Zdrowotnej. Oznacza to, że w tym miejscu występuje wyjątkowa mieszanka szans związanych z możliwością podjęcia działań inwestycyjnych w sąsiedztwie społecznej apatii, enklawy o bardzo trudnej sytuacji bytowej i mentalnej.

Czwarty obszar rewitalizacji obejmuje wieś Wołczyn. Ta popegeerowska wieś kumuluje wszystkie analizowane w diagnozie sfery kryzysowe. Częściej niż przeciętnie w gminie mieszkańcy korzystają z pomocy społecznej; są bezrobotni, w tym także długotrwale; częściej niż w innych częściach gminy budynki były wybudowane przed 1989 rokiem; budynki te wymagają remontów kapitałnych; położone są na obszarach popegeerowskich; jest tu jedna z najniższych w gminie liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszk., wreszcie zła jest sytuacja środowiskowa, gdyż występuje tu duże skupisko azbestu wymagającego usunięcia (w przeliczeniu na 100 mieszkańców).

Potencjał rozwojowy wsi związany jest działalnością firmy Agro-Max, Agro-Max sp. z o.o., która rozpoczęła odrestaurowanie zabytkowego pałacu wraz z kompleksem budynków gospodarczych. Inwestycja ta stwarza warunki do aktywizowania mieszkańców, przewidywane jest zatrudnienie mieszkańców wsi przy pracach porządkowych i budowlanych, a w przyszłości przy obsłudze obiektu.

3.4. Przebieg konsultacji społecznych

Konsultacje Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lipiany zostały przygotowane w trzech formach:

- konkursu rysunkowego zorganizowanego w Szkole Podstawowej i Gimnazjum dotyczącego obszaru rewitalizowanego
- osobistych spotkań z mieszkańcami
- konsultacji elektronicznych

Na konkurs dla dzieci i młodzieży łącznie wpłynęło 46 prac. Dotyczyły głównie zagospodarowania jeziora w Lipianach oraz starego centrum miasta Lipiany. Jedną z prac dotyczyła działań związanych z oczyszczaniem wody. Pomimo, iż dzieci nie знаły wyników prac zespołu rewitalizacyjnego i wypracowanych projektów prace z bardzo dużej części pokrywają się z wybranymi projektami. Rozstrzygnięcie konkursu miało miejsce 19 maja 2017 r wraz z konsultacjami zorganizowanymi w Lipianach

Konsultacje w formie osobistych spotkań zostały zorganizowane w trzech miejscowościach Jedlicach, Mironowe oraz w Lipianach - jednocześnie z wystawą prac dzieci i młodzieży z Zespołu Szkół w Lipianach.

Konsultacje przebiegały według następującego programu:

- Omówienie pojęcia rewitalizacji,
- Zasady opracowywania Lokalnych Programów Rewitalizacji,
- Delimitacja obszaru rewitalizowanego w gminie Lipiany,

- Omówienie opracowanych projektów w zakresie rewitalizacji dla gminy Lipiany.

Przebieg Konsultacji

W Jedlicach osoby przybyłe na konsultacje zwróciły uwagę na konieczność podniesienia jakości infrastruktury i przestrzeni dla mieszkańców, przede wszystkim zagospodarowania świetlicy wiejskiej. Poruszono również temat działań aktywizujących mieszkańców i jej faktycznych potrzeb. Jeden z rozmówców zwrócił uwagę na budowanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, zachęcającej do spotkań, w tym niestandardowego projektowania miejsc spotkań. Omówione zostały wszystkie zaplanowane projekty dotyczące obszaru rewitalizowanego oraz projekty oddziaływujące na obszar rewitalizowany. Uczestnicy zadali pytanie dotyczące możliwości uzupełnienia projektów dla obszarów rewitalizowanych szczególnie w zakresie przedsiębiorczości, oraz wypełnili ankiety konsultacyjne indywidualnie oceniając wyznaczenie obszaru rewitalizacyjnego oraz oceniając istotność zaplanowanych projektów dla obszaru i społeczności objętej rewitalizacją.

W Mironowie w konsultacjach wzięło udział 17 osób. Po prezentacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy pytali o możliwości rozszerzenia projektów dla Mironowa: przede wszystkim w zakresie rozwoju agroturystyki, poprawy infrastruktury drogowej. Wyjaśniono, że ze względu na fakt, iż bezpośrednio Mironów nie jest objęty rewitalizacją, uzasadnione są jedynie projekty oddziaływujące na obszary rewitalizowane.

W Lipianach dyskusja dotyczyła głównie wyznaczenia obszarów rewitalizowanych. Dyskusja wynikała głównie z bardzo dużej degradacji infrastrukturalnej miasta. Podczas dyskusji nie zakwestionowano jednak potrzeby objęcia wsparciem wyznaczonego obecnie obszaru rewitalizowanego.

W trakcie dyskusji zasygnalizowano dodatkowe tematy związane z rewitalizacją. Przedstawicielka posterunku Policji w Lipianach zaprezentowała działania zmierzające do poprawy jakości obsługi interesantów. Budynek komendy policji znajdujący się na terenie rewitalizowanym zostanie objęty termomodernizacją, polepszona zostanie infrastruktura techniczna wpływająca zarówno na jakość warunków pracy policjantów, jak również jakość obsługi interesantów.

Zwrócono również uwagę na brak w założeniach LPR remontu auli w Zespole Szkół w Lipianach i konieczność uzupełnienia tego w dokumencie.

Zgłoszone zostały również inne potrzeby, ale nie dotyczyły one obszarów rewitalizowanych lub też niekwalifikujących się do objęcia rewitalizacją.

Wszyscy uczestnicy zostali poinformowani o możliwości uzupełnienia projektów do lokalnego Programu Rewitalizacji do dnia 26 maja 2017 r

Wyniki ankiety konsultacyjnej

W zakresie odpowiedzi na 1 pytanie „Czy wyznaczony obszar Pani/Pana zdaniem jest najbardziej zaniedbanym obszarem w gminie przez co wymaga rewitalizacji w obszarze społecznym, infrastrukturalnym i gospodarczym” 10 osób odpowiedziało, że tak, 3 osoby że nie, przy czym tylko jedna zaznaczyła, że należałoby rozszerzyć obszar o wsie, Połczyno, Skrzyńka, Krasne i Wołczyn. W przypadku 2 respondentów brak jest wskazań.

W przypadku oceny kompleksowości wypracowanych projektów, to znaczy obejmujących zarówno obszar społeczny, gospodarczy, infrastrukturalny 11 osób uznało projekty za kompleksowe, 3 nie, natomiast 1 osoba nie odpowiedziała.

W zakresie pytania dotyczącego zagadnienia istotności projektów dla społeczności lokalnej zamieszkującej teren rewitalizowany gdzie -1 oznaczało projekt najmniej ważny, 5 najważniejszy odpowiedzi rozkładały się w następujący sposób (nie wszyscy respondenci odnieśli się do wszystkich projektów).

Tabela 22. Ocena projektów podczas konsultacji społecznych

Skala	1	2	3	4	5
Park w Sołectwie Jedlice	1	1	3	3	5
Park aktywny w Jedlicach	0	1	6	0	5
Aktywność świetlicy w Jedlicach	0	3	3	2	5
Remont świetlicy w Jedlicach	0	1	6	0	5
Utworzenie Centrum Turystycznego nawiązującego do tradycji przetwórstwa rolno-spożywczego wraz z funkcją rehabilitacyjno-wypoczynkową dla rodzin i turystów w gminie Lipiany nad jeziorem Chłop.	0	1	1	5	7
Rewitalizacja centralnych ulic i Starego Miasta (Lipiany)	2	1	1	2	9
Rewitalizacja części wspólnych nieruchomości (Lipiany)	2	0	2	3	6
Ośrodek Opiekuńczo-Leczniczy (ZOL lipiany)	0	2	1	5	4
Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipianach i Batowie	0	0	2	4	5
Remont kościoła(Lipiany)	1	0	1	7	4
Pensjonat przy ulicy Lipowej w Lipianach	1	3	2	2	4
Program edukacji ekologicznej (cały obszar rewitalizowany)	0	2	4	2	6
Program integracji mieszkańców Otwarte podwórka (Lipiany)	1	0	4	3	5
Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych i wykluczonych w obszarze turystyki (cały obszar rewitalizowany)	0	1	1	4	7

W ocenie mieszkańców projekty, które uzyskały 10 i więcej wskazań jako ważne i najważniejsze, a w związku z tym powinny być realizowane w pierwszej kolejności to:

1. Utworzenie Centrum Turystycznego nawiązującego do tradycji przetwórstwa rolno-spożywczego wraz z funkcją rehabilitacyjno-wypoczynkową dla rodzin i turystów w gminie Lipiany nad jeziorem Chłop (12)
2. Rewitalizacja centralnych ulic i Starego Miasta (Lipiany) (11)
3. Remont kościoła(Lipiany) (11)
4. Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych i wykluczonych w obszarze turystyki (cały obszar rewitalizowany) (11)

W pytaniu dotyczącym uzupełnienia LPR o dodatkowe projekty zostały w ankietach wskazane projekty:

- Kanalizacja wsi Skrzyńka,
- Szkoła w Lipianach,
- Plan zagospodarowania przestrzennego okolic Lipian,
- Budowa placu zabaw w przedszkolu.

3.5. Udział lokalnych aktorów w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany

W trakcie opracowywania LPR szczególną rolę miało informowanie i umożliwianie partycypacji społeczności lokalnych w fazie przygotowania i uzgadniania koncepcji rewitalizacyjnej.

Partycypacja społeczna interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmowała trzy działania:

1. reprezentatywny dobór społecznych podmiotów rozwoju lokalnego do zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji Gminy Lipiany;
2. włączanie interesariuszy rozwoju lokalnego do prac warsztatowych nad konceptualizacją LPR;
3. współpraca i wsparcie dla lokalnych liderów przy przygotowywaniu projektów rewitalizacyjnych.

W skład zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji m.in. weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy oraz osoby prywatne, które są zaangażowane w działania prorozwojowe. W skład 20-osobowego zespołu weszło po 3 przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych, a także przedstawiciel sołtysów oraz proboszcz miejscowej parafii.

Także w pracach warsztatowych przy tworzeniu LPR brali udział przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i wspólnot mieszkaniowych. Byli to, m.in. przedstawiciele Fundacji „Poszukiwani – potrzebni od dziś”, Stowarzyszenia Rozwoju Lipiański Wsi, Stowarzyszenia na Rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj”, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Koło w Lipianach oraz wielu innych organizacji pozarządowych, które występowały w ramach Lokalnej Grupy Działania „Lider Pojezierza” (np. Koła Gospodyń Wiejskich).

W fazie opracowywania projektów znaczącą aktywność wykazali przedsiębiorcy, właściciele nieruchomości, sołtysi oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

W tym ostatnim przypadku, projekty rewitalizacyjne do Lokalnego Programu Rewitalizacji złożyły następujące organizacje pozarządowe:

1. Bractwo Piwowarów Lidera Pojezierza Barlinek, ul. Sądowa 8
2. Fundacja Na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Moja Młodość” Lipiany, ul. T. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany
3. Parafia pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny ul. Kościuszki 29, 74-240 Lipiany
4. Stowarzyszenie Klub Karate KAMIKAZE, ul. Wyzwolenia 99/2, 71-421
5. Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy Partyzanci Barlinecka 2b/1, 74-240 Lipiany
6. Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych 74-240 Lipiany, ul. Lipowa 2B
7. Stowarzyszenie na Rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj” ul. Tadeusza Kościuszki 29, 74-240 Lipiany
8. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki, Koło Przyjaciół w Lipianach ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany

Lokalni interesariusze (liderzy oraz podmioty instytucjonalne) będą także włączani do prac nad monitorowaniem wdrażania LPR-u oraz jego ewaluowaniu i modyfikowaniu.

4. Strategia

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Lipiany, powstrzymanie degradacji terenów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszar wymagający rewitalizacji ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego.

Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującą aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów we wszystkich pięciu aspektach:

społecznym – poprzez zapobieganie patologiom społecznym – przestępczości, marginalizacji, wykluczeniu, ale też przeciwdziałaniu zmianom demograficznym, odbudowywaniu więzi społecznych i rodzinnych, wyrównywaniu szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków w stosunku do osób z obszarów lepiej zurbanizowanych, a poprzez to lepiej wyposażonych w infrastrukturę o charakterze społecznym. Niezwykłą wagę przykładają się także w tych procesach do rozwijania i wzmocnienia trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;

gospodarczym - poprzez stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarach zdegradowanych nowych przedsiębiorstw;

przestrzenno-funkcjonalnym - w tym zachowania dziedzictwa kulturowego przez remonty, modernizację i konserwacje zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska naturalnego;

technicznym – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizacja, drogi) – jako elementu zwiększającego atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczającego odpływ ludności, a także jedno z najważniejszych czynników lokalizacji przedsiębiorstw oraz poprawę stanu technicznego zarówno budynków prywatnych, jak i komunalnych;

środowiskowym – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, dbałość o tereny zielone na zurbanizowanych obszarach i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

Poniżej zaprezentowano wizję rewitalizacji – tj. opis stanu obszaru rewitalizacji Gminy Lipiany w perspektywie roku 2023 i kolejnych lat. Wypracowano w oparciu o prace warsztatowe i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty, nie zapominając także o wizji rozwoju całej gminy definiowanej na poziomie obowiązującej strategii Gminy. Podejście takie gwarantuje spójność obu dokumentów strategicznych już na poziomie wizji i gwarantuje, iż deklarowane cele są zbieżne w myśleniu o rozwoju obszaru i w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczyniać się będą do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Lipiany.

4.1. Wizja Gminy Lipiany oraz cel główny rewitalizacji

Konsekwentnie prowadzone włączanie osób indywidualnych, stowarzyszeń i grup nieformalnych do prac nad LPR zaowocowało wysokim zaangażowaniem mieszkańców obszarów kryzysowych oraz interesariuszy rewitalizacji, a zwłaszcza przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych oraz rad sołeckich. Znaczne było także zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców oraz potencjalnych inwestorów zewnętrznych, którzy w działaniach rewitalizacyjnych dostrzegali szansę na zwiększenie potencjalnych korzyści z planowanych inwestycji.

W rezultacie prac warsztatowych i studyjnych sformułowano następującą wizję Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lipiany

OBSZAR REWITALIZACJI GMINY LIPIANY przyjaznym i atrakcyjnym miejscem do życia i pracy, który potrafi skutecznie wykorzystać swoje położenie i potencjał mieszkańców.

Przezwyciężenie stanów kryzysowych w wyróżnionych podobszarach rewitalizacji będzie realizowane w następujących wymiarach:

Odnowione Stare Miasto w Lipianach stanie się wizytówką gminy, dumą mieszkańców i atrakcją turystyczną, w którym mieszkańcy będą podnosić kapitał ludzki i społeczny, a turyści znajdą miejsce o wysokiej jakości życia i walorach kulturowo-historycznych.

Obszar ulicy Sikorskiego oraz ulicy Myśluborskiej w Lipianach stanie się atrakcyjnym miejscem zamieszkania przyciągającym nowych mieszkańców i inwestorów.

Wieś Wołczyn, dzięki odnowie terenów parkowych i pałacu, będzie obszarem przyciągającym turystów, a także miejscem pracy i spotkań mieszkańców.

Przedstawiona wizja wymaga zastosowania podejścia zrównoważonego i integrującego podstawowe sfery życia mieszkańców Gminy Lipiany. Konieczna jest więc wysoka harmonizacja działań władz gmin, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, innych interesariuszy oraz mieszkańców w

celu uzyskania zamierzonych rezultatów rewitalizacji. Z tego też względu cel główny rewitalizacji zakłada działania zintegrowane.

Cel główny:

PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZnemu I WZROST JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW TERENU OBJĘTEGO REWITALIZACJĄ POPRZEZ ZINTEGROWANE DZIAŁANIA PODNOSZĄCE POZIOM KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO, GOSPODARKI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ ŚRODOWISKA NATURALNEGO.

4.2. Cele szczegółowe oraz kierunki działań rewitalizacyjnych

Cele szczegółowe Lokalnego Programu Rewitalizacji zostały określone w toku prac warsztatowych i obejmują:

- Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców oraz poprawa jakości usług publicznych
- Wzrost przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa
- Poprawa warunków i jakości życia oraz atrakcyjności na obszarach zdegradowanych
- Poprawa jakości środowiska naturalnego

Rysunek 16. Cele szczegółowe LPR Gminy Lipiany na lata 2017 - 2023

Wobec sformułowanego celu głównego i celów szczegółowych przyjęto listę działań, które umożliwią realizację postawionych celów. W toku prac studyjnych i analitycznych założono, iż w każdej ze sfer działania te winny odnosić się do co najmniej trzech komponentów procesu rewitalizacji: 1) działań

integracyjnych, polegających głównie na animacji społecznej ukierunkowanej na wspieranie uczestnictwa i partycypacji różnych kategorii mieszkańców, 2) działań adaptacyjnych, głównie o charakterze organizacyjno-technicznym oraz 3) działań inwestycyjnych –przywracających utracone wartości. Działania przyjmują postać projektów rewitalizacyjnych, które w kolejnej części LPR-u podzielono ze względu na powiązanie z obszarami rewitalizowanymi.

Tabela 23. Działania rewitalizacyjne w ramach celów szczegółowych

Cele szczegółowe	Podejmowane działania rewitalizacyjne
1. Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców oraz poprawa jakości usług publicznych	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej
2. Wzrost przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa	2.1. Szkolenie osób pragnących podjąć działalność lub rozszerzyć działalność gospodarczą 2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz kształcenie zawodowe związane z turystyką i rekreacją 2.3. Wspieranie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy 2.4. Tworzenie produktów lokalnych 2.5. Poprawa stanu infrastruktury technicznej związanej z działalnością gospodarczą
3. Poprawa warunków i jakości życia oraz atrakcyjności na obszarach zdegradowanych	3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji
4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	4.1. Szkolenia i programy edukacyjne promujące zachowania proekologiczne 4.2. Modernizacja oczyszczalni ścieków 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych

Źródło: Opracowanie własne

4.3. Powiązanie celów LPR z innymi dokumentami strategicznymi Gminy Lipiany

Z punktu widzenia analizy programu rewitalizacji ważne są jego powiązania z dokumentami określającymi kierunki rozwoju, tj. dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. Ułatwi to analizę przygotowywanych lub aktualizowanych programów rewitalizacji i powiązania ich z określoną diagnozą społeczną i gospodarczą gminy oraz wyznaczonymi celami rewitalizacji dla obszarów rewitalizacji

W Gminie Lipiany obowiązują następujące dokumenty strategiczne:

Strategia rozwoju Gminy Lipiany na lata 2008-20, Lipiany, lipiec 2008;

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Lipiany, Lipiany, 1 grudnia 2008;

Program współpracy Gminy Lipiany z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Lipiany 2016;

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Lipiany na lata 2007-2017, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach, Lipiany, 8 listopada 2008.

Każdy z wymienionych dokumentów próbuje rozwiązać istniejące problemy gminy wskazując cele, które należy osiągnąć oraz działania, które należy wykonać. Porównanie tych zamierzeń z ustalonymi partycypacyjnie celami LPR pozwoli na osiągnięcie efektów synergii – wzajemnego wzmacniania działań i efektów.

W tabeli 20 przedstawiono powiązanie między aktualnymi dokumentami strategicznymi a LPR Gminy Lipiany na lata 2017-2023.

Tabela 24. Matryca powiązań między LPR a innymi dokumentami strategicznymi gminy

1.	2.	3.	4.	5.
Obowiązujące dokumenty strategiczne Gminy Lipiany	Cele szczegółowe LPR Gminy Lipiany 2017-2023			
Cele dokumentów strategicznych Gminy Lipiany	Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców oraz poprawę jakości usług publicznych	Wzrost przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa	Poprawa warunków i jakości życia oraz atrakcyjności na obszarach zdegradowanych	Poprawa jakości środowiska naturalnego
Strategia rozwoju Gminy Lipiany na lata 2008-20				
Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez gminę.	++	+	+	+
Poprawa jakości życia na obszarze gminy.	+	+	++	+
Zwiększanie turystycznego zainteresowania gminą.		++	++	++
Wzrost jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy.	++	+	+	+
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Lipiany – Zmiana 2008				
Rozbudowa systemu ochrony przyrody i krajobrazu oraz poprawę stanu środowiska	+	+/-	+	++
Ochrona dziedzictwa kulturowego, służące utrwalaniu tożsamości miasta i gminy	+	+	+	+
Uzyskanie wzrostu gospodarczego i zwiększenie efektywności gospodarowania przy wykorzystaniu szczególnych walorów położenia gminy	++	+	+	+

1.	2.	3.	4.	5.
Uzyskanie wysokich standardów i ładu przestrzennego miasta i miejscowości gminy	+	+	+	++
Inwestowanie w infrastrukturę techniczną dla poprawy warunków zamieszkiwania i prowadzenia działalności	+	+	++	+
Program współpracy Gminy Lipiany z organizacjami pozarządowymi				
Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w gminie poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, wsparcie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję	++	+	+	++
Promocja postaw obywatelskich i prospołecznych, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu	++	+	++	++
Zwiększenie wpływu sektora pozarządowego i społeczności lokalnych na kreowanie polityki społecznej i gospodarczej w Gminie Lipiany	++	+	+	+
Poprawa jakości życia obywateli gminy, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych, w szczególności w zakresie aktywności fizycznej – sportu i turystyki, zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury	+	+	++	++
Integracja podmiotów kreujących politykę lokalną w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy	++	+	+	++
Włączenie zainteresowanych organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego do realizacji programów służących rozwojowi gminy	++	+	+	++
Racjonalne wykorzystanie środków publicznych	++	+	+	+
Wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych	++	++	++	++
Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Lipiany na lata 2007-2017				
Zaspokajanie rozpoznanych i uzasadnionych potrzeb społeczności lokalnej gminy Lipiany poprzez zabezpieczenie środków materialnych.	+	+	+	+
Współpraca z instytucjami i organizacjami, których działania mają bezpośredni wpływ na obecnych i potencjalnych podopiecznych, w tym z instytucjami przeciwdziałającymi bezrobociu.	+	+	+	+
Rozwój gminnego systemu wsparcia środowiskowego osób starszych i niepełnosprawnych.	+	+	++	+
Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy skierowanego ku całej rodzinie oraz zwiększenie efektywności działań poszczególnych podmiotów.	++	+	+	+
Tworzenie lub uzupełnianie infrastruktury socjalnej.	++	+	++	+

Źródło: opracowanie własne.

Prezentowane powyżej zestawienie wykazuje brak jakichkolwiek sytuacji konfliktowych pomiędzy celami LPR a innymi dokumentami strategicznymi obecnie obowiązującymi w Gminie Lipiany.

Prezentowany Lokalny Program rewitalizacji na lata 2017-2023 nawiązuje do **Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany na lata 2010-2017**. Powstały w 2010 roku LPR podnosił realizację trzech celów głównych, a mianowicie:

1. Podniesienie walorów i atrakcyjności turystycznej obszarów zdegradowanych oraz poprawa warunków życia mieszkańców
2. Aktywizacja mieszkańców, poprzez edukację, system szkoleń, kulturę, wypoczynek i rekreację
3. Zapewnienie godziwych warunków zamieszkiwania dla mieszkańców obszaru, poprzez rewitalizację substancji mieszkaniowych gminy, wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni wraz z odpowiednim zagospodarowaniem przestrzeni publicznej

Aktualne cele LPR bezpośrednio nawiązują do powyżej wskazanych oraz wykazują wzajemną komplementarność międzyokresową.

Diagnoza oraz planowane działania na rzecz obszarów rewitalizacji w lokalnych dokumentach strategicznych

Wobec obszarów kryzysowych oraz wskazanych obszarów rewitalizacji w obowiązujących lokalnych dokumentach strategicznych znajdziemy zapisy bezpośrednio do nich się odnoszące.

W **Strategii rozwoju gminy** wskazano m.in. na konieczność podjęcia następujących zadań:

- dla miejscowości Skrzynka i Połczynno: budowę kanalizacji sanitarnej;
- budowę kanalizacji sanitarnej w Lipianach;
- modernizację oczyszczalni ścieków w Batowie (m.in. obsługującej Skrzynkę oraz Połczynno);

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Lipiany – Zmiana 2008 wskazuje na trudną sytuację związaną z lokalnymi ujęciami wody w miejscowościach Skrzynka i Połczynno. Wymienione systemy zasilające są obecnie nieużytkowane – wcześniej służyły obiektom produkcji rolniczej wielkoobszarowych gospodarstw dawnych PGR.

Studium zaleca rozwój obszarów turystyki pobytowej i terenów szczególnie atrakcyjnych dla rozwoju turystyki w otoczeniu Lipian między jeziorem Wądół i miejscowością Skrzynka.

W odniesieniu do samej **miejscowości Skrzynka** *Studium* dokonuje następujących ustaleń:

W obszarze strefy ustala się:

1. w zakresie przeznaczenia terenu:
  - a) utrzymanie funkcji terenów:
    - a. mieszkaniowej jednorodzinnej,
    - b. mieszkaniowej wielorodzinnej,
    - c. usługowej,
    - d. zagrodowej,
    - e. produkcji rolniczej,
    - f. zieleni działkowej,
    - g. zieleni parkowej,
    - h. komunikacji samochodowej,
    - i. infrastruktury technicznej,
  - b) rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wymiennie z zabudową zagrodową,

- c) dopuszczenie zastąpienia funkcji produkcji rolniczej funkcją usługową lub techniczno-produkcyjną, związaną z działalnościami, które nie wymagają opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko,
2. w zakresie kształtowania zabudowy:
- a. dostosowanie istniejącej zabudowy do obowiązujących wymogów techniczno-budowlanych,
  - b. nakaz wznoszenia nowych obiektów zgodnie z podstawowymi parametrami kształtowania zabudowy.

Z kolei dla **miejsowości Połczyno** ustalono następujące zalecenia strefowe:

1. w zakresie przeznaczenia terenu:
- a) utrzymanie funkcji terenów:
    - a. mieszkaniowej wielorodzinnej,
    - b. zagrodowej,
    - c. produkcji rolniczej,
    - d. zieleni działkowej,
    - e. komunikacji samochodowej,
    - f. rozwój terenów:
  - b) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług, wymiennie z zabudową zagrodową,
    - a. usług turystyki,
  - c) dopuszczenie zastąpienia funkcji produkcji rolniczej funkcją usługową lub techniczno-produkcyjną, związaną z działalnościami, które nie wymagają opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko,
2. w zakresie kształtowania zabudowy:
- a. dostosowanie istniejącej zabudowy do obowiązujących wymogów techniczno-budowlanych,
  - b. nakaz wznoszenia nowych obiektów zgodnie z podstawowymi parametrami kształtowania zabudowy.

Studium szczególną uwagę przywiązuje do sytuacji w zabudowie śródmiejskiej Lipian. Zabytkowa zabudowa miasta wymaga szczególnych działań naprawczych. Wskazany obszar odpowiada obszarowi rewitalizacji „Lipiany – Stare Miasto”. *Studium* odnosi się do tego obszaru w sposób następujący:

M1- strefa modernizacji i rewitalizacji zabytkowego układu przestrzennego miasta i jego otoczenia

W obszarze strefy ustala się:

1. dopuszczenie prac służących rewaloryzacji i promocji walorów zabytkowych obszaru Starego Miasta w oparciu o wytyczne opisane szczegółowo jako: „kierunki ochrony środowiska kulturowego”,
2. w zakresie przeznaczenia terenu:
- a. utrzymanie funkcji terenów:
    - a. mieszkaniowej jednorodzinnej,
    - b. wielorodzinnej z towarzyszeniem usług,
    - c. usługowej,
    - d. usług sportu i rekreacji,
    - e. komunikacji samochodowej,

- f. infrastruktury technicznej,
- b. rozwój funkcji terenów:
  - a. mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej z towarzyszeniem usług,
  - b. usług związanych z działalnościami, które nie wymagają opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko,
  - c. zieleni urządzonej,
  - d. komunikacji samochodowej,
  - e. komunikacji pieszej,
- c. stopniową eliminację z obszaru strefy tymczasowej zabudowy małogabarytowej,
- 3. w zakresie kształtowania zabudowy:
  - a. pełną modernizację i uzupełnienie zachowanego układu przestrzennego miasta;
  - b. dopuszczenie łączenia funkcji zabudowy mieszkalnej z rozwojem funkcji usługowych; proces rewaloryzacji starego miasta należy ukierunkować tak, by doprowadzić do odnowy zabytkowego układu centrum,
  - c. podjęcie działań w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych (w obrębie rynku, wybranych ciągów ulic, nabrzeży, otoczenia Gminnego Ośrodka Kultury, w tym Półwyspu Storczyków) dla wypracowania spójnej koncepcji zagospodarowania tych terenów w zakresie obejmującym katalog:
    - a. materiałów i wzorów nawierzchni,
    - b. elementów oświetlenia i małej architektury,
- 4. w zakresie kształtowania zabudowy:
  - a. dostosowanie istniejącej zabudowy do obowiązujących wymogów techniczno-budowlanych,
  - b. nakaz wznoszenia nowych obiektów zgodnie z podstawowymi parametrami kształtowania zabudowy.

Drugi obszar rewitalizacji w Lipianach to kwartał mieszkaniowy na ul. Sikorskiego. W *Studium* oznaczony jest jako obszar M3- strefa zamieszkiwania, produkcji i usług wschodnia.

W obszarze strefy ustala się:

- 1. w zakresie przeznaczenia terenu:
  - a. utrzymanie funkcji terenów:
    - a. mieszkaniowej jednorodzinnej,
    - b. mieszkaniowej wielorodzinnej,
    - c. usługowej,
    - d. sportu i rekreacji,
    - e. techniczno- produkcyjnej,
    - f. komunikacji samochodowej,
    - g. infrastruktury technicznej,
    - h. ogrodów działkowych,
    - i. zieleni cmentarnej,
    - j. zieleni parkowej,
  - b. rozwój terenów zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług w północnej części strefy,
  - c. stopniową eliminację z obszaru strefy tymczasowej zabudowy małogabarytowej,
- 2. w zakresie kształtowania zabudowy:

- a. dostosowanie istniejącej zabudowy do obowiązujących wymogów techniczno-budowlanych,
- b. nakaz wznoszenia nowych obiektów zgodnie z podstawowymi parametrami kształtowania zabudowy.

Studium odnosi się także do III obszaru rewitalizacji położonego w Lipianach przy ul. Myśluborskiej. Stanowi on część obszaru funkcjonalnego określonego w *Studium* jako **P4- strefa produkcji i usług południowa**.

W obszarze strefy ustala się:

1. w zakresie przeznaczenia terenu: rozwój zabudowy techniczno- produkcyjnej, usługowej, niezbędnych elementów układu komunikacyjnego oraz urządzeń i sieci infrastruktury technicznej,
2. w zakresie kształtowania zabudowy: nakaz wznoszenia nowych obiektów zgodnie z podstawowymi parametrami kształtowania zabudowy.

5. Projekty rewitalizacji

Skuteczna realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lipiany na lata 2017-2023 jest uzależniona od zapewnienia odpowiedniego finansowania. Zgodnie z wymaganiami, stawianymi programom rewitalizacji, konieczne jest zapewnienie komplementarności źródeł finansowania planowanych przedsięwzięć, co w praktyce oznacza umiejętność łączenia środków pochodzących z różnych funduszy europejskich, zarówno regionalnych, jak i krajowych, jak również publicznych i prywatnych źródeł finansowania.

Poniżej wyszczególniono potencjalne źródła finansowania dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lipiany na lata 2017-2023:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, (RPO WZP 2014-2020) z podziałem na dwa fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
- Program Operacyjny Obszarów Wiejskich,
- budżet własny Gminy,
- środki prywatne (wkład własny przedsiębiorców aplikujących o dotację z funduszy unijnych na projekty objęte LPR).

W toku prac nad LPR opracowano 31 projektów. Dotyczą one najważniejszych aspektów rewitalizacji: integracji społecznej, gospodarki, rynku pracy, sfery technicznej i środowiskowej.

Tabela 25. Projekty rewitalizacyjne według typu wnioskodawców

Wnioskodawca	Wartość oczekiwanego dofinansowania UE	Wartość projektów ogółem	Liczba projektów
Jednostka samorządu terytorialnego (Gmina Lipiany)	2 136 000,00	3 410 000,00	6
Organizacje pozarządowe	6 629 345,00	8 159 300,00	9
Wspólnoty mieszkaniowe	4 126 500,00	4 975 000,00	8
Jednostka samorządu terytorialnego oraz wspólnoty mieszkaniowe	3 388 950,00	3 987 000,00	1
Podmioty prywatne	9 500 000,00	11 600 000,00	2
Jednostki komunalne	6 810 455,00	8 012 300,00	3
Administracja rządowa (Policja)	272 000,00	320 000,00	1
Spółdzielnia mieszkaniowa	110 000,00	220 000,00	1
Suma końcowa	32 973 250,00	40 683 600,00	31

Źródło: opracowanie własne.

Niniejszy rozdział Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany na lata 2017-2023 składa się z czterech części: opisu projektów rewitalizacji (5.1), opisu komplementarności projektów (5.2), indykatywnych ram finansowania (5.3) oraz harmonogramu realizacji LPR (5.4).

5.1. Opis projektów rewitalizacyjnych

W tej części Programu projekty prezentowane są zgodnie z ich lokalizacją: najpierw projekty dla obszaru Lipiany – Stare Miasto (5.1.1), następnie dla pozostałych obszarów rewitalizacji (5.1.2), projekty ponadlokalne oddziałujące na obszary rewitalizacji (5.1.3) oraz projekty komplementarne, spoza obszaru rewitalizacji i niefinansowane ze środków RPO (5.1.4). W każdej z części najpierw przedstawiono projekty główne, a następnie projekty uzupełniające.

5.1.1. I obszar rewitalizacji: Lipiany, Stare Miasto

Stare Miasto w Lipianach jest obszarem wymagającym podjęcia wielu działań o charakterze komplementarnym.

Przeprowadzona diagnoza wykazała stany kryzysowe wynikające - z wyższego niż przeciętnie w gminie - poziomu korzystania przez mieszkańców Starego Miasta z pomocy społecznej, poziomu bezrobocia, w tym długotrwałego oraz technicznej degradacji średniowiecznych budynków i infrastruktury komunalnej.

Jednocześnie, w toku prowadzonych konsultacji, stwierdzono bardzo niski poziom zaangażowania mieszkańców w prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji. Dodatkowo, wizje lokalne ujawniły zły stan techniczny i estetyczny budynków, a zwłaszcza śródmiejskich podwórek, który przede wszystkim wynika z niskiego poziomu sąsiedzkiej współpracy mieszkańców na rzecz części wspólnych nieruchomości.

W toku prac Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji ujawniły się dwa dążenia. Po pierwsze, niemal wszyscy uczestnicy akceptowali konieczność technicznej odnowy zdegradowanej zabudowy Starego Miasta, która ze względu na jej zabytkowy charakter jest bardzo kosztowna. Po drugie zaś, zgłaszane były projekty odpowiadające na potrzeby o charakterze społecznym, np. budujące tożsamość społeczności (np. projekt „O czym szepczą kamienie”), czy też wsparcia dla działań tę społeczność rozwijających (np. organizacja imprez kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych).

Planowane projekty dla **I obszaru rewitalizacji – Lipiany, Stare Miasto**, obejmują 15 przedsięwzięć.

Tabela 26. Rodzaje projektów planowane dla I obszaru rewitalizacji: Lipiany, Stare Miasto

Wnioskodawca	Projekty główne		Projekty uzupełniające		Razem
	„twarde”	„miękkie”	„twarde”	„miękkie”	
jednostka komunalna				1	1
organizacja pozarządowa	1		1	2	4
inwestor prywatny	1				1
samorząd terytorialny	2	2			4
wspólnota mieszkaniowa	3				3
samorząd oraz wspólnota	1				1
zespólna administracja rządowa			1		1
Razem	8	2	2	3	15

Źródło: opracowanie własne.

Spośród 15 projektów, 10 uznano za projekty główne, a 5 za projekty uzupełniające. W tej liczbie, 10 projektów dotyczyło działań infrastrukturalnych, a 5 działań „miękkich”.

3 projekty złożyły wspólnoty mieszkaniowe, a 4 samorząd terytorialny (Gmina Lipiany). Dalsze 4 projekty złożyły organizacje pozarządowe, 2 projekty zgłosiły jednostki komunalne Gminy Lipiany, a po jednym inwestor prywatny, zespolona administracja rządowa (Policja) oraz samorząd terytorialny wspólnie ze wspólnotami mieszkaniowymi.

Projekty główne w I obszarze rewitalizacji: Lipiany, Stare Miasto

Tytuł projektu:	<i>Program integracji mieszkańców "Otwarte podwórka" i wspólne działania upiększające i integracyjne dla mieszkańców.</i>	
G1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>I Obszar, Lipiany, Stare Miasto</i>
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<i>Gmina Lipiany</i> <i>Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
Integracja i aktywizacja mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Dla dzieci będą to: <ul style="list-style-type: none"> • Konkursy artystyczne realizowane na podwórkach • Konkursy i wystawy fotograficzne, malarskie, rysunkowe • Happeningi Dla osób dorosłych: <ul style="list-style-type: none"> • Kawiarenki sąsiedzkie • Warsztaty plenerowe np. artystyczne, gastronomiczne • Akcje i konkursy upiększania podwórek • Spotkania z ciekawymi ludźmi. Wartością dodaną powyższego projektu będzie zagospodarowanie wspólnej przestrzeni poddanej rewitalizacji w obszarze rewitalizowanym. Projekt przyczyni się to do aktywizacji społeczeństwa i odnowieniu swojego otoczenia poprzez wspólną pracę wielu podmiotów. Wszyscy potencjalni uczestnicy posiadają bardzo szerokie doświadczenie w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych i społecznych. Zainicjowanie działań mających na celu dokonanie zmian w najbliższym otoczeniu mieszkańców stref rewitalizowanych uwidoczni pozytywny, drzemiący kapitał ludzki, jak i		

przestrzenny. Może pokazać walory starej zabudowy i sposobu jego zagospodarowania dla pozostałych mieszkańców gminy Lipiany jak również przyjezdnych gości.

Jednym z problemów społecznych Lipian jest brak integracji sąsiadów zamieszkujących obszar rewitalizowany oraz starzenie się społeczeństwa.

Jednocześnie obszar objęty rewitalizacją ma bardzo duży potencjał architektoniczny. Zaczysne i pięknie położone podwórka, częściowo z widokiem na jezioro, niosą za sobą potencjał integracji mieszkańców oraz organizacji części działań społecznych bardzo blisko nich. Obecnie podwórka w większości stanowią własność gminy, przez co są bardzo zaniedbane. Odpowiednio zagospodarowane niosą za sobą potencjał turystyczny.

Grupa docelowa

Działania projektu zostaną skierowane zarówno do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z terenu obszaru rewitalizowanego. Działania zostaną dostosowane do specyfiki grupy docelowej.

Sposób oceny uzyskanych rezultatów

Wskaźniki produktu/rezultatu:	- liczba uczestników - liczba zorganizowanych imprez integracyjnych
-------------------------------	--

Źródła finansowania:

Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
30 000,00	170 000,00	0	200 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ 2014-2020 Działanie 4.5		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Program edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców	
G2 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	GMINA LIPIANY PLAC WOLNOŚCI 1 74-240 LIPIANY	
Realizowane cele szczegółowe LPR	<p>3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania</p> <p>3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich</p> <p>4.1. Szkolenia i programy edukacyjne promujące zachowania proekologiczne</p> <p>4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych</p>	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Podniesienie świadomości ekologicznej dzieci młodzieży i osób dorosłych z obszarów rewitalizowanych gminy Lipiany. Systematyczne podniesienie jakości środowiska naturalnego w gminie Lipiany, poprzez zachowania proekologiczne mieszkańców zamieszkujących tereny rewitalizowane. Działania projektu zostaną skierowane zarówno do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z terenu obszaru rewitalizowanego. Działania zostaną dostosowane do specyfiki grupy docelowej.</p> <p>Dla dzieci będą to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wycieczki do nowo zbudowanej oczyszczalni ścieków • Pogadanki • Konkursy <p>Dla osób dorosłych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wycieczki do nowo zbudowanej oczyszczalni ścieków • Warsztaty dotyczące odnawialnych źródeł energii • Spotkania dotyczące możliwości uzyskania dofinansowania na ekologiczne ogrzewanie <p>W zakresie ekologii gmina Lipiany boryka się z problemem związanym z czadem oraz ze ściekami.</p> <p>W większości gospodarstw domowych w obszarach rewitalizowanych w ramach ogrzewania funkcjonują piece, w których mieszkańcy opalają węglem lub odpadami z gospodarstw i działalności gospodarczej. Takie działania wynikają nie tylko z kosztów zmiany opału grzewczego ale również z niskiej świadomości ekologicznej. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku wrzucania do ścieków nie tylko biologicznych odpadów czy rozpuszczających się w wodzie. W oczyszczalni znajdują się również</p>		

<p>ścierki i np. chusteczki dla dzieci. Skala problemu jest atak duża, że niszczy i zagraża prawidłowemu funkcjonowaniu oczyszczalni ścieków.</p>			
<p>Grupa docelowa</p>			
<p>Działania projektu zostaną skierowane zarówno do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z terenu obszaru rewitalizowanego. Działania zostaną dostosowane do specyfiki grupy docelowej</p>			
<p>Sposób oceny uzyskanych rezultatów</p>			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<p>- liczba uczestników - liczba dzikich wysypisk śmieci w rewitalizowanych obszarach</p>		
<p>Źródła finansowania:</p>			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
9 000,00	51 000,00	0	60 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 4.5		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Remont Kościoła w Lipianach	
G3 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto Lokalizacja: dz. nr ew. gr. 221 obręb 2 Lipiany
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<i>Parafia pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny ul. Kościuszki 29, 74–240 Lipiany</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Celem jest odpowiednie zabezpieczenie, odbudowa i przywrócenie stanu technicznego zabytku, prace przy nim należy podjąć jak najszybciej.</p> <p>Główne działania rewitalizacyjne powinny obejmować przede wszystkim prace budowlane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remont wieży kościoła wraz z konserwacją ceglanych elewacji; • Remont więźby dachowej poprzez wymianę uszkodzonych elementów i uzupełnienie ubytków w drewnianej konstrukcji więźby; • Wymiana pokrycia dachowego; • Konserwacja drewnianego stropu; • Renowacja stolarki drzwiowej całego obiektu; • Orynowanie; • Odnowienie elewacji. <p>Rewitalizacji wymaga również wnętrze kościoła: należy usunąć kołatkę, odnowić sklepienie i obraz pochodzący z początku XIX w. rzeźby ewangelistów z XV w., ołtarz główny i ołtarze boczne, ławki, ambonę, zabytkowe organy, chóru, XIX – wieczne witraże, zgar i jego mechanizm, dzwon, rozety, płaskorzeźby, posadzkę, itp.</p> <p>Ponadto należy przeprowadzić badania archeologiczne w celu zbadania podziemi i krypt znajdujących się pod zabytkową budowlą. Ogólny stan techniczny obiektu wymaga natychmiastowej interwencji celem wykonania wszystkich ww. zadań, co pozwoli przywrócić dawny wygląd i odpowiedni stan techniczny obiektu. Nie powodując przy tym dalszego procesu degradacji i niszczenia. Należałoby także wyposażyć obiekt w sanitariaty i ogrzewanie.</p> <p>Powinno się także zadbać o tereny wokół zabytku: wyłożyć kostką granitową ciągi komunikacyjne, np. schody i drogi.</p> <p>Od jednostek samorządowych oczekujemy również wsparcia w przygotowywaniu wniosków aplikacyjnych do Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Lidera Pojezierza oraz wsparcia finansowego.</p> <p>Parafia w Lipianach należy do gmin bardzo ubogich, ponieważ jest to obszar popegeerowski. Z tego też powodu występują tu liczne zaniedbania społeczne. Kościół stanowi miejsce nie tylko kultu</p>		

<p>religijnego, ale też odbywają się w nim liczne występy okolicznościowe związane ze świętami narodowymi, spektakle kultywujące rodzime tradycje i obyczaje. Tego typu spotkania integrują społeczeństwo i rozwijają jego poziom intelektualny. Umacniają też poczucie więzi z Małą Ojczyzną, uczą patriotyzmu. Jednak obiekt ten wymaga gruntownego remontu. Obecnie stanowi zagrożenie dla uczestników tego typu spotkań,</p> <p>Decyzją nr KI.V. – 0/237/57 z dnia 1957-02-25 kościół został wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa zachodniopomorskiego prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie pod nr 222. Obiekt na suficie wewnątrz posiada odeskowanie ozdobione malowidłami ornamenty roślinne. Niestety nieszczelność dachu spowodowała poważnie zacieki, które świadczą o złym stanie poszycia dachowego i elewacji. Społeczność Lipian i parafia nie poradzą sobie z kosztowną rewitalizacją. Już sześciokrotnie pisano projekty i próbowano pozyskać środki zewnętrzne z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jednak mimo wysokiej oceny wniosku, nie otrzymaliśmy dotacji. Zadanie jest bardzo kosztowne. Wymaga milionowych nakładów.</p>			
Grupa docelowa			
Wierni z parafii w Lipianach, mieszkańcy miasta, turyści.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<p>- powierzchnia użytkowa obiektu, wpisanego do rejestru zabytków, poddana pracom konserwatorskim w poszczególnych latach (w stosunku do roku 2017 w metrach kwadratowych)</p> <p>- wzrost liczby turystów odwiedzających kościół (w 2023 w stosunku do 2017 roku)</p>		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
0	4 250 000,00	750 000,00	5 000 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	<p>POIŚ-Działanie 8.1</p> <p>RPOWZ Działanie 4.1</p> <p>RPO WZ Działanie 9.3</p> <p>ŚRODKI KRAJOWE - MKiDN – Ochrona zabytków</p>		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	<i>Rewitalizacja centralnych ulic i Starego Miasta - Remont obiektów szkolnych</i>	
G4 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>I Obszar, Lipiany, Stare Miasto</i> Lokalizacja: dz. nr ew. gr. 350/2 obręb 2 Lipiany
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<i>Gmina Lipiany</i> <i>Plac Wolności 1</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Celem projektu jest: kompleksowy remont sali gimnastycznej „dużej” i „małej” z dostosowaniem do pełnienia nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i wychowawczych, tak aby pełniły rolę obiektu sportowego i auli</p> <p>1. Wyremontowanie Sali gimnastycznej dużej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomalowanie ścian, remont sufitu, cyklinowanie parkietu, wyremontowanie sceny, odgrzybienie pomieszczeń przylegających do Sali gimnastycznej czyli szatnie, magazynków do przechowywania sprzętu sportowego, pokój nauczycieli - wykonanie elewacji zewnętrznej <p>2. Wyremontowanie małej Sali gimnastycznej i warsztatu konserwatora stanowiący integralną część budynku z salą</p> <ul style="list-style-type: none"> - zerwanie starej podłogi i położenie nowej nawierzchni na sali - odgrzybianie i malowanie ścian - wyremontowanie szatni i pomieszczeń na sprzęt sportowy - usunięcie pęknięć na całej wysokości budynku - położenie elewacji zewnętrznej - wymiana pokrycia dachowego <p>3. remont ogrodzenia wokół szkoły</p> <p>Dotychczasowe działania nie obejmowały kompleksowego remontu tych budynków. Były one wycinkowe.</p>		
Grupa docelowa		
<p>W skład Zespołu Szkół w Lipianach wchodzi Oddział Przedszkolny, Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego, Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące. Organem prowadzącym jest Gmina Lipiany. Zajęcia edukacyjne odbywają się w 5 budynkach. Obecnie do placówki uczęszcza łącznie 487 uczniów.</p> <p>Szkoła postrzegana jest w środowisku nie tylko jako miejsce spełniania obowiązku szkolnego ale również jako animator działań o charakterze edukacyjnym, rekreacyjnym, sportowym dla społeczności lokalnej, jako ośrodek integrujący dzieci, młodzież, rodziców i ich opiekunów.</p> <p>Niestety stan obiektów szkolnych nie zachęca a w niektórych sytuacjach wręcz uniemożliwia podejmowanie tego typu przedsięwzięć. Udostępnienie obiektów sportowych jest ograniczone ze</p>		

względu na ich stan techniczny. Ostatnie remonty datują się na lata osiemdziesiąte. Przy czym należy zaznaczyć że 3 z 5 obiektów wybudowano przed 1945 rokiem (nie są wpisane do rejestru zabytków, znajdują się jednak w zabudowie starego miasta). Szkoła ze względu na zły stan techniczny „małej” sali gimnastycznej- pękające ściany budynku, nieprzyjemny zapach, zły stan podłogi i „dużej” sali gimnastycznej, która była wykorzystywana też w charakterze auli szkolnej ze sceną zmuszona jest z wielu działań rezygnować. Placówka od kilku lat boryka się z niżem demograficznym i ma trudności z pozyskaniem uczniów do klas licealnych. Młodzi ludzie emigrują do większych miast a w miasteczku pozostaje starzejące się społeczeństwo. Stworzenie odpowiednich warunków do nauki, wypoczynku uprawiania sportu praca z uczniami nad tożsamością lokalną poprzez angażowanie w rodzinne, pokoleniowe przedsięwzięcia może ten proces zahamować.

Ograniczone możliwości realizacji działań o charakterze rekreacyjnym, edukacyjnym, sportowym negatywnie wpływają również na aktywizowanie lokalnego środowiska. Szkolne przedstawienia teatralne, wystawy o historii szkoły, miasta, spotkania typu apele szkolne w których uczestniczą rodzice, opiekunowie czy lokalna społeczność, zaprzyjaźnieni lokalni przedsiębiorcy, wspólne zabawy, dyskoteki, realizacja projektów edukacyjnych to wszystko m.in. działania które muszą być realizowane poza terenem szkoły z powodu braku odpowiednich pomieszczeń (auli). Remont i przystosowanie sal gimnastycznych umożliwi udostępnianie sal na potrzeby społeczności – aerobik, kursy judo dla najmłodszych, kursy tańca, gra w szachy, brydża sportowego, koszykówka dla juniorów i seniorów, spotkania pokoleniowe.

Dodać należy że zły stan murów otaczających placówkę, wygląd elewacji nie poprawia estetyki ulicy i ma wpływ na postrzeganie miasta przez potencjalnych turystów.

Sposób oceny uzyskanych rezultatów

Wskaźniki produktu/rezultatu:	- liczba obiektów poddanych remontowi - powierzchnia użytkowa poddana remontom - wzrost liczby uczniów w liceum ogólnokształcącym
-------------------------------	---

Źródła finansowania:

Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
82 500,00	467 500,00	0	550 000,00

Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
-------------------------------	----------------------------

Rok rozpoczęcia projektu	Rok zakończenia projektu
2018	2023

Tytuł projektu:	Rewitalizacja części wspólnych nieruchomości na Starym Mieście	
G5 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto Lokalizacja: Obręb II Lipiany (numery działek obok nazw wspólnot)
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<p><i>Partnerstwo Wspólnot Mieszkaniowych (16 wspólnot z Lipian):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Wspólnota Mieszkaniowa Kościuszki 18, dz. Nr 220</i> 2. <i>Wspólnota Mieszkaniowa Kościuszki 35, dz. Nr 231/1</i> 3. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Pod Basztą” Jedności Narodowej 46, dz. Nr 398</i> 4. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Piątka” ul. Jedności Narodowej 56, dz. Nr 197</i> 5. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Stokrotka” ul. Traugutta 1, dz. Nr 304</i> 6. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Ratusz” Pl. Wolności 5 i 5A, dz. Nr 374</i> 7. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Alternatywa” Pl. Wolności 6 i 6A, dz. Nr 376</i> 8. <i>Wspólnota Mieszkaniowa Plac Wolności 12 i 12A, dz. Nr 213</i> 9. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Bartek II” Pl. Wolności 18, dz. Nr 201/6</i> 10. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Astra” Pl. Wolności 19 i 19A, dz. Nr 201/7</i> 11. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Pod Lipą” ul. Mickiewicza 7, dz. Nr 387</i> 12. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Jeziorany – 1” ul. Mickiewicza 15, dz. Nr 309/1</i> 13. <i>Wspólnota Mieszkaniowa Szkolna 15 i 15A, dz. Nr 341</i> 14. <i>Wspólnota Mieszkaniowa Armii Krajowej 10, dz. Nr 271</i> 15. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Arka” ul. Sienkiewicza 19 – 25, dz. Nr 406/8</i> 16. <i>Wspólnota Mieszkaniowa „Centrum” Plac Wolności 14 i 15. Dz. Nr 209 i 210</i> 	
Realizowane cele szczegółowe LPR	<ol style="list-style-type: none"> 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych 	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Wymiana pokrycia dachowego, zakończenie termomodernizacji budynku Kościuszki 18., Wymiana pokrycia dachowego, odnowienie ściany frontowej i termomodernizacja ściany tylnej, odnowienie bram i klatki schodowej budynku Kościuszki 35, likwidacja zdegradowanych budynków gospodarczych i zagospodarowanie działki siedliskowej., Odrestaurowanie ściany frontowej i termomodernizacja ściany tylnej budynku J. Narod. 46., Termomodernizacja i odnowienie klatki schodowej budynku Jedn. Narod. 56 i poprawa zagospodarowania przestrzeni przy budynku, odtworzenie drogi dojazdowej do budynku., Termomodernizacja ścian budynku Traugutta 1., Odnowienie klatki schodowej i zagospodarowanie działki siedliskowej., Zakończenie termomodernizacji budynku Plac Wolności 6, likwidacja zdegradowanych budynków gospodarczych i zagospodarowanie działki siedliskowej., Zakończenie termomodernizacji budynku Plac Wolności 12, likwidacja zdegradowanych budynków gospodarczych i zagospodarowanie działki siedliskowej., Zagospodarowanie działki siedliskowej przy budynkach Plac Wolności 18 oraz 19 i 19A. Zakończenie</p>		

termomodernizacji budynku Mickiewicza 7 i zagospodarowanie działki siedliskowej przy budynku., Zagospodarowanie przestrzeni przy budynku Mickiewicza 15., Zakończenie termomodernizacji budynku Szkolna 15 i 15A oraz zagospodarowanie działki siedliskowej przy budynku., Zakończenie termomodernizacji budynku Armii Krajowej 10 oraz zagospodarowanie działki siedliskowej przy budynku., Zakończenie termomodernizacji budynku Sienkiewicza 19 – 25 oraz zagospodarowanie działki siedliskowej przy budynku., Wymiana pokrycia dachowego, odnowienie ściany frontowej i termomodernizacja ściany tylnej, odnowienie wejść i klatki schodowej budynku Plac Wolności 14 i 15, likwidacja zdegradowanych budynków gospodarczych i zagospodarowanie działki siedliskowej.			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy Starego Miasta w Lipianach			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
0	1 003 000,00	177 000,00	1 180 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Rewitalizacja Starego Miasta i centralnych ulic Lipian	
G6 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto Lokalizacja: Obręb II Lipiany (numery działek umieszczono obok adresów nieruchomości)
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Lipiany oraz wspólnoty mieszkaniowe WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE: PLAC WOLNOŚCI 10 dz. nr 243, PLAC WOLNOŚCI 11, dz. nr 214 NIEPODLEGŁOŚCI 1, dz. nr 269 NIEPODLEGŁOŚCI 10, dz. nr 261 ARMII KRAJOWEJ 36, dz. nr 377 ARMII KRAJOWEJ 38, dz. nr 379/1 CIASNA 5, dz. nr 369 JEDNOŚCI NARODOWEJ 59, dz. nr 293/1 ARMII KRAJOWEJ 47, dz. nr 288 ARMII KRAJOWEJ 39, dz. nr 285/1 PLAC WOLNOŚCI 9, dz. nr 242/7 ARMII KRAJOWEJ 45, dz. nr 287 JEDNOŚCI NARODOWEJ 67, dz. nr 296/2 OŚWIĘCIMSKA 13, dz. nr 251 SZKOLNA 23A, dz. nr 349 BUDYNKI GMINNE: TRAUGUTTA 1, dz. nr 364/2 JEDNOŚCI NARODOWEJ 61, dz. nr 293/2 ARMII KRAJOWEJ 43, dz. nr 286 JEDNOŚCI NARODOWEJ 40, dz. nr 395/1 ARMII KRAJOWEJ 26, dz. nr 365 ARMII KRAJOWEJ 33, dz. nr 282 ARMII KRAJOWEJ 41, dz. nr 285/2 ARMII KRAJOWEJ 51, dz. nr 309/2 JEDNOŚCI NARODOWEJ 40, dz. nr 392 JEDNOŚCI NARODOWEJ 48, dz. nr 192 KOŚCIUSZKI 8, dz. nr 254 LIPOWA 4, dz. nr 2 NIEPODLEGŁOŚCI 20, dz. nr 257 PLAC WOLNOŚCI 13, dz. nr 212 SIENKIEWICZA 14, dz. nr 192 SIENKIEWICZA 16, dz. nr 191 SZKOLNA 7 dz. nr 338 SZKOLNA 23, dz. nr 348	
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych	
Cel i zakres rzeczowy projektu		

POTRZEBA REMONTÓW BUDYNKÓW TJ. REMONTY DACHÓW , ELEWACJI, WYMIANA STOLARKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ, TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW (OCIEPLENIE BUDYNKÓW) WYMIANA INSTALACJI KANALIZACYJNO WODNEJ – PIONY, WYKONANIE IZOLACJI BUDNKÓW, REMONT KOMINÓW, REMONT KLATEK SCHODOWYCH

Wspólnoty Mieszkaniowe

a. Remont dachów, elewacji , remont klatek schodowych, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej (piony), termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie izolacji budynków, remont kominów, remont klatek schodowych

PLAC WOLNOŚCI 10 – 200 000,00 Zł,
PLAC WOLNOŚCI 11 – 220 000,00 Zł ,
NIEPODLEGŁOŚCI 1 – 140 000,00 Zł,
NIEPODLEGŁOŚCI 10 – 52 000,00 Zł,
ARMII KRAJOWEJ 36 – 150 000,00 Zł,
ARMII KRAJOWEJ 38 – 300 000,00 Zł,
CIASNA 5 – 150 000 Zł,
JEDNOŚCI NARODOWEJ 59 – 80 000,00 Zł,
ARMII KRAJOWEJ 47 – 150 000,00 Zł,
ARMII KRAJOWEJ 39 – 120 000,00 Zł,
PLAC WOLNOŚCI 9 – 120 000,00 Zł,
ARMII KRAJOWEJ 45 - 150 000,00 Zł,
JEDNOŚCI NARODOWEJ 67 – 40 000,00Zł,
OŚWIĘCIMSKA 13 – 200 000,00 Zł,
SZKOLNA 23A – 120 000,00 Zł,
RAZEM WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE 2 342 000,00 Zł

Budynki Gminne

a. Remont dachów, elewacji, remont klatek schodowych, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej (piony), termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie izolacji budynków, remont kominów, remont klatek schodowych:

1. TRAUGUTTA 8 – 60 000,00 Zł,
2. JEDNOŚCI NARODOWEJ 61 – 300 000,00 Zł,
3. ARMII KRAJOWEJ 43 – 120 000,00 Zł,
4. JEDNOŚCI NARODOWEJ 40 – 120 000,00 Zł,
5. ARMII KRAJOWEJ 26 – 50 000,00 Zł,
6. ARMII KRAJOWEJ 33 – 40 000,00 Zł,
7. ARMII KRAJOWEJ 41 – 80 000,00 Zł,
8. ARMII KRAJOWEJ 51 – 150 000,00Zł,
9. JEDNOŚCI NARODOWEJ 34 - 80 000,00 Zł
10. JEDNOŚCI NARODOWEJ 48 – 30 000,00 Zł,
11. KOŚCIUSZKI 8, - 150 000,00 Zł
11. LIPOWA 4 – 200 000,00 Zł,
12. NIEPODLEGŁOŚCI 20 – 40 000,00 Zł,
13. PLAC WOLNOŚCI 13 – 120 000,00 Zł,
14. SIENKIEWICZA 14 -30 000,00Zł,
15. SIENKIEWICZA 16 – 20 000,00 Zł.,
16. SZKOLNA 7 – 15 000,00 Zł,

17. SZKOLNA 23 – 20 000,00 Zł RAZEM BUDYNKI GMINNE – 1 645 000,00			
Grupa docelowa			
GRUPA DOCELOWA TO WSPÓŁWŁAŚCICIELE BUDYNKÓW CZĘSTO NIEZAMOŻNI, W STARSZYM WIEKU, KTÓRYCH ŹRÓDŁEM DOCHODU SĄ EMERYTURY I RENTY, NIE STAĆ ICH NA SFINANSOWANIE KOMPLEKSOWEGO REMONTU BUDYNKU.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
246 750,00	3 388 950,00	351 300,00	3 987 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Rewitalizacja centralnych ulic i Starego Miasta w Lipianach	
G7 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<p style="text-align: center;">I Obszar, Lipiany, Stare Miasto</p> <p style="text-align: center;">Lokalizacja: Dz. II Obręb Lipiany</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Armii Krajowej 40, 40a dz. 460 ob.2 2. Mickiewicza 3 dz. 385 ob.2 3. Jedności Narodowej 23,23a dz. 75/1 ob.2 4. Jedności Narodowej 29 dz. 80 ob.2 5. Kościuszki 33, 33a dz. 233/3 ob.2 6. Plac Wolności 4 dz. 373/1 ob.2 7. Mickiewicza 9 dz. 388 ob.2 8. Mickiewicza 10 dz. 316 ob.2 9. Armii Krajowej 35, 35a dz. 283/1 ob.2 10. Mickiewicza 8 dz. 315/1 ob.2 11. Okrzei 10 dz. 281 ob.2 12. Sienkiewicza 1 dz. 419 ob.2 13. Niepodległości 13, Kościuszki 4 dz. 325 ob.2 14. Niepodległości 11 dz. 324 ob.2 15. Traugutta 9 dz. 274/4 ob.2
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<p>1. Wspólnota Mieszkaniowa ul. Jedności Narodowej 29 w Lipianach; Wspólnota Mieszkaniowa „Jedność” ul. Jedności Narodowej 23, 23a w Lipianach,</p> <p>2. Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Sienkiewicza 1 w Lipianach,;</p> <p>3. Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Traugutta 9 w Lipianach,;</p> <p>4. Wspólnota Mieszkaniowa „Brama” ul. Mickiewicza 3 w Lipianach, Wspólnota Mieszkaniowa „Paproć” ul. Mickiewicza 8 w Lipianach, Wspólnota Mieszkaniowa „NALA” ul. Mickiewicza 9 w Lipianach, Wspólnota Mieszkaniowa ul. Mickiewicza 10 w Lipianach,;</p> <p>5. Wspólnota Mieszkaniowa „Ósemka” ul. Armii Krajowej 35, 35a w Lipianach, Wspólnota Mieszkaniowa Armii Krajowej 40, 40a w Lipianach,;</p> <p>Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Kościuszki 33 ,33a w Lipianach,;</p> <p>6. Wspólnota Mieszkaniowa przy Placu Wolności 4 w Lipianach,;</p> <p>7. Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Okrzei 10 w Lipianach;</p> <p>8. Wspólnota Mieszkaniowa „Wspólna Sprawa” ul. Niepodległości 13, Kościuszki 4 w Lipianach, Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Niepodległości 11.</p>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	<p>3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich</p> <p>3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji</p> <p>4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych</p>	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Budynki wspólnot mieszkaniowych to w zdecydowanej większości zasoby wybudowane przed 1945r. –budownictwo z przełomu XIX i XX w., które są pod nadzorem konserwatorskim.</p> <p>Wyjątkiem są budynki przy ul. Niepodległości 13 i Kościuszki 4. Które zostały oddane do użytku w 1989r. jako mieszkania pracownicze dla nauczycieli z miejscowej Szkoły. Budynki te były budowane</p>		

przy udziale ówczesnych Ochotniczych Hufców Pracy i jakość wykonania budynków była bardzo niska – stąd, pomimo młodego wieku budynków, wymagają one już kompleksowego remontu.

Budynki wybudowane przed 1945r. wymagają bardzo dużych nakładów finansowych, których sami mieszkańcy nie są w stanie zapewnić. Mieszkania w budynkach wspólnot były sprzedawane najemcom w momencie gdy budynki wymagały już kapitalnych remontów i obecnie cały ciężar wyremontowania swoich zasobów spadł na wspólnoty mieszkaniowe, których członkami są w zdecydowanej większości osoby starsze i o niskich dochodach.

Zagospodarowania wymagają również podwórza. Często zabudowane są szopkami – budynkami gospodarczymi w bardzo złym stanie technicznym, często przeznaczonymi już do rozbiórki, jednak wciąż wykorzystywanymi przez mieszkańców jako niezbędne pomieszczenia gospodarcze. Podwórza są zaniedbane i zaśmiecone, w wielu miejscach stoją na nich jeszcze niewykorzystywane już toalety zewnętrzne, które wymagają likwidacji.

Grupa docelowa

Grupą docelową dla projektów będą mieszkańcy wskazanych wspólnot mieszkaniowych – w większości osoby starsze, samotne i rodziny o niskich dochodach.

Sposób oceny uzyskanych rezultatów

Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem)
-------------------------------	--

Źródła finansowania:

Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
242 000,00	1 870 000,00	88 000,00	2 200 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Remont dachu i ocieplenie budynków na Placu Wolności 14 i 15		
G8 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto dz. nr ew. gr. 213, obr. 2 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	<i>Wspólnota mieszkaniowa „Centrum” Plac Wolności 14 i 15, Lipiany</i>		
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Przedmiotem działania jest remont dachu, kominów, wykonanie przyłącza gazowego do budynku wspólnoty.			
Grupa docelowa			
Współwłaściciele oraz mieszkańcy nieruchomości przy Placu Wolności 14 i 15 w Lipianach.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącznie wartość projektu
	60 000,00	60 000,00	120 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-Działanie 9.3 Środki krajowe z WFOŚ		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2019	

Tytuł projektu:	Zagospodarowanie terenu na cele REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWE wraz z uregulowaniem sieci kanalizacji deszczowej przy Jeziorze Kościelnym		
G9 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto dz. nr ew. gr. 430; 431; 432, obr. 2 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	Gmina Lipiany		
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 4.2. Modernizacja oczyszczalni ścieków 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Celem projektu pn.: Zagospodarowanie terenu z uregulowaniem sieci kanalizacji deszczowej nad Jeziorem Kościelnym, jest przede wszystkim zwiększenie ilości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej nad Jeziorem Kościelnym, a także poprawa estetyki tamtejszego terenu wraz z modernizacją.			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy Starego Miasta oraz turyści.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszaru podlegającego zagospodarowaniu – liczba nowych obiektów turystyczno-rekreacyjnych – wzrost liczby osób odwiedzających Jezioro Kościelne (badania ankietowe (2018 – 2023)) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
150 000,00	450 000,00	0	600 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3 Środki krajowe - WFOŚ		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	

2018		2018	
Tytuł projektu:	<i>Pensjonat - Dom weselny – realizowany w Lipianach, ul. Lipowa 1A</i>		
G10 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>I Obszar, Lipiany, Stare Miasto</i> Lokalizacja: dz. nr ew. gr. 467 obr. 2 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	<i>Agnieszka i Marek Kowalscy</i> <i>ul. Sienkiewicza 5, Lipiany</i>		
Realizowane cele szczegółowe LPR	2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz kształcenie zawodowe związane z turystyką i rekreacją 2.3. Wspieranie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
<p>Celem jest rozwój przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycja będzie ogólnodostępna, w tym dla osób niepełnosprawnych, odnowienie istniejącego obiektu budowlanego w celu utworzenia bazy noclegowej, utworzenie Sali do spotkań kulturalno – edukacyjnych, aktywizacja społeczności lokalnej poprzez utworzenie nowego obiektu użyteczności publicznej, wynajem sali na uroczystości okolicznościowe, poprawienie wizerunku i ożywienie zdegradowanej dzielnicy miasta. Obecny stan tego obszaru miasta jest nieatrakcyjny, zdegradowany. Jest to obszar położony nad samym brzegiem jeziora. Naszym celem jest wzmocnienie pod względem atrakcyjności tego obszaru miasta, poprawienie jego wizerunku. Dzięki temu wzrośnie w naszym mieście liczba turystów, co przyczyni się do dalszego rozwoju i rozpoznawalności naszej miejscowości. Stawiamy na rozwój turystyki aktywnej wykorzystując walory otaczających jezior wzmacniając tym samym lokalny rynek pracy. Pragniemy nadać poprzez kompleksową rewitalizację obiektu w Lipianach przy ul. Lipowej 1a nowe funkcje społeczne, gospodarcze, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Nasze usługi społeczne będą ogólnodostępne, zindywidualizowane i miały lepszą jakość. Naszym hasłem przewodnim będzie: „Każdy jest ważny”.</p>			
Grupa docelowa			
Osoby poszukujące pracy z obszaru rewitalizacji. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, pozostałej części miasta, turyści.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – liczba tworzonych przedsiębiorstw – liczba miejsc pracy – wzrost liczby ofert spędzania wolnego czasu w obszarze rewitalizacji 		
Źródła finansowania:			

Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
0	1 000 000,00	600 000,00	1 600 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPO WZ –Działanie 9.3 PROW oś LEADER		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2019	

Projekty uzupełniające w I obszarze rewitalizacji: Lipiany, Stare Miasto

Tytuł projektu:	Grupa treningowa badmintona	
U1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	<i>Fundacja Na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Moja Młodość” Lipiany, ul. T. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
Utworzenie grupy treningowej badmintona. Udział w licznych turniejach poza szczeblem lokalnym, a tym samym poprawa rozwoju fizycznego dzieci z obszarów rewitalizowanych.		
Grupa docelowa		
<p>- dzieci z obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji oraz uczęszczające do Zespołu Szkół w Lipianach.</p> <p>Potrzeby grupy docelowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrzeba socjalizacji, integracji oraz samorealizacji, - potrzeba odniesienia sukcesu, - potrzeba uprawiania sportów indywidualnych oraz zespołowych, - potrzeba urozmaicenia palety możliwości spędzania czasu wolnego. <p>Bariery istniejące w grupie docelowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bariera finansowa, - bariera komunikacyjna wynikająca z braku firm świadczących usługi transportowe na terenach wiejskich (jedynym środkiem komunikacji publicznej jest autobus szkolny) - bariera mentalna, która znacząco determinuje chęć dziecka do uprawiania sportu. <p>Oczekiwania grupy docelowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przede wszystkim grupa docelowa pragnie odnosić sukcesy w turniejach na szczeblu wyższym niż sportowy szczebel lokalny. 		

Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – liczba uczestników – liczba imprez z udziałem uczestników grupy treningowej – wzrost zadowolenia młodzieży ze sposobów spędzania wolnego czasu (badanie ankietowe 2018-2023) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącznie wartość projektu
27 030,00	4 770,00	0	31 800,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	- ŚRODKI KRAJOWE- MSiT -PROW OŚ LEADER,		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	<i>Amatorski teatr rodziców</i>	
U2 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>I Obszar, Lipiany, Stare Miasto</i>
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	<i>Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka Lipiany, ul. Gen. Józefa Bema 19, 74-240 Lipiany</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Cel: Aktywizacja rodziców i rodzin przedszkolaków, ich włączenie w działania na rzecz rozwoju dzieci oraz społeczności lokalnej poprzez aktywność teatralną.</p> <p>Zakres rzeczowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie Amatorskiego Teatru Rodziców; – aktywizacja i integracja społeczna rodzin; – przygotowanie inscenizacji teatralnych; – organizowanie i prowadzenie warsztatów teatralnych (próby); – wystawianie spektakli teatralnych; – współpraca z innymi teatrami amatorskimi. <p>Projekt realizuje cel szczegółowy nr 1 LPR GL- „Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców oraz poprawa jakości usług publicznych” (Działanie 1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany oraz 1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej).</p>		
Grupa docelowa		
Rodziny przedszkolaków z podobszarów rewitalizacji oraz pozostałych obszarów gminy (około 50 osób).		
Sposób oceny uzyskanych rezultatów		
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zajęć warsztatowych – Uczestnicy, którzy poprawili swoje relacje rodzinne (% z wszystkich uczestników projektu) – Uczestnicy, którzy poprawili swoje relacje z innymi mieszkańcami gminy (% z wszystkich uczestników projektu) 	
Źródła finansowania:		

Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
1 845,00	10 455,00	0	12 300,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	- Środki krajowe- MEN -PROW oś LEADER		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	„O czym szepczą kamienie” – nie da się oddzielić przeszłości od terażniejszości. Przeszłość ożywa.	
U3 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie na Rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj” ul. Tadeusza Kościuszki 29, 74-240 Lipiany	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>W naszej miejscowości istnieje wiele miejsc, które należy ocalić od zapomnienia. Zabytki, cuda natury umierają. Umiera także pamięć o nich. Brakuje także gadżetów promujących Lipiany, jako miejscowości o dużych walorach turystycznych i historycznych. Wśród mieszkańców panuje apatia. Niewielka paleta możliwości spędzania wolnego czasu powoduje stagnację i niską aktywność społeczną. Prowadzi to do uśpienia społeczeństwa, a w konsekwencji do demoralizującego sięgania po używki, pod wpływem których ludzie dążą do samozniszczenia.</p> <p>Stowarzyszenie ma na celu zmianę zaistniałej sytuacji poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • propagowanie pozytywnych wartości społecznych • edukację historyczną, utrzymania pamięci historycznej • umożliwienie zainteresowanym osobom zapoznania się z tradycją, historią i dziedzictwem kulturowym regionu • integrację międzypokoleniową oraz społeczną m.in. poprzez angażowanie w działania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych • nawiązanie współpracy z dawnymi mieszkańcami <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zorganizowanie cyklu rajdów i wycieczek pieszych po historycznej ziemi lipiańskiej, • przygotowanie wystawy ukazującej fotografie z przeszłości i terażniejszości • wytyczenie szlaków turystycznych • zorganizowanie cyklu spotkań edukacyjnych z najmłodszymi i starszymi mieszkańcami, • zorganizowanie pikniku rodzinnego – Biesiada na Rynku • przygotowanie i rozpowszechnienie gadżetów promujących Lipiany i okolice, • wydanie folderów turystycznych, książek ukazujących Ziemię Lipiańską dawniej i dziś. 		
Grupa docelowa		

Mieszkańcy gminy, w tym obszarów rewitalizowanych.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> • liczba uczestników • liczba rajdów i innych imprez • wzrost zadowolenia młodzieży ze sposobów spędzania wolnego czasu (badanie ankietowe 2018-2023) • wzrost wiedzy nt. historii Lipian (ocena wyników konkursów) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącznie wartość projektu
5 625,00	31 875,00	30 000,00	67 500,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW oś LEADER, Program Społecznik		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Stworzenie Browaru Rzemieślniczego	
U4 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	<i>Bractwo Piwowarów Lidera Pojezierza Barlinek, ul. Sądowa 8</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz kształcenie zawodowe związane z turystyką i rekreacją 2.3. Wspieranie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy 2.4. Tworzenie produktów lokalnych	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Cel projektu:</p> <p>Celem projektu pn.: Stworzenie Browaru Rzemieślniczego, przede wszystkim stworzenie miejsca produkcji oraz dystrybucji piwa Zaczynaj, w ramach projektu, który będzie realizowany przez LGD Lider Pojezierza po nazwę „Inkubator kuchenny”, obejmujący swym zaangażowaniem obszar trzynastu członków LGD będzie możliwa lepsza dystrybucja produktu.</p> <p>Rezultat projektu:</p> <p>- powstanie planowanego obiektu i jego efektywne funkcjonowanie. Stworzenie kilku nowych miejsc pracy dla osób z obszarów rewitalizowanych.</p> <p>Zadania prowadzące do osiągnięcia celów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie dokumentów niezbędnych do rozpoczęcia inwestycji, 2. Przeprowadzenie odpowiednich robót budowlanych lub zakup, albo wynajęcie lokalu wraz z jego adaptacją do realizacji wyznaczonego w projekcie zadania – produkcji piwa. 3. Oddanie obiektu do użytku. <p>Dotychczas podejmowane działania doprowadziły do uznania piwa Zaczynaj za markę zasługującą na wpisanie na Listę Produktów Tradycyjnych.</p>		
Grupa docelowa		
<p>Grupa docelowa:</p> <p>- wszyscy chętni, zarówno mieszkańcy Gminy Lipiany oraz zewnętrzni klienci zainteresowani produktem tradycyjnym (puby, sklepy, sieci handlowe).</p> <p>Charakterystyka grupy docelowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Potrzeby: <p>- potrzeba promocji Miasta i Gminy Lipiany,</p>		

<p>- potrzeba uczynienia piwa Zaczynaj rozpoznawaną marką.</p> <p>2. Bariery:</p> <p>- bariera finansowa.</p> <p>3. Oczekiwania:</p> <p>- grupa docelowa pragnie, aby piwo Zaczynaj zaistniało na rynku.</p>			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	-	liczba nowych produktów lokalnych liczba osób kupujących produkt lokalny liczba osób zatrudnionych w nowym podmiocie	
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącznie wartość projektu
50 000,00	400 000,00	100 000,00	550 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW oś LEADER		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2019		2020	

Tytuł projektu:	Modernizacja parkingu przed budynkiem wraz z termomodernizacją budynku Komisariatu Policji w Lipianach	
U5 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	I Obszar, Lipiany, Stare Miasto Lokalizacja: dz. nr ew. gr. 195, obr. 2 Lipiany
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	Komisariat Policji w Lipianach, ul. Jedności Narodowej 54, 74-240 Lipiany	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Celem projektu jest dokonanie wymaganych prac remontowych, które polepszą warunki techniczne przed i wewnątrz budynku Komisariatu Policji.</p> <p>Rezultat projektu, to poprawa warunków na terenie obiektu Komisariatu Policji.</p> <p>Zadania prowadzące do osiągnięcia celów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie dokumentów niezbędnych do rozpoczęcia inwestycji celu publicznego – kosztorys inwestorski, projekt budowlany. 2. Przeprowadzenie odpowiednich robót budowlanych. <p>Dotychczas podejmowane działania ograniczyły się do usunięcia roślinności dziko rosnącej na terenie parkingu, ale ze względu na brak środków finansowych, prace zakończono na tym zadaniu. Odnośnie termomodernizacji obiektu, Komisariat uzyska wsparcie Wojewódzkiej Komendy Policji, ale nie na wszystkie planowane przedsięwzięcia. Ze względu na brak środków finansowych, Komisariat nie podejmie tych przedsięwzięć samodzielnie.</p>		
Grupa docelowa		
<p>Problem, którym zamierzamy się zająć, polega na poprawieniu stanu technicznego parkingu przed Komisariatem Policji w Lipianach, z którego korzystają na co dzień obywatele oraz funkcjonariusze Policji. Dodatkowo zależy nam na poprawieniu warunków wewnątrz posterunku poprzez termomodernizację obiektu.</p> <p>Źródło problemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - codzienna eksploatacja parkingu o powierzchni około 300 m², który nie podlegał żadnym remontom od dłuższego czasu, - wysokie koszty ogrzewania obiektu w sezonie grzewczym, spowodowane nieszczelnością budynku oraz posiadaniem pieca węglowego. <p>Skala problemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - problem dotyczy wszystkich mieszkańców korzystających z pomocy Komisariatu oraz pracowników obiektu. 		

<p>Grupa docelowa: - wszyscy mieszkańcy Gminy Lipiany oraz przyjezdni. Charakterystyka grupy docelowej: 1. Potrzeby: - potrzeba bezpieczeństwa, - niskoemisyjność obiektu, - potrzeba komfortu pracy w warunkach bezpiecznych dla zdrowia pracowników oraz funkcjonariuszy, - potrzeba posiadania estetycznego Komisariatu Policji, który swoim wyglądem nie odstraszałby obywateli. 2. Bariery: - bariera finansowa. 3. Oczekiwania: - grupa docelowa oczekuje rychłego dokonania modernizacji obiektu, ze względu na potrzeby bieżące.</p>			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	– powierzchnia użytkowa podlegająca remontowi – liczba remontowanych obiektów – zmniejszenie zużycia energii cieplnej (po remoncie w stosunku do sytuacji sprzed remontu).		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
48 000,00	272 000,00	0	320 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	POLiŚ, Poddziałanie 1.3.1 RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

5.1.2. Projekty w pozostałych obszarach rewitalizacji

W pozostałych obszarach rewitalizacji planowana jest realizacja 8 projektów. 5 projektów zaplanowano dla II obszaru rewitalizacji w Lipinach przy ul. Sikorskiego. Wszystkie te projekty mają charakter twardy związany z pracami remontowymi. 4 projekty uznano za główne, a jeden za uzupełniający.

W III obszarze rewitalizacji (Lipiany, ul. Myśluborska) zaplanowano 2 główne projekty inwestycyjne, zaś w IV (wieś Wołczyn) jeden projekt główny o charakterze twardym.

Projekty w II obszarze rewitalizacji: Lipiany, ul. Sikorskiego

Tytuł projektu:	<i>Inwestycja w budynek zlokalizowany przy ul. Sikorskiego 6 w Lipianach</i>	
G1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>II Obszar, Lipiany, ul. Sikorskiego</i> dz. nr ew. gr. 32, obr. 3 Lipiany
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<i>Wspólnota mieszkaniowa „Jeziorany”</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Budynek Wspólnoty Mieszkaniowej znajduje się w złym stanie technicznym. Obiekt został wybudowany w okresie przedwojennym i od tego czasu nie był w wystarczający sposób remontowany. Budynek jest jednopiętrowy z poddaszem użytkowym niezamieszkałym. W budynku znajdują się trzy mieszkania własnościowe. Dwa mieszkania usytuowane są na parterze i jedno na pierwszym piętrze.</p> <p>a) Pokrycia dachowe: Dach dwuspadowy, pokryty dachówką cementową, konstrukcja drewniana, stwierdzono liczne przecieki, popękane kominy, konstrukcja nie zachowuje liniowości, rynny i rury spustowe skorodowane ZALECENIA: pokrycie i opierzenia kwalifikują się do wymiany. Rury spustowe należy natychmiast wymienić. Pokrycie dachowe należy wymienić.</p> <p>b) Stan techniczny komina, ścian komina (na całej długości) i okładzin komina, których powierzchnia wchodzi w kontakt z otoczeniem lub zewnętrznym środowiskiem: Stan techniczny bardzo zły ZALECENIA: kominy kwalifikują się do naprawy.</p> <p>c) Elementy konstrukcyjne dachu: konstrukcja drewniana, krokwie częściowo zmuszale. ZALECENIA: konieczna wymiana lub wzmocnienie osłabionych elementów konstrukcji dachowej, konieczna impregnacja. Powinno wykonać się szczegółową inwentaryzację osłabionych elementów.</p> <p>d) Stropy między kondygnacjami: stropy drewniane, nad piwnicą sklepienia łukowe, częściowo widoczne próchno.</p>		

<p>ZALECENIA: belki konstrukcyjne kwalifikują się do przeglądu.</p> <p>e) Stan fundamentów i ścian zewnętrznych piwnic. Stan techniczny: fundamenty kamienno-ceglane na zaprawie wapienno-cementowej. Widoczne pęknięcia ścian nośnych, szczególnie od strony podwórka. Świadczy to o nierównomiernym osiadaniu budynku.</p> <p>ZALECENIA: Remont kapitalny fundamentów, izolacji ścian i posadzek części piwnicznej. Należy wykonać nową izolację przeciwwodną,</p> <p>f) Stan ścian zewnętrznych ponad poziomem piwnic; okładziny, tynki, urządzenia zamocowane do ścian:</p> <p>Stan techniczny: Ściany zewnętrzne popękane, liczne rysy świadczące o naruszeniu ciągłości murów konstrukcyjnych.</p> <p>ZALECENIA: Konieczne jest wzmocnienie ścian murowanych, uzupełnienie ubytków/ pierwszym etapem powinna być naprawa i wzmocnienie fundamentów/ kompleksowa naprawa nadproży okiennych, termomodernizacja obiektu (docieplenie)</p> <p>g) Stan ścian wewnętrznych: ściany z cegły ceramicznej, tynki cementowo-wapienne.</p> <p>ZALECENIA: ściany wewnętrzne częściowo kwalifikują się do remontu, tynki na klatce schodowej kwalifikują się do wymiany.</p> <p>h) Klatki schodowe, spoczniki między kondygnacjami.</p> <p>Klatki schodowe o konstrukcji drewnianej, stopnie i balustrady drewniane. Nie spełniają obowiązujących przepisów i norm.</p> <p>ZALECENIA: wymiana konstrukcji, okładzin, balustrad schodowych.</p> <p>i) Podłogi i posadzki:</p> <p>Posadzki drewniane, cementowe. Stan podłóg drewnianych średni</p> <p>ZALECENIA: wymiana desek podłogowych, ewentualna wymiana legarów.</p> <p>j) Stolarka zewnętrzna – częściowo wymieniona.</p> <p>ZALECENIA: okna drewniane kwalifikują się do wymiany</p> <p>k) Stolarka wewnętrzna – stan zróżnicowany, część drzwi wymieniona.</p> <p>ZALECENIA: wymiana pozostałych drzwi wewnętrznych</p> <p>l) Stan techniczny pomieszczeń specjalnych: istniejące pomieszczenia mieszczące się w piwnicy są w bardzo złym stanie technicznym.</p>			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Współwłaściciele nieruchomości.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu

0	510 000,00	90 000,00	600 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2020	

Tytuł projektu:	Remont budynku przy ul. Sikorskiego 20		
G2 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	II Obszar, Lipiany, ul. Sikorskiego dz. nr ew. gr. 140, obr. 3 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	<i>Wspólnota Mieszkaniowa „Pod Lipami”</i>		
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Remontu wymagają budynki gospodarcze, dach, klatka schodowa oraz piwnica. Dodatkowo potrzebna jest wymiana drzwi do budynku oraz zagospodarowanie podwórka, doprowadzenie przyłączy gazowych do posesji. Na rozwiązanie wymienionych problemów potrzebne są środki finansowe.			
Grupa docelowa			
Współwłaściciele i mieszkańcy nieruchomości.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
0	310 000,00	55 000,00	365 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2020	

Tytuł projektu:	Remont kapitalny nieruchomości przy ul. Sikorskiego 7a		
G3 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	II Obszar, Lipiany, ul. Sikorskiego działka nr 29/1 obręb 3 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	Wspólnota mieszkaniowa, Lipiany ul. Sikorskiego 7a		
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Remont dachów, elewacji, remont klatek schodowych, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej (piony), termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie izolacji budynków, remont kominów, remont klatek schodowych.			
Grupa docelowa			
GRUPA DOCELOWA TO WSPÓŁWŁAŚCICIELE BUDYNKÓW CZĘSTO NIEZAMOŻNI, W STARSZYM WIEKU, KTÓRYCH ŹRÓDŁEM DOCHODU SĄ EMERYTURY I RENTY, NIE STAĆ ICH NA SFINANSOWANIE KOMPLEKSOWEGO REMONTU BUDYNKU.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/resultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
3 000,00	51 000,00	6 000,00	60 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Remont nieruchomości przy ul. Sikorskiego 9 i 18 w Lipianach	
G4 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	II Obszar, Lipiany, ul. Sikorskiego II Obręb Lipiany Sikorskiego 9 dz. 4/9 ob.3, Sikorskiego 18 dz. 148 ob.3
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Sikorskiego 9 w Lipianach, Wspólnota Mieszkaniowa „Aleks” przy ul. Sikorskiego 18 w Lipianach;	
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Budynki wspólnot mieszkaniowych to w zdecydowanej większości zasoby wybudowane przed 1945r. –budownictwo z przełomu XIX i XX w., które są pod nadzorem konserwatorskim.</p> <p>Budynki wybudowane przed 1945r. wymagają bardzo dużych nakładów finansowych, których sami mieszkańcy nie są w stanie zapewnić. Mieszkania w budynkach wspólnot były sprzedawane najemcom w momencie gdy budynki wymagały już kapitalnych remontów i obecnie cały ciężar wyremontowania swoich zasobów spadł na wspólnoty mieszkaniowe, których członkami są w zdecydowanej większości osoby starsze i o niskich dochodach.</p> <p>Zagospodarowania wymagają również podwórza. Często zabudowane są szopkami – budynkami gospodarczymi w bardzo złym stanie technicznym, często przeznaczonymi już do rozbiórki, jednak wciąż wykorzystywanymi przez mieszkańców jako niezbędne pomieszczenia gospodarcze. Podwórza są zaniedbane i zaśmiecone, w wielu miejscach stoją na nich jeszcze niewykorzystywane już toalety zewnętrzne, które wymagają likwidacji.</p>		
Grupa docelowa		
Grupą docelową dla projektów będą mieszkańcy wskazanych wspólnot mieszkaniowych – w większości osoby starsze, samotne i rodziny o niskich dochodach.		
Sposób oceny uzyskanych rezultatów		
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 	
Źródła finansowania:		

Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
33 000,00	255 000,00	12 000,00	300 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	<i>Inwestycja osiedla mieszkaniowego ul. Sikorskiego 30 A-D</i>		
U1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>II Obszar, Lipiany, ul. Sikorskiego</i>	
	Projekt uzupełniający		
Podmiot realizujący projekt	<i>Spółdzielnia Mieszkaniowa</i>		
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Zadaniem jest odbudowa dróg, parkingów, chodników i podejść do budynków w osiedlach mieszkaniowych. Odbudowa dróg, ciągów pieszych i parkingów w osiedlu na ul. Sikorskiego 30 A-D w Lipianach. Odbudowa dróg, ciągów pieszych i parkingów na osiedlu przy ul. Bema 5-21 w Lipianach.			
Grupa docelowa			
Współwłaściciele i mieszkańcy nieruchomości.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
0	110 000,00	110 000,00	220 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2019	

Projekty w III obszarze rewitalizacji – Lipiany, ul. Myśluborska

Tytuł projektu:	Remont lipiańskiego Zakładu Opieki Zdrowotnej		
G1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	III Obszar, Lipiany, ul. Myśluborska działka nr ew. 138, obr. 1 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	Gmina Lipiany		
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Celem projektu pn.: Remont lipiańskiego Zakładu Opieki Zdrowotnej jest dokonanie kompleksowych prac remontowych i konserwacyjnych, które znacząco poprawią stan obiektu (w tym działania proekologiczne).			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy obszarów rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy gminy.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa podlegająca remontowi – liczba remontowanych obiektów – zmniejszenie zużycia energii cieplnej (po remoncie w stosunku do sytuacji sprzed remontu) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
135 000,00	765 000,00	0	900 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW oś Leader RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2020		2023	

Tytuł projektu:	Remont kapitalny budynku przy ul. Myśliborskiej 1		
G2 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	III Obszar, Lipiany, ul. Myśliborska działka nr 137 obręb 3 Lipiany	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	<i>Wspólnota mieszkaniowa, Lipiany ul. MYŚLIBORSKA 1</i>		
Realizowane cele szczegółowe LPR	3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Remont dachów, elewacji, remont klatek schodowych, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej (piony), termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie izolacji budynków, remont kominów, remont klatek schodowych.			
Grupa docelowa			
GRUPA DOCELOWA TO WSPÓŁWŁAŚCICIELE BUDYNKÓW CZĘSTO NIEZAMOŻNI, W STARSZYM WIEKU, KTÓRYCH ŹRÓDŁEM DOCHODU SĄ EMERYTURY I RENTY, NIE STAĆ ICH NA SFINANSOWANIE KOMPLEKSOWEGO REMONTU BUDYNKU.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa remontowanych nieruchomości – liczba mieszkańców w remontowanych nieruchomościach – zmniejszenie pobieranej energii cieplnej w remontowanych budynkach (po zakończeniu remontów w stosunku sytuacji przed ich podjęciem) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
8 100,00	127 500,00	14 400,00	150 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Projekty w IV obszarze rewitalizacji – Wieś Wołczyn

Tytuł projektu:	Remont zabytkowego pałacu wraz z zabudowaniami gospodarczymi		
G1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	IV Obszar – Wołczyn dz. nr ew. gr. 73/3 obr. Wołczyn	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	AGRO-MAX Sp. z o.o. Gospodarstwo Rolne Wołczyn		
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej 2.1. Szkolenie osób pragnących podjąć działalność lub rozszerzyć działalność gospodarczą 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Odrestaurowanie zabytkowego pałacu wraz z kompleksem budynków gospodarczych. Projekt zakłada przywrócenie historycznego wyglądu oraz funkcji terenu gospodarstwa. Obiekt w przyszłości może pełnić funkcje publiczne, na rzecz lokalnej społeczności.			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy wsi Wołczyn. Odrestaurowany pałac może stanowić miejsce pracy oraz być miejscem spotkań lokalnej społeczności.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia użytkowa obiektu, wpisanego do rejestru zabytków, poddana pracom konserwatorskim w poszczególnych latach (w stosunku do roku 2017 w metrach kwadratowych) – wzrost liczby turystów odwiedzających pałac (w 2023 w stosunku do 2018 roku) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
500 000,00	8 500 000,00	1 000 000,00	10 000 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3 MKiDN-ochrona zabytków. PROW		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	

2018	2023
------	------

5.1.3. Projekty o oddziaływaniu ponadlokalnym

Osobną grupę projektów stanowią projekty, których oddziaływanie wykracza poza obszar rewitalizacji oraz projekty zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji, ale oddziaływujące na te obszary.

Do projektów z tej grupy należy projekt miękkiej dla osób poszukujących pracy, dwa projekty infrastrukturalne związane z modernizacją oczyszczalni ścieków w Lipianach i Batowie (obsługują obszary rewitalizowane) oraz cztery projekty miękkie, które swym zasięgiem obejmują nie tylko mieszkańców obszarów rewitalizacji, ale wszystkich mieszkańców gminy.

Zespół ds. Rewitalizacji za projekt główny w tej grupie uznał „Podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych i wykluczonych mieszkańców w obszarze turystyki” finansowany ze środków PROW Oś Leader.

Tytuł projektu:	<i>Podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych i wykluczonych mieszkańców w obszarze turystyki.</i>	
G1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	<i>Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji</i>
	Projekt główny	
Podmiot realizujący projekt	<i>LGD Lider Pojezierza ul. Sądowa 8 Barlinek</i>	
Realizowane cele szczegółowe LPR	2.1. Szkolenie osób pragnących podjąć działalność lub rozszerzyć działalność gospodarczą 2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz kształcenie zawodowe związane z turystyką i rekreacją	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
Zdobycie lub podniesienie kwalifikacji zawodowych 50 osób zamieszkujących obszar rewitalizowany. Podjęcie zatrudnienia w nowopowstałych obiektach turystycznych.		
Grupa docelowa		
Wskaźniki dotyczące bezrobocia i korzystania ze wsparcia OPS-u wyraźnie wskazują, że należy podjąć działania aktywizacyjne część społeczności z obszaru objętego rewitalizacją. W związku z wyznaczonym kierunkiem rozwoju gospodarczego Lipian oraz wypracowaniem projektów gospodarczych związanych z turystyką niezbędne będzie przygotowanie odpowiedniej kadry, która będzie miała możliwość podjęcia pracy w turystyce w nowopowstałych obiektach. Szacunkowo powinno zostać przygotowanych w okresie 5 lat ok. 50 osób		
Sposób oceny uzyskanych rezultatów		

Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – liczba uczestników szkoleń – liczba osób podejmujących pracę w wyniku projektu 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
150 000,00	600 000,00	0	750 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW Oś Leader		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Modernizacja wraz z remontem Przedszkola Miejskiego w Lipianach		
G2 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji Lipiany, ul. Bema 19 (dz. nr ew. gr. 139, obr. 3 Lipiany)	
	Projekt główny		
Podmiot realizujący projekt	Gmina Lipiany		
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 1.3. Odnowienie i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej 3.2. Kompleksowa Rewitalizacja Starego Miasta w Lipinach oraz zabudowań popegeerowskich 3.3. Wsparcie działań remontowych w obszarach rewitalizacji 4.3. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiskowych		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Celem projektu pn.: Modernizacja wraz z remontem Przedszkola Miejskiego w Lipianach jest przebudowa starej kotłowni przedszkolnej na nowy oddział dydaktyczny dla dzieci oraz dokonanie kompleksowych prac remontowych i konserwacyjnych, które znacząco poprawią stan obiektu na następne lata. jest dokonanie kompleksowych prac remontowych i konserwacyjnych, które znacząco poprawią stan obiektu na następne lata.			
Grupa docelowa			
Dzieci i ich rodziny z obszaru rewitalizacji i innych obszarów gminy.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	- liczba obiektów poddanych remontowi - powierzchnia użytkowa poddana remontom - wzrost powierzchni użytkowej (po remoncie w stosunku do sytuacji przed remontem) - wzrost powierzchni przypadającej na 1 przedszkolaka		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
400 000,00	700 000,00	0	1 100 000,00

Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3	
Rok rozpoczęcia projektu	Rok zakończenia projektu	
2018	2023	

Tytuł projektu:	Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Batowo		
U1 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji Lokalizacja: działka nr 1/5 obręb Batowo	
	Projekt uzupełniający		
Podmiot realizujący projekt	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o., ul. I Brygady Legionów 8-10, 72-100 Goleniów		
Realizowane cele szczegółowe LPR	4.2. Modernizacja oczyszczalni ścieków		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
MODERNIZACJA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WYNIKAJĄCA Z PRZESTARZAŁEJ TECHNOLOGII OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW ORAZ FIZYCZNEGO ZUŻYCIA POSZCZEGÓLNYCH BUDOWLI I URZADZEŃ			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy gminy, w tym IV obszaru rewitalizacji Wołczyn.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – liczba obsługiwanych mieszkańców obszarów rewitalizowanych – stosowane technologie oczyszczania – wzrost efektywności oczyszczania 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
300 000,00	1 700 000,00	0	2 000 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2019		2022	

Tytuł projektu:	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipianach		
U2 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji Lokalizacja: działki o nr: 83/1; 83/2; 84/2; 84/3; 85/2; 85/6 85/8 obręb Będzin gmina Lipiany	
	Projekt uzupełniający		
Podmiot realizujący projekt	GMINA LIPIANY – GMINNY ZAKŁAD KOMUNALNY		
Realizowane cele szczegółowe LPR	4.2. Modernizacja oczyszczalni ścieków		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
MODERNIZACJA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WYNIKAJĄCA Z PRZESTARZAŁEJ TECHNOLOGII OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW ORAZ FIZYCZNEGO ZUŻYCIA POSZCZEGÓLNYCH BUDOWLI I URZADZEŃ			
Grupa docelowa			
Mieszkańcy zachodniej części gminy, w tym I, II i III obszaru rewitalizacji..			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – liczba obsługiwanych mieszkańców obszarów rewitalizowanych – stosowane technologie oczyszczania – wzrost efektywności oczyszczania 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
900 000,00	5 100 000,00	0	6 000 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	RPOWZ-DZIAŁANIE 3.6		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2019		2021	

Tytuł projektu:	Organizacja zlotów pojazdów militarnych w miejscowości Dębiec	
U3 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy Partyzanci Barlinecka 2b/1, 74-240 Lipiany	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Dzięki realizacji projektu wielotematycznego stworzona zostanie oferta aktywizacji osób z obszarów rewitalizowanych. Powstanie możliwość do czynnego udziału w takich projektach. Da możliwość zdobycia wiedzy historycznej i technicznej. Dla najbardziej zaangażowanych będzie to możliwość brania udziału w projektach zewnętrznych, niejednokrotnie komercyjnych pokazach. Może to przełożyć się na możliwość zarobkowania, a przez to poprawienie swojej sytuacji materialnej osób dotychczas biernych zawodowo. Dzieciom i młodzieży z obszarów rewitalizowanych pozwoli bez kosztowo zobaczyć i poznać ciekawą historię militariów, techniki wojskowości przy wspólnych warsztatach z seniorami i czynnymi wojskowymi. Powyższy projekt wykazuje tendencje rozwojowe, przyczynia się do popularyzacji pięknych walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy Lipiany. Daje możliwość pozyskania zewnętrznego klienta, którego należy obsłużyć i zaoferować dodatkowe atrakcje. Jest to szansa na stworzenie nowych miejsc pracy dla osób biernych zawodowo w obszarach rewitalizowanych.</p> <p>Opis planowanych w ramach projektu działań zlot pojazdów militarnych i stworzenie miejsca rekreacyjno – wypoczynkowego w miejscowości Dębiec gm. Lipiany oddziaływującego na obszary rewitalizowane.</p> <p>I. Zakres projektu społecznego</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wynajem sceny i sprzętu nagłaśniającego 2. Obsługa artystyczna i koncertowa 3. Organizacja inscenizacji historycznej 4. Zakup paliwa do pojazdów 5. Organizacja wystawy pojazdów zabytkowych 6. Warsztaty tematyczne 7. Zakup środków pirotechnicznych 8. Zabezpieczenie sanitarne wydarzenia 		

9. Zabezpieczenie medyczne wydarzenia

10. Zabezpieczenie fizyczne wydarzenia (ochrona)

11. Zlecenie usługi transportowej związanej z dowozem pojazdów militarnych

12. Promocja wydarzenia

II. Zakres projektu inwestycyjnego

1. Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie niezbędnych zezwoleń.

2. Przygotowanie terenu, utwardzenie dróg dojazdowych oraz wykonanie przyłączy energetycznego oraz wodno-kanalizacyjnego.

1. W ramach przeprowadzonej operacji zostaną zamontowane następujące elementy małej architektury:

1) Wiaty (altany) drewniane do 25 m² (10 sztuk) z zadaszeniem, które zostaną usytuowane na terenie Żwirowni w Lipianach

2) Ławo-stoły drewniane (szt. 10)

4) Grill betonowy (szt.5)

5) Kosze na śmieci ze stali ocynkowanej o pojemności 35 l (10 szt.).

6) Lampa solarna (szt. 10) o wys. 4 m i mocy panela 90W. Lampa solarna jest alternatywnym źródłem pozyskiwania energii co wpłynie m.in. na innowacyjny charakter operacji, oszczędność oraz pozwoli w sposób zadawalający oświetlić zmodernizowany teren

W ramach wdrażania i realizacji zadań ujętych w procesie rewitalizacji zaangażowanych będzie kilka instytucji m.in. jst, NGO, osoby prywatne.

Zaangażowanie jst:

- pomoc w uzyskaniu wszelkich zgód i pozwoleń
- wsparcie finansowe
- wsparcie administracyjne i prawne (pomoc w przeprowadzeniu procedury wyboru wykonawcy itp.)
- inne niezbędne a wynikające z potrzeb realizacji poszczególnego zadania

Zaangażowanie NGO:

- wsparcie logistyczne i organizacja pracy,
- przygotowanie wniosków aplikacyjnych i rozliczenie otrzymanych dotacji
- inne niezbędne a wynikające z potrzeb realizacji poszczególnego zadania

Zaangażowanie osób prywatnych:

- prace budowlane niewymagające kwalifikacji
- prace porządkowe
- inne niezbędne a wynikające z potrzeb realizacji poszczególnego zadania.

Grupa docelowa			
<p>Projekt pozwoli na integrację grup defaworyzowanych z obszarów rewitalizowanych z pozostałą częścią społeczności gminnej oraz grup biorących udział w organizacji i prezentacji poszczególnych cykli poszczególnych projektów. Oddziaływanie projektu na obszary rewitalizowane będzie poprzez udział grup defaworyzowanych i wcielanie ich w realizację poszczególnych działań pod kierownictwem doświadczonych mentorów. Angażowanie grup z obszarów rewitalizowanych pozwoli na wykorzystanie potencjału siły roboczej osób wdrożonych w realizację projektu. Przystosuje grupy osób wykluczonych do sprawdzenia swoich możliwości wspólnego działania, przyuczy ich do wykonywania nowych czynności, stworzy warunki zdobycia praktycznych umiejętności technicznych. Dla młodzieży, dzieci stworzy możliwości zapoznania się z historycznymi pojazdami militarnymi, poznania ich historii i udziału w siłach zbrojnych minionej epoki. Osobom starszym przywróci wspomnienia z lat młodości, w których byli czynnymi użytkownikami niektórych pojazdów i sprzętu. Stworzy do doskonałą platformę do przeprowadzania pogawędek historyczno-militarnych. W ramach poszczególnych warsztatów organizowanych w terenie przy sprzęcie militarnym i stworzonej infrastrukturze rekreacyjnej powstanie możliwość wymiany spostrzeżeń i nauki historii. Spotkania z weteranami dadzą pełen obraz patriotyzmu i oddania starszego pokolenie w walce o wolną i niepodległą Polskę. Wspólne warsztaty wielopokoleniowe pozwolą na integrację różnych grup wiekowych w ramach rewitalizacji społecznej obszarów rewitalizowanych. Wskażą możliwości rozwoju indywidualnych zainteresowań i pasji. Wskaże wielowątkowość potrzebnych działań potrzebnych do realizacji takich przedsięwzięć. Pozwolą wyzwolić potrzebę wspólnego działania, poznawania historii wojskowości, oręża polskiego biorącego udział w walkach o niepodległość.</p>			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników - liczba obiektów malej architektury służącej integracji społecznej 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
216 000,00	1 224 000,00	160 000,00	1 600 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	<ul style="list-style-type: none"> - Program Społeczny, - PROW oś LEADER -środki krajowe-MSiP 		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Zajęcia karate dla dzieci i młodzieży		
U4 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji	
	Projekt uzupełniający		
Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Klub Karate KAMIKAZE, ul. Wyzwolenia 99/2, 71-421		
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 3.1. Działania miękkie skierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania		
Cel i zakres rzeczowy projektu			
Prowadzenie zajęć karate dla dzieci i młodzieży z obszarów rewitalizowanych. Karate pozwala na naukę pokory i samodyscypliny, co możliwe jest do osiągnięcia poprzez systematyczny udział w zajęciach. Zajęcia wzmocnią poczucie wartości dzieci i młodzieży; przyczyni się do kreatywnego postępowania w dalszym życiu; wzmocni poczucie wartości.			
Grupa docelowa			
Dzieci i młodzież z rewitalizowanych obszarów gminy. Zajęcia karate są szczególnie atrakcyjne dla dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Wyczynowy sport jest szansą zmiany dotychczasowego stylu życia.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczestników – wzrost liczby ofert spędzania wolnego czasu w obszarze rewitalizacji – wzrost zadowolenia młodzieży ze sposobów spędzania wolnego czasu (badanie ankietowe 2018-2023) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
15 000,00	84 000,00	1000	100 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW OŚ LEADER PROGRAM SPOŁECZNIK		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	VII edycja półkolonii letnich „Słoneczne lato” 2017	
U5 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych 74-240 Lipiany , ul. Lipowa 2B	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 1.2. Wsparcie instytucji kultury w działaniach na rzecz integracji społecznej 3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania 4.1. Szkolenia i programy edukacyjne promujące zachowania proekologiczne	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
1) Rozwijanie i upowszechnianie umiejętności wiosłowania i żeglowania wśród dzieci i młodzieży 2) Bezpieczny i atrakcyjny sposób spędzania wolnego czasu. 3) poprawianie kondycji fizycznej poprzez udział w różnych zajęciach sportowych.		
1) III edycje półkolonii letnich „Wakacje pod żaglami” i VI edycji półkolonii letnich „Słoneczne lato” 2) Organizator Targów Inicjatyw Lokalnych i Awangardowych pt. „Do wody po przygody” - czerwiec 2013 3) Współorganizator „Pikniku z Rybką” i „Pikniku Eterowego’ i innych plenerowych imprez na terenie gminy Lipiany.		
Grupa docelowa		
<p>Stowarzyszenie od dziesięciu lat organizuje czynny wypoczynek dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych. Na terenie przystani żeglarskiej „Wądół” organizujemy dziesięciodniowe półkolonie letnie (sierpień) oraz szkolenie sobotnio- niedzielne ,żeglarsko- wioślarskie. Stowarzyszenie posiada sprzęt pływający , łodzie wiosłowe, rowery wodne, kajaki, żaglówki, kamizelki ratownicze oraz sanitariaty, pomost pływający, wiatę. Stowarzyszenie odpłatnie od maja do października wypożycza sprzęt pływający, prowadzi pole biwakowe – pozyskane kwoty przeznaczone są wyłącznie na cele statutowe.</p> <p>Otrzymujemy z urzędu gminy dotacje na organizację letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w kwocie 3000 zł. W organizacji wszystkich naszych poczynań pomagają nam rodzice, wolontariusze oraz nauczyciele Zespołu szkół w Lipianach. Nasze półkolonie i inne formy wypoczynku cieszą się ogromną popularnością. Jednak priorytetem dla naszego stowarzyszenia są grupy dzieci i młodzieży z obszarów należących do stref rewitalizowanych i wykluczonych społecznie z różnych przyczyn</p>		

społeczno-gospodarczych, które stanowią grupę dominującą. Pozostali uczestnicy to nie tylko osoby z terenu naszej gminy na półkolonie mamy zgłoszenia z terenu powiatu pyrzyckiego i nie tylko. Udział uczestników z wielu środowisk pozwala na integrację społeczną wszystkich uczestników. Możliwości terenowe i dydaktyczno-opiekuńcze pozwalają na organizację projektu dla 50 osób.			
Sposób oceny uzyskanych rezultatów			
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – liczba uczestników z obszaru rewitalizacji – wzrost liczby ofert spędzania wolnego czasu w obszarze rewitalizacji – wzrost zadowolenia młodzieży ze sposobów spędzania wolnego czasu (badanie ankietowe 2018-2023) 		
Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącna wartość projektu
6 300,00	34 700,00	1000	42 000,00
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW oś LEADER, Program Społecznik		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

Tytuł projektu:	Organizacja integracyjnych imprez kulturalnych dla dorosłych, dzieci i młodzieży z osobami niepełnosprawnymi	
U6 Symbol projektu	Obszar rewitalizacji:	Projekt o charakterze ponadlokalnym oddziaływujący na obszary rewitalizacji
	Projekt uzupełniający	
Podmiot realizujący projekt	TPD Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki, Koło Przyjaciół w Lipianach Ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany	
Realizowane cele szczegółowe LPR	1.1. Budowanie poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców Gminy Lipiany 3.1. Działania miękkie nakierowane na rozwój więzi z najbliższym otoczeniem miejsca zamieszkania 4.1. Szkolenia i programy edukacyjne promujące zachowania proekologiczne	
Cel i zakres rzeczowy projektu		
<p>Celem zadania jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie imprez z okazji Dnia Dziecka na terenie Gminy Lipiany • integracja z osobami niepełnosprawnymi • rozwijanie zainteresowań wśród dorosłych, dzieci i młodzieży • zapewnienie opieki • integracja społeczności lokalnej • propagowanie różnych form spędzania wolnego czasu • propagowanie aktywności fizycznej • upowszechnianie turystyki i poznawanie najpiękniejszych zakątków gminy • zabawy integracyjne ruchowe i umysłowe. 		
Grupa docelowa		
Organizacja imprez z okazji Dnia Dziecka – zwiększenie aktywności i kreatywności dzieci z biednych rodzin, integracja z osobami niepełnosprawnymi oraz wywołanie uśmiechu na ich twarzach. Grono dominujące są to osoby z terenów popegeerowskich i obszarów wskazanych do rewitalizacji społeczno-gospodarczej.		
Sposób oceny uzyskanych rezultatów		
Wskaźniki produktu/rezultatu:	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczestników – wzrost liczby ofert spędzania wolnego czasu w obszarze rewitalizacji – wzrost zadowolenia młodzieży ze sposobów spędzania wolnego czasu (badanie ankietowe 2018-2023) 	

Źródła finansowania:			
Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	Łączna wartość projektu
6000	12 000		18000
Uwagi nt. źródeł finansowania	PROW Oś Leader Program społecznik, Mikrodotacje		
Rok rozpoczęcia projektu		Rok zakończenia projektu	
2018		2023	

5.2. Komplementarność projektów

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO WZ, co wynika z „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”.

Program Rewitalizacji dla Gminy Lipiany jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Poszczególne wymiary komplementarności LPR omawiamy szczegółowo w kolejnych częściach podrozdziału.

5.2.1. Komplementarność przestrzenna

Wymóg zachowania komplementarności przestrzennej w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lipiany został spełniony poprzez podział projektów na trzy kategorie: projekty realizowane w obszarze rewitalizacji, projekty oddziałujące na obszary rewitalizowane oraz projekty wspierające proces rewitalizacji społecznej, ale pozostające poza wskazanymi obszarami.

Nie mniej jednak, wszystkie projekty zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu skupiają się na obszarze rewitalizowanym i zostały tak zaplanowane, by kompleksowo poprawiać stan całego obszaru rewitalizowanego a także wpływać korzystnie na sytuację społeczno-gospodarczą gminy.

Projekty dotyczące rewitalizacji „fizycznej” (przedsięwzięcia i projekty infrastrukturalne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe) to inwestycje, które służą przywróceniu lub nadaniu nowych funkcji zdegradowanym obszarom, w tym także rozbudowie niezbędnej infrastruktury społecznej i technicznej, realizowane będą wyłącznie w obszarach rewitalizowanych. Projekty o charakterze społecznym również oddziałują i skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji. Jednak wszystkie działania są ze sobą ściśle powiązane i oddziałują kompleksowo na obszar rewitalizacji Gminy, celem ograniczenia bądź eliminacji zbadanych problemów.

Szczególne znaczenie dla procesu rewitalizacji ma I obszar rewitalizacji, obejmujący Stare Miasto w Lipianach. Wyznaczony obszar rewitalizacji wymaga intensywnych działań rewitalizacyjnych, przede wszystkim z uwagi na niską jakość życia mieszkańców obszaru i postępującą degradację społeczną. Obszar ten ma również znaczenie promocyjne i społeczne dla integracji mieszkańców, rozwoju gospodarki oraz rozwoju turystycznego. Skoncentrowanie działań na wyznaczonym obszarze pozwoli znacznie podnieść jakość i poziom życia w całej gminie, zapobiegając wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru. Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji są odpowiedzią na główne problemy rewitalizowanego obszaru. Zdecydowana większość projektów dotyczy działań podejmowanych dla przestrzeni lub obiektów infrastrukturalnych, co znacznie poszerza grupę odbiorców działań. Będą to w pierwszej kolejności mieszkańcy obszaru, ale również mieszkańcy całej gminy, regionu. Realizacja zaplanowanych działań zapobiegnie przenoszeniu się istniejących problemów na inne obszary gminy. Cykliczna analiza uwarunkowań życia mieszkańców gminy pozwoli monitorować skuteczność i efektywność zaplanowanego procesu rewitalizacyjnego oraz sprawdzać, czy pozostałe obszary gminy nie są zagrożone degradacją.

W celu rozwijania komplementarności przestrzennej konieczne jest aktualizowanie zadań z zakresu planowania przestrzennego gminy (wpływ rewitalizacji na studia i plany miejscowe), monitorowaniu sytuacji w całej gminie, aby zapobiec przenoszeniu problemów na inne tereny, a także prowadzenie ciągłej analizy następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej gminy.

5.2.2. Komplementarność problemowa

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lipiany są ze sobą wzajemnie powiązane i wzajemnie się dopełniają tematycznie. Głównym problemem na obszarze rewitalizowanym jest niska jakość życia mieszkańców w dużej mierze będąca wynikiem niskiego kapitału społecznego i ludzkiego, stąd postępująca również przez lata degradacja infrastruktury technicznej.

Z tego powodu zaplanowane zadania infrastrukturalne dotyczą przede wszystkim renowacji, przebudowy i adaptacji zniszczonych nieruchomości mieszkalnych, obiektów i przestrzeni użyteczności publicznej, które mają służyć głównie mieszkańcom obszaru.

W obszarach rewitalizacji planuje się prowadzenie działań o charakterze społecznym, w tym integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, edukacyjnym i kulturalnym oraz działań pozwalających stworzyć przestrzeń będącą nie tylko przedmiotem dumy mieszkańców, ale też przyciągającą turystów dla tworzonych w tym obszarze usług.

Projekty mają równocześnie przeciwdziałać problemom w różnych sferach. Remonty i modernizacja infrastruktury technicznej posłużą zarówno podniesieniu jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładunku przestrzennego i estetyki przestrzeni i przyczynią się również do poprawy jakości środowiska naturalnego.

W części 5.2.6 przedstawiono matryce powiązań problemowych pomiędzy projektami.

5.2.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany jest Zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji, który został powołany w drodze Nr 18/2017 Burmistrza Lipian z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie powołania zespołu do spraw rewitalizacji w ramach aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany na etapie przygotowywania programu rewitalizacji.

Powołany Zespół oraz jego skład zapewni skuteczne zarządzanie wdrażaniem programu rewitalizacji oraz pozwoli na zintegrowanie i spójność procesu planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji lokalnych polityk publicznych w gminie. Dla uzyskania jak największej efektywności poszczególnych projektów i przedsięwzięć, ich realizacja oraz koordynowanie ich wdrażania zostanie zlecane merytorycznym jednostkom i podmiotom, które posiadają ku temu jak najlepsze kompetencje.

5.2.4. Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lipiany zachowuje ciągłość programową procesu rewitalizacji. Wszystkie projekty i przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją kontynuację w obecnym dokumencie.

Wnioski z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej. W poprzednim etapie rewitalizacji poddano wyłącznie obszar miejski – zbliżony z tym, który obecnie odpowiada I Obszarowi Rewitalizacji: Lipiany Stare Miasto.

Pomimo wyznaczenia dwóch obszarów wiejskich w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lipiany na lata 2010-2017, na obszarach tych praktycznie nie podjęto żadnych działań rewitalizacyjnych. W obecnej perspektywie ograniczono działania rewitalizacyjne do jednej wsi, jednak plan jej rewitalizacji nie ograniczy się do roku 2023 i będzie kontynuowany także w kolejnych latach.

5.2.5. Komplementarność finansowa

Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany będą finansowane z różnych źródeł: EFRR, EFS, środki publiczne oraz środki prywatne, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Taki sposób finansowania gwarantuje możliwie najkorzystniejsze uzyskanie efektów dla obszaru rewitalizacji.

Należy podkreślić, iż Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lipiany wskazuje na bardzo zróżnicowane źródła finansowania. Szczegółowy opis źródeł finansowania dla poszczególnych projektów zawarto w kolejnym podrozdziale pt. „Indykatywne ramy finansowania planowanych przedsięwzięć”.

5.2.6. Matryce komplementarności problemowej projektów

Pakiet projektowy: Kompleksowa rewitalizacja obszarów miejskich w Lipianach	
Projekty społeczne: G1. Program integracji mieszkańców "Otwarte podwórka" i wspólne działania upiększające i integracyjne dla mieszkańców. U1. Grupa treningowa badmintona U2. Amatorski teatr rodziców U3. „O czym szepczą kamienie” – nie da się oddzielić przeszłości od teraźniejszości. Przeszłość ożywa. U3. Organizacja zlotów pojazdów militarnych w miejscowości Dębiec U4. Zajęcia karate dla dzieci i młodzieży U5. VII edycja półkolonii letnich „Słoneczne lato” 2017 U6. Organizacja integracyjnych imprez kulturalnych dla dorosłych, dzieci i młodzieży z osobami niepełnosprawnymi	Projekty techniczne: Stare Miasto G3. Remont Kościoła w Lipianach G4. Rewitalizacja centralnych ulic i starego miasta - Remont obiektów szkolnych G5. Rewitalizacja części wspólnych nieruchomości G6. Rewitalizacja Starego Miasta i centralnych ulic Lipian G7. Rewitalizacja centralnych ulic i Starego Miasta w Lipianach G8. Remont dachu i ocieplenie budynku Plac Wolności 14 i 15 U5. Modernizacja parkingu przed budynkiem wraz z termomodernizacją budynku Komisariatu Policji w Lipianach ul. Sikorskiego G1 Inwestycja w budynek zlokalizowany przy ul. Sikorskiego 6 w Lipianach G2. Remont budynku przy ul. Sikorskiego 20 G3. Remont kapitalny nieruchomości przy ul. Sikorskiego 7a G4. Remont nieruchomości przy ul. Sikorskiego 9 i 18 w Lipianach U1. Inwestycja osiedla mieszkaniowego ul. Sikorskiego 30 A-D ul. Myśluborska G1. Remont lipiańskiego Zakładu Opieki Zdrowotnej G2. Remont kapitalny budynku przy ul. Myśluborskiej 1 w Lipianach
Sposób powiązania problemowego: Zły stan techniczny Starego Miasta oraz niektórych części Lipian jest wynikiem wieloletnich zaniedbań. W Lipianach stosunkowo wcześniej sprywatyzowano mieszkania, ale pomimo uregulowanej sytuacji prawnej, nowi właściciele nie inwestują w remonty swoich nieruchomości. Obok działań poprawiających stan techniczny konieczne jest podjęcie interwencji w sferze mentalnej: budowania przywiązania do swej własnej małej ojczyzny, dbałości o najbliższe otoczenie, jak choćby zaniedbane podwórka, dumy z miejsca zamieszkania oraz zaspakajania potrzeb rekreacyjnych i wypoczynkowych w pobliżu miejsca zamieszkania. Z drugiej strony, odnowienie stanu technicznego budynków i obiektów przywróci ich atrakcyjność i wpłynie na wzrost społecznej integracji mieszkańców, co pozwoli na ograniczenie negatywnych zjawisk.	

Pakiet projektowy: Poprawa stanu środowiska poprzez wspieranie zachowań proekologicznych oraz modernizację oczyszczalni ścieków	
Projekty społeczne: G2. Program edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców	Projekty środowiskowo-techniczne: Stare Miasto: G9. Zagospodarowanie terenu na cele REKREACYJNOWYPOCZYNKOWE wraz z uregulowaniem sieci kanalizacji deszczowej przy Jeziorze Kościelnym Projekty ponadlokalne oddziałujące na obszar rewitalizacji: U1. Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Batowo U2. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipianach
Sposób powiązania problemowego: Gospodarka ściekowa gminy winna być wspierana działaniami proekologicznymi mieszkańców. Uzupelnienie działań modernizacyjnych w oczyszczalniach o rozwijanie postaw proekologicznych zapewnia wysoką synergię. Która skutkować będzie poprawą stanu środowiska naturalnego. Wyraźną korzyścią z uregulowania sieci kanalizacji deszczowej będzie uzyskanie nowego terenu rekreacyjnego, który służyć może rozwojowi edukacji ekologicznej.	

Pakiet projektowy: Wsparcie lokalnego rynku pracy	
Projekty społeczne: G1. Podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych i wykluczonych mieszkańców w obszarze turystyki.	Projekty gospodarcze: Stare Miasto: G10. Pensjonat - Dom weselny – realizowany w Lipianach, ul. Lipowa 1A U4. Stworzenie Browaru Rzemieślniczego Wieś Wołczyn: G1. Remont zabytkowego pałacu wraz z zabudowaniami gospodarczymi
Sposób powiązania problemowego: Problem bezrobocia, w tym długotrwałego bezrobocia, bezpośrednio dotyka mieszkańców rewitalizowanych obszarów. W ramach pakietu powiązane zostaną potrzeby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy z propozycjami podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych i wykluczonych (osoby wykreślone z rejestru). Kompleksowość pakietu zostanie uzyskana poprzez wprowadzenie preferencji dla mieszkańców z obszarów rewitalizowanych.	

5.3. Indykatywne ramy finansowe planowanych przedsięwzięć

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga zapewnienia zdywersyfikowanych źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę różnorodność zaplanowanych celów interwencji oraz określonych rezultatów, ma to kluczowe znaczenie dla efektywnej realizacji LPR. Montaż finansowy zakłada możliwość pozyskania środków pochodzących ze wszystkich możliwych do wykorzystania źródeł. Szansą jest tutaj zaangażowanie podmiotów prywatnych i publicznych, dla których dedykowane są poszczególne możliwości. Kluczową rolę odgrywać tu będą zdolności administracyjne i gotowość do absorpcji środków, a także ich dostępność. Podstawowym źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł Unii Europejskiej, a dedykowane wprost na przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji lub inne możliwe do wykorzystania na jej rzecz. Biorąc jednak pod uwagę ograniczoną wielkość tych środków, dużą konkurencję podczas procedur konkursowych oraz ograniczony czas możliwości ich pozyskiwania, głównym wyzwaniem będzie zaangażowanie środków pochodzących ze źródeł prywatnych. Mogą one stanowić istotne dopełnienie i wpłynąć na przyspieszenie procesu rewitalizacji, bazującego na potencjale endogenicznym miasta. Istotne znaczenie dla zapewnienia finansowania procesu rewitalizacji będzie miała koordynacja zapewniona ze strony Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Lipiany. W ramach prac Zespołu prowadzony będzie stały monitoring możliwych do wykorzystania źródeł finansowania, a także włączanie różnorodnych interesariuszy do udziału w montażu finansowym

Środki publiczne UE

Głównym źródłem finansowania realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przewidziane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 w ramach działania 9b (EFRR) Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewidziane są możliwości wspierania przedsięwzięć dotyczących m.in. remontów obiektów zabytkowych, termomodernizacji, transportu, ochrony środowiska. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, w którym alokowane są środki Europejskiego Funduszu Społecznego, umożliwi zaplanowanie i realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na wsparcie sfery społecznej. Możliwe są tu do sfinansowania działania dotyczące przeciwdziałania bezrobociu, wykluczeniu społecznemu, rozwoju przedsiębiorczości czy edukacji formalnej i nieformalnej.

Środki publiczne

Głównym źródłem mogą tu być programy dotacyjne poszczególnych ministerstw, np. (A) Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 –2020, umożliwiający finansowanie działań na rzecz integracji międzypokoleniowej, aktywizacji środowiska osób starszych. (B) Program Młodzież Solidarna w Działaniu na lata 2016-2020, umożliwiający finansowanie działań dedykowanych różnym grupom wiekowym, w tym wsparcia rodziny na różnych etapach życia oraz stworzenia warunków rozwoju młodzieży. (C) Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014-2020 umożliwiający realizację przedsięwzięć dotyczących aktywizacji społecznej i obywatelskiej przez organizacje pozarządowe. Możliwość finansowania działań "miękkich" ma kluczowe znaczenie dla powodzenia procesu rewitalizacji. Dodatkowym źródłem mogą być fundusze inwestycyjne i instrumenty zwrotne BGK i PIR S.A.

Środki jednostek samorządu terytorialnego

Środki Gminy Lipiany, przewidziane na prowadzenie inwestycji publicznych na obszarze rewitalizacji, będą kluczowym źródłem finansowania. Gmina będzie miała możliwość angażowania środków jako udziału w prowadzonych inwestycjach oraz w miarę możliwości zapewni wkład własny dla lokalnych interesariuszy.

Środki prywatne

Możliwość zaangażowania środków pochodzących z sektora biznesu czy osób fizycznych uzależnione jest od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych, np. dostępności środków w ramach programów pomocowych, kondycji finansowej. Zaangażowanie środków pochodzących z sektora biznesu może mieć różnorodną formę określoną w możliwościach prawnych. Środki pochodzące i/lub pozyskane przez organizacje pozarządowe mogą stanowić istotne dopełnienie działań podejmowanych na obszarze rewitalizacji, co wymaga włączenia przedstawicieli lokalnych organizacji.

***

Zestawienie planowanych wydatków oraz źródeł ich finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipiany zawiera tabela 27.

Tabela 27. Lista projektów zawierająca indykatywne źródła finansowania projektów

1	2	3	4	5	6	7	
Nr	Tytuł projektu	Indykatywne ramy finansowania					Źródło finansowania środków UE
		Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące ze źródeł prywatnych/innych	łącznie wartość projektu		
I obszar rewitalizacji, Lipiany, Stare Miasto							
G1	Program integracji mieszkańców "Otwarte podwórka" i wspólne działania upiększające i integracyjne dla mieszkańców.	30 000,00	170 000,00	0,00	200 000,00	RPOWZ 2014-2020 Działanie 4.5	
G2	Program edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców	9 000,00	51 000,00	0,00	60 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 4.5	
G3	Remont Kościoła w Lipianach	0,00	4 250 000,00	750 000,00	5 000 000,00	POIŚ-Działanie 8.1, RPOWZ Działanie 4.1, RPO WZ Działanie 9.3, ŚRODKI KRAJOWE - MKIDN – Ochrona zabytków	
G4	Rewitalizacja centralnych ulic i starego miasta - Remont obiektów szkolnych	82 500,00	467 500,00	0,00	550 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3	
G5	Rewitalizacja części wspólnych nieruchomości	0,00	1 003 000,00	177 000,00	1 180 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3	
G6	Rewitalizacja Starego Miasta i centralnych ulic Lipian	246 750,00	3 388 950,00	351 300,00	3 987 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3	
G7	Rewitalizacja centralnych ulic i Starego Miasta w Lipianach	242 000,00	1 870 000,00	88 000,00	2 200 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3	

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lipiany na lata 2017-2023

1	2	3	4	5	6	7
G8	Remont dachu i ocieplenie budynku Plac Wolności 14 i 15		60 000,00	60 000,00	120 000,00	RPOWZ-Działanie 9.3, Środki krajowe z WFOŚ
G9	Zagospodarowanie terenu na cele REKREACYJNOWYPOCZYNKOWE wraz z uregulowaniem sieci kanalizacji deszczowej przy Jeziorze Kościelnym	150 000,00	450 000,00	0,00	600 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
G10	Pensjonat - Dom weselny – realizowany w Lipianach, ul. Lipowa 1A	0,00	1 000 000,00	600 000,00	1 600 000,00	RPO WZ –Działanie 9.3, PROW oś LEADER
U1	Grupa treningowa badmintona	27 030,00	4 770,00	0,00	31 800,00	ŚRODKI KRAJOWE - MSiT, PROW Oś LEADER,
U2	Amatorski teatr rodziców	2 845,00	9 455,00	0,00	12 300,00	Środki krajowe- MEN, PROW oś LEADER
U3	„O czym szepczą kamienie” – nie da się oddzielić przeszłości od teraźniejszości. Przeszłość ożywa.	5 625,00	31 875,00	30 000,00	67 500,00	PROW oś LEADER, Program Społecznik
U4	Stworzenie Browaru Rzemieślniczego	50 000,00	400 000,00	100 000,00	550 000,00	PROW oś LEADER
U5	Modernizacja parkingu przed budynkiem wraz z termomodernizacją budynku Komisariatu Policji w Lipianach	48 000,00	272 000,00	0,00	320 000,00	POIiŚ Poddziałanie 1.3.2, RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
II obszar rewitalizacji, Lipiany, ul. Sikorskiego						
G1	Inwestycja w budynek zlokalizowany przy ul. Sikorskiego 6 w Lipianach	0,00	510 000,00	90 000,00	600 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
G2	Remont budynku przy ul. Sikorskiego 20	0,00	310 000,00	55 000,00	365 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
G3	Remont kapitalny nieruchomości przy ul. Sikorskiego 7a	3 000,00	51 000,00	6 000,00	60 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
G4	Remont nieruchomości przy ul. Sikorskiego 9 i 18 w Lipianach	33 000,00	255 000,00	12 000,00	300 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
U1	Inwestycja osiedla mieszkaniowego ul. Sikorskiego 30 A-D	0,00	110 000,00	110 000,00	220 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
III obszar rewitalizacji, Lipiany, ul. Myśluborska						
G1	Remont lipiańskiego Zakładu Opieki Zdrowotnej	135 000,00	765 000,00	0,00	900 000,00	PROW oś Leader, RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
G2	Remont kapitalny budynku przy ul. Myśluborskiej 1 w Lipianach	8 100,00	127 500,00	14 400,00	150 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
IV obszar rewitalizacji, wieś Wotczkowo						
G1	Remont zabytkowego pałacu wraz z zabudowaniami gospodarczymi	500 000,00	8 500 000,00	1 000 000,00	10 000 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3, MKiDN-ochrona zabytków.
Projekty o oddziaływaniu ponadlokalnym, wpływające na obszary rewitalizacji						

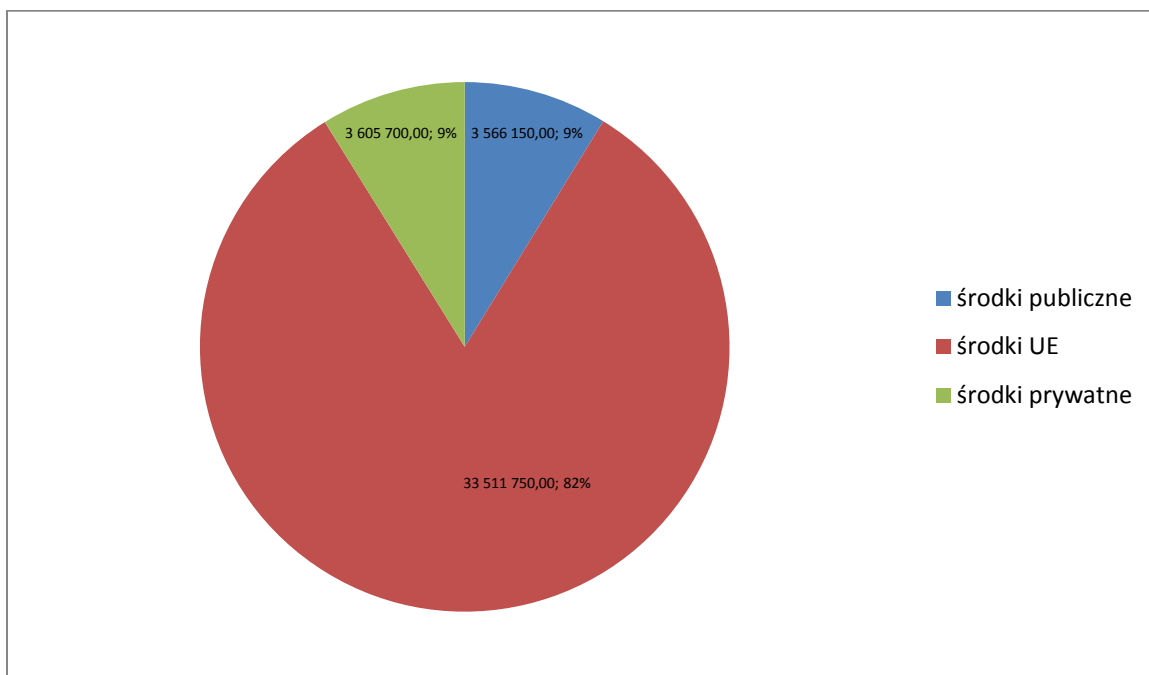
1	2	3	4	5	6	7
G1	Podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych i wykluczonych mieszkańców w obszarze turystyki.	150 000,00	600 000,00	0,00	750 000,00	RPOWZ Działanie 6.5
G2	Modernizacja wraz z remontem Przedszkola Miejskiego w Lipianach	400 000,00	700 000,00	0,00	1 100 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 9.3
U1	Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Batowo	300 000,00	1 700 000,00	0,00	2 000 000,00	PROW
U2	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipianach	900 000,00	5 100 000,00	0,00	6 000 000,00	RPOWZ-DZIAŁANIE 3.6
U3	Organizacja zlotów pojazdów militarnych w miejscowości Dębiec	216 000,00	1 224 000,00	160 000,00	1 600 000,00	Program Społecznik, PROW oś LEADER, środki krajowe-MSiT
U4	Zajęcia karate dla dzieci i młodzieży	15 000,00	84 000,00	1 000,00	100 000,00	PROW, Program Społecznik
U5	VII edycja półkolonii letnich „Słoneczne lato” 2017	6 300,00	34 700,00	1 000,00	42 000,00	PROW oś LEADER, Program Społecznik
U6	Organizacja integracyjnych imprez kulturalnych dla dorosłych, dzieci i młodzieży z osobami niepełnosprawnymi	6 000,00	12 000,00		18 000,00	PROW Oś Leader, Program społecznik, Mikrodotacje

Źródło: opracowanie własne.

5.4. Harmonogram realizacji LPR

Lokalny Program rewitalizacji zawiera 21 projektów zaplanowanych na okres 6 lat, 2 projekty na okres 4 lat, 3 projekty 3-letnie, 4 projekty 2-letnie i 1 projekt jednoroczny.

Całkowita wartość projektów wynosi 40 683 600 złotych. Wkład własny samorządu w te projekty wyniesie 3 566 150 złotych, zaś wkład podmiotów prywatnych, głównie inwestorów i właścicieli nieruchomości, wyniesie 3 605 700 złotych. Oczekiwana dotacja ze środków UE wynosi 33 511 750 złotych.

Rysunek 17. Struktura źródeł finansowania LPR

Przyjmując, iż wszystkie projekty uzyskają planowane finansowanie, a wydatkowanie środków będzie proporcjonalne, możemy obliczyć prawdopodobne obciążenie finansowane samorządu gminy oraz dotacji z programów UE.

Tabela 28. Harmonogram wydatków związanych z realizacją LPR Gminy Lipiany na lata 2018-2023

	Środki publiczne (samorządu gminy)	Środki UE
2018	488 525,00	5 159 458,33
2019	738 525,00	7 034 458,33
2020	772 275,00	6 640 708,33
2021	747 275,00	6 167 375,00
2022	447 275,00	4 467 375,00
2023	372 275,00	4 042 375,00
Razem	3 566 150,00	33 511 750,00

Źródło: opracowanie własne.

Z przedstawionego zestawienia wynika, że największe obciążenie dla budżetu gminy i jej jednostek przypadnie na lata 2019-2021. Obciążenie to wyniesie około 738 -772 tys. złotych. Jednak już w kolejnych latach spadnie do około 400 tys. złotych.

Gmina Lipiany, z budżetem na poziomie 119 mln i dodatnim saldem budżetowym z 2016 roku w wysokości około 400 tys. złotych, winna podołać zobowiązaniom wynikającym z realizacji LPR. Należy dodatkowo pamiętać, iż szereg projektów jest realizowanych jako zadania stałe, na które już obecnie są zarezerwowane środki w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

6. System wdrażania i monitorowania realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

---

6.1. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Miasta Lipiany przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w Urzędzie Miasta w Lipianach, który posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Lipianach, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. Koordynator będzie współpracował z innymi pracownikami Urzędu Miasta w Lipianach, a także jednostek organizacyjnych gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. Odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Burmistrzem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Koordynatorem rewitalizacji, ze względu na umocowanie kompetencyjne, będzie kierownik Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości. Do jego obowiązków m.in. należy: pozyskiwanie środków pozabudżetowych, w tym środków unijnych oraz ich rozliczanie, inicjowanie i organizowanie niezbędnych materiałów i opracowań planistycznych w zakresie niezbędnym do pozyskiwania środków pozabudżetowych, nadzór nad prowadzeniem procedur i prac związanych z planowaniem przestrzennym oraz budownictwem, planowanie zadań inwestycyjnych i remontowych, sporządzanie sprawozdań z zakresu działalności referatu, przygotowywanie projektów uchwał w ramach referatu, współpraca i nadzór nad realizacją zadań inwestycyjnych i remontowych jednostek organizacyjnych gminy, prowadzenie bazy terenów i urządzeń gminnych przeznaczonych do dalszego inwestowania, współpraca w tym zakresie z jednostkami i podmiotami poza gminnymi, udzielanie pomocy osobom fizycznym i podmiotom ubiegającym o środki unijne.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, na rzecz realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zaangażowani zostaną przedstawiciele także innych referatów/samodzielnych stanowisk pracy Urzędu Miejskiego w Lipianach i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów.

Został powołany Zespół konsultacyjny ds. rewitalizacji. Jego dalsze prace przyczynią się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Zespół składa się z przedstawicieli Urzędu Miasta w Lipianach, kierowników gminnych instytucji zaangażowanych w realizację Programu, liderów społeczności /sołectw/ ujętych do działań rewitalizacyjnych, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli Rady Gminy Lipiany. Zespół stanowi naturalny pomost wymiany uwag, inicjatyw, informacji. Uczestniczy i uczestniczył będzie na wszystkich etapach realizacji procesu.

Zadania niezbędne do wdrażania LPR wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek urzędu lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane jako zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy w Lipianach Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania

środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy oraz Referat finansów i mienia komunalnego.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

6.2. System monitoringu

Opracowanie właściwego systemu monitoringu, a także ocena skuteczności działań wynikających z wprowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych w życie, umożliwi zbadanie rezultatów osiągniętych w poszczególnych projektach. System monitoringu będzie składał się z trzech podstawowych narzędzi:

- **Monitoring stały**, który jest prowadzony na bieżąco w trakcie realizacji Programu. Operator (komisja) rewitalizacji zbiera informacje od jednostek odpowiedzialnych za realizację projektów w ramach ich kompetencji. Dzięki temu odpowiednio analizuje i reaguje na zmiany. Uzyskuje również dane bezpośrednio od jednostek, które posłużą do sporządzenia raportów i ewaluacji działań. Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania LPR.
  - **Monitoring rzeczowy** dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji LPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia oceniany będzie cyklicznie co 2 lata.
  - **Monitoring finansowy** dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.
- **Raport** sporządzony co najmniej raz na 3 lata – sugeruje się sporządzanie coroczne jako instrumentu kontroli nad wykonalnością projektów w ramach Programu. Raport taki powinien zawierać opis postępu prac i realizacji projektów, analizę kosztów i wydatków, a także listę najważniejszych wydarzeń mających wpływ na realizację zadań. Raport taki sporządza operator (komisja) rewitalizacji na podstawie danych zebranych od jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów.

- **Ewaluacja ex-post** – przeprowadzona po zakończeniu Programu Rewitalizacji. Składa się na nią końcowy raport z realizacji całego programu z analizą finansową i wykonalności rzeczowej. Opublikowany powinien być na stronie internetowej Urzędu Miasta Lipiany (Biuletyn Informacji Publicznej). Uzpełnieniem powinien być materiał audiowizualny w postaci map, grafiki, zdjęć, filmów itp. uwzględniający stan przed realizacją, w trakcie prowadzenia prac, jak i po ich zakończeniu. Raport taki jest sporządzany przez Burmistrza i przedstawiany Radzie Gminy oraz uchwalany. Drugą częścią ewaluacji jest ocena przy użyciu danych społeczno – ekonomicznych. Badania obejmują wszystkie sfery, których dotyczył kryzys. Dzięki zestawieniu danych z diagnozy stanu przed rozpoczęciem i po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych, będzie można stwierdzić czy zaproponowane przedsięwzięcia przyniosły efekty oraz w jakim stopniu wpłynęły na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji i całej Gminy Lipiany.

Ewaluacja jest przydatna przy planowaniu kolejnych działań rewitalizacyjnych. Jest bowiem zbiorem uwag, rozpoznaniem przeszkód i możliwych sposobów ich rozwiązania. Dzięki temu kolejne projekty będą miały zmniejszone ryzyko niepowodzenia.

Ocena skuteczności działań ma na celu rozpoznanie, czy zostały spełnione cele rewitalizacji założone na początku Programu. Jej przeprowadzenie będzie możliwe przez zbadanie wskaźników, które opisują zmiany, jakie zaszły na rewitalizowanym obszarze.

6.3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne wpisane są w proces rewitalizacji na terenie Gminy Lipiany jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Kluczowymi interesariuszami rewitalizacji są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, a także inni mieszkańcy gminy.

Narzędzia partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania LPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowa (m.in. ankieta na obszarze rewitalizacji), inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez kartę projektową) czy współrealizację (m.in. konkursy na partnerów).

Modyfikacje wprowadzane do Programu w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu. Podczas realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne jest wychwytywanie zmian i szybkie reagowanie na nowe zdarzenia. Mogą one zachodzić na obszarze rewitalizacji lub poza nim, pozostawać w zależności z terenem oraz wywierać na niego wpływ. Ważne jest więc monitorowanie sytuacji szerzej, by odpowiednio organizować działania zapobiegawcze. Zmiany powinny zostać opisane i zawierać

rodzaj i przyczynę, wpływ na dalszą realizację Programu i propozycje modyfikacji. Rada Gminy akceptuje i przyjmuje zmiany w Programie.

7. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Opracowany Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem strategicznym obejmującym szereg działań inwestycyjnych. W celu harmonizacji interesów beneficjentów projektów z pozostałymi mieszkańcami obszaru gminy jest ocena wpływu przyjętych założeń na otoczenie. Zgodnie z regulacjami prawnymi ma ona postać strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ). Podstawowym dokumentem regulującym kwestie przeprowadzenia SOOŚ jest ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1235 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Lokalny Program Rewitalizacji nie jest dokumentem planistycznym, dotyczącym kształtowania polityki przestrzennej gminy na mocy ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2012 roku poz. 647 z późn. zm.) oraz nie stanowi strategii rozwoju regionalnego, gdyż ma zasięg lokalny (dotyczy obszaru jednej gminy). Odnosząc się do art. 46 pkt 2 ustawy OOŚ, należy zauważyć, że przedmiotowy dokument stanowi wprawdzie plan skoncentrowany m.in. na rewitalizacji, lecz nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Natomiast art. 47 ustawy OOŚ, stanowi, że: „przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest konieczne w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko”.

Przyjęto, że SOOŚ zostanie przeprowadzona, o ile, po zakończeniu procesu opiniowania przez instytucje wymienione w art. 17 ust 2 pkt 4 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), a także uzgodnieniu braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) takie zalecenie zostanie uzgodnione.

8. Spis tablic i rysunków

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne o gminie (2015)	11
Tabela 2. Całkowita liczba ludności i liczba ludności w wieku produkcyjnych w podziale na płeć	15
Tabela 3. Liczba bezrobotnych i wskaźnik bezrobocia	16
Tabela 4. Beneficjenci pomocy społecznej i udzielone świadczenia	18
Tabela 5. Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej w gminie.....	19
Tabela 6. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON.....	20
Tabela 7. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych	21
Tabela 8. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	22
Tabela 9. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.....	23
Tabela 10. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	23
Tabela 11. Liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zarejestrowanych bezrobotnych według jednostek analitycznych	31
Tabela 12. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na obszarze gminy Lipiany.....	35
Tabela 13. Stan techniczny budynków mieszkalnych w miejscowościach oraz kwartałach miejskich w gminie Lipiany.....	37
Tabela 14. Miejscowości z zabudową popegeerowską	39
Tabela 15. Ilość azbestu do utylizacji (ton na 100 mieszkańców) – wyliczenia szczegółowe.....	47
Tabela 16. Delimitacja obszarów kryzysowych w gminie Lipiany	50
Tabela 17. Obszary wskazane do działań rewitalizacyjnych	54
Tabela 18. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: I. Lipiany – Stare Miasto.....	56
Tabela 19. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: II. Lipiany – ul. Sikorskiego	57
Tabela 20. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: III. Lipiany – ul. Myśliborska.....	58
Tabela 21. Charakterystyka obszaru rewitalizacji: IV. Wieś Wołczyn	59
Tabela 22. Ocena projektów podczas konsultacji społecznych.....	63
Tabela 23. Działania rewitalizacyjne w ramach celów szczegółowych	69
Tabela 24. Matryca powiązań między LPR a innymi dokumentami strategicznymi gminy.....	70
Tabela 25. Projekty rewitalizacyjne według typu wnioskodawców	76
Tabela 26. Rodzaje projektów planowane dla I obszaru rewitalizacji: Lipiany, Stare Miasto.....	77
Tabela 27. Lista projektów zawierająca indykatywne źródła finansowania projektów	141
Tabela 28. Harmonogram wydatków związanych z realizacją LPR Gminy Lipiany na lata 2018-2023	144

Rysunek 1. Specjalna Strefa Włączenia (kolor czerwony) w 2016 roku	14
Rysunek 2. Brama Myśliborska w Lipianach, ok. 1903 r.....	24
Rysunek 3. Mapa gminy Lipiany z podziałem na jednostki analityczne	30
Rysunek 4. Obszary o najwyższym (kolor czerwony) i najniższym (kolor zielony) występowaniu pomocy społecznej.....	33
Rysunek 5. Obszary o najwyższym (kolor czerwony) i najniższym (kolor zielony) występowaniu bezrobocia	34
Rysunek 6. Obszary o najwyższej (kolor zielony) i najniższej (kolor czerwony) przedsiębiorczości.....	36
Rysunek 7. Obszary wymagające w największym (kolor czerwony) i najmniejszym stopniu (kolor zielony) remontu budynków mieszkalnych.....	39
Rysunek 8. Ilość azbestu do utylizacji na 100 mieszk. (kolor czerwony – najwyższa, najniższa – kolor zielony).	48
Rysunek 9. Obszary o najwyższej liczbie (5 i więcej: kolor czerwony) i najniższej (1-2: kolor zielony) liczbie sfer kryzysowych	51
Rysunek 10. Orientacyjna lokalizacja obszarów rewitalizacji w Gminie Lipiany	54
Rysunek 11. Granice kwartałów miejskich w Lipianach	55
Rysunek 12. I obszar rewitalizacji - Stare Miasto w Lipianach.	56
Rysunek 13. II obszar rewitalizacji - Fragment ul. Władysława Sikorskiego w Lipianach.....	57
Rysunek 14. III obszar rewitalizacji - fragment ul. Myśliborskiej.....	58
Rysunek 15. IV obszar rewitalizacji - Wieś Wołczyn.....	59
Rysunek 16. Cele szczegółowe LPR Gminy Lipiany na lata 2017 - 2023.....	68
Rysunek 17. Struktura źródeł finansowania LPR	144